
چاپ دوم
جوانی
فرصت نوآوری و شکوفایی

بسم الله الرحمن الرحیم

جوانی فرصت نوآوری و شکوفایی

نویسنده:

موسسه پیام امام هادی علیه السلام

ناشر چاپی:

موسسه پیام امام هادی (علیه السلام)

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

جوانی فرصت نوآوری و شکوفایی

مشخصات کتاب

عنوان و نام پدیدآور : جوانی فرصت نوآوری و شکوفایی/ تهیه و تنظیم موسسه امام هادی علیه السلام .

مشخصات نشر : قم: پیام امام هادی، ۱۳۸۷.

مشخصات ظاهری : ۲۰۸ ص.: مصور، عکس؛ ۱۱×۲۰ س م.

شابک : ۱۶۰۰۰ ریال ۹۷۸-۹۶۴-۸۸۳۷-۱۷-۱: ؛ ۳۰۰۰۰ ریال(چاپ سوم)

وضعیت فهرست نویسی : فاپا

یادداشت : چاپ سوم: تابستان ۱۳۸۹.

یادداشت : کتابنامه: ص.[۱۹۵]- ۲۰۱؛ همچنین به صورت زیرنویس.

موضوع : جوانان مسلمان

موضوع : جوانان -- جنبه های اخلاقی

موضوع : مشاهیر -- سرگذشتنامه

موضوع : شهیدان مسلمان

شناسه افزوده : موسسه امام هادی (ع)

رده بندی کنگره : BP۲۳۰/۱۶۵/ج۸۷ ۱۳۸۷

رده بندی دیویی : ۲۹۷/۴۸۳

شماره کتابشناسی ملی : ۱۶۷۱۰۹۳

ص :۱

معرفی کتاب

در این کتاب بر این نکته تأکید شده که جوانان مظهر نوآوری و شکوفایی می باشند و برای قرار دادن ایشان در این مسیر، باید از آیات قرآن، روایات، سیرهٔ رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم و ائمه اطهار علیهم السلام استمداد طلبید.

این کتاب در سه بخش نوشته شده است:

بخش۱) ویژگی های جوانان با استفاده از احادیث، امثال، اشعار

بخش۲) سفارشاتی به جونان و آنها که در زندگی جوانان نقش دارند.

بخش۳) معرفی صد شخصیت موفق که در جوانی دارای نوآوری و ابتکار بوده اند.

کل کتاب در ۲۰۸ صفحه به مناسبت سال نوآوری و شکوفایی (سال ۱۳۸۷) تدوین شده است.

ص: ۲

سخن مؤسسه

بسم الله الرحمن الرحیم

عزیزم از جوانی به انـدازه ای که بـاقی است اسـتفاده کن که در پیری همه چیز ازدسـتت میرود.حـتی توجه به آخرت و خـدای تعالی توصـیه امام(رحمه الله) به فرزندشان (۱)جوان ایرانی جوانی است مومن . پاکـدامن . پـاک گوهر دارای زمینه های دینی بسیار زیاد . مایل به جنبه های معنوی مقام معظم رهبری مدظلاالعالی (۲)

ص:۴

۱- ((۱)) . همین کتاب، ص ۴۹..

۲- ((۲)) . در دیدار با جوانان ۷۹/۲/۱..

سال ۱۳۸۷ شمسی از سوی رهبر فرزانهٔ انقلاب اسلامی، به نام سال نوآوری و شکوفایی نام گذاری گردید، از این رو مؤسّسهٔ امام هادی علیه السلام بر آن شد تا در تبیین بخشی از این موضوع تلاشی را آغاز نموده و نتیجهٔ آن را به جامعه عرضه کند؛ چنان که در سال های گذشته نیز به مناسبت نام هر سال اثری مناسب ارائه نمود.

روشن است در مسیر نوآوری و شکوفایی بیشترین نقش از آنِ جوانان است؛ زیرا شخصیّت جوان مظهر شکوفایی و فکر او نیز به اقتضای طبیعت جوانی مهیّا برای نوآوری است، که در صورت قرار گرفتن در مسیری شایسته، تحقّقِ نوآوری و شکوفایی را به راحتی می توان در او مشاهده نمود.

بامطالعه در سیرهٔ رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم می بینیم آن حضرت از جوانان در کارهای مهم و خطیر استفاده می کردند بگونه ای که مورد اعتراض مشایخ

و سالخوردگان قرار می گرفتند ولی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم در موضع خود باقی مانده و تحت تأثیر آن سخنان قرار نمی گرفتند.

بطور مثال آن حضرت قبل از حرکت به مدینه، جوانی به نام مُصْعَب بن عُمَیر را برای ارشاد مردم مدینه و ایجاد هماهنگی و اتحاد و زمینه سازی برای پذیرش و نشر اسلام به آن شهر فرستادند و او نیز در آن امر خطیر موفق شد، همچنین پس از فتح مکه عَتّاب بن اسید ، جوان بیست و یک ساله را به عنوان والی مکه در آن شهر گماردند، و برای جهاد با لشگر رُم، و اُسامه بن زید را که جوانی هجده ساله بود به فرماندهی سپاهی گماردند که رؤسای قبائل و بزرگان عرب در آن بودند.

از این رو مؤسسه بر آن شد تا برای آمادگی روحی و روانی جوانان و پذیرش مسئولیت های مهم و مورد نیاز کشور، ویژگی های برجسته جوانی را به خود جوانان و اطرافیان ایشان معرفی کرده و نمونه هایی از الگوهای کامیاب را نشان دهد.

این نوشتار در سه بخش زیر تقدیم می گردد:

در بخش اوّل سعی شده با استفاده از آیات نورانی قرآن کریم، احادیث، مثالها، پندها و اندرزها، اشعار

و... ، به بررسی ویژگی های جوانان پرداخته شود.

در بخش دوم در قالب سفارشاتی به اطرافیان جوان و نیز حرف هایی خودمانی با جوانان عزیز، برخی لوازم و زمینه های رسیدن به شکوفایی و نوآوری این نسل، مورد بررسی قرار گرفته است.

و در بخش سوّم صد شخصیّت موفّق معرفی شده، که در ایّام جوانی به نوعی دارای نوآوری، ابتکار و افتخار بوده اند.

از همکارانمان در مؤسسه و همچنین کمیتهٔ حمایت از فعّالیّت های مؤسسّات فرهنگی و هنری که در این کتاب ما را یاری کرده اند تشکّر می شود.

امید است این پژوهش اندک، رضایت خاطر حضرت بقیه اللّه الاعظم امام زمان – عجل اللّه تعالی فرجه الشریف – را فراهم آورده و در پرورش فکری و روحی جوانان عزیز این مرز و بوم، نقشی مؤثّر ایفا نماید.

قم – مؤسّسهٔ امام هادی علیه السلام زمستان ۱۳۸۷.

ص:۷

مقام معظم رهبری مدظلالعالی

باید شعار نوآوری و شکوفایی را همچنان باجدیت پیگیری کنیم تا به فضل الهی نه نقطه ای که شایسته ملت ایران است برسیم (۱)

۱- (۱)) . پیام نوروزی ۱۳۸۸..

گزیده ای از پیام نوروزی رهبر معظم انقلاب

حضرت آیه اللّه العظمی خامنه ای مد ظله العالی

در ابتدای سال نوآوری و شکوفایی (۱۳۸۷ش)

«... اگر بخواهیم در صحنهٔ قدرت یابی ملّت ایران پیش برویم و به هدف های خود دست پیدا کنیم، ملّت و دولت باید به یکدیگر دست دوستی و همکاری کامل بدهند ؛ همچنانی که بحمداللّه ملّت همواره پشتیبان مسئولان بوده است، باید این پشتیبانی - هر چه بیشتر - ادامه پیدا کند و ملّت و دولت با یکدیگر همکاری کنند. قشرهای گوناگون ملّت ایران، قشر عالمان و فرزانگان و محقّقان، قشر دانشجویان، قشر کارگران و کشاورزان، قشر سرمایه گذاران و کسانی که قادرند با سرمایه گذاری خود ملّت را به پیش ببرند، مدیران بخش های گوناگون مؤسّسات دولتی و غیر دولتی، همهٔ این ها باید احساس بکنند که بار سنگین پیشرفت کشور بر دوش آن هاست و تکلیفی است الهی و مردمی و نتائج انجام این تکلیف

ص:۹

عایـد همه خواهـد شد و همه - و بیش از همه، خود آن کسانی که این تکلیف را به بهترین وجهی انجام داده اند - از آن سود خواهند برد.

من برای این سـال دو چیز را انتظار می برم؛ یکی این که در همـۀ بخش هایی که گفتیم بایـد نوآوری بوجود بیایـد ؛ مسـئولان دولـتی در روش هـای اقتصـادی، در روش هـای سیاسـی و دیپلماسـی، در پیشـبرد کشـور به سـمت علم و تحقیق، در گسـترش فرهنگ مطلوب در میان کشور، در ارائـۀ خـدمات به همۀ قشـرها بخصوص قشـرهای محروم و مظلوم، در آبادانی کشور، آحاد مردم در دانشـگاه هـا، در بنگاه های اقتصادی، در دسـتگاه های گوناگون اجتماعی و خـدماتی، هر کـدامی نیاز دارنـد در کار خود و در عرصـۀ فعّـالیّت خود نوآوری کننـد؛ این نقطـۀ اولی است که مورد انتظـار مـاست. در این سـال بایـد نوآوری فضای کشور را فرا بگیرد و همه خود را موظّف بداننـد که کارهای نو و ابتکاری را - در سایـۀ مدیریت صـحیح و تدبیر درست - در فعّالیّت کشور وارد کنند.

انتظـار دوم این است که فعّـالیّت هـایی که در سـال هـای گذشـته انجـام گرفته است ، کارهایی که دولت کرده است، سـرمایه گذاری های بزرگی که مسئولان گوناگون و آحاد

مردم در بخش های مختلف - چه سرمایه گذاری مادّی، چه سرمایه گذاری معنوی - انجام داده اند، این ها به شکوفایی برسد و مردم نتایج آن را در زندگی خود حس کنند .

برخی از کارها امروز آغاز می شود، لکن به زودی نتیجهٔ خود را نشان نمی دهد؛ کارهایی که در سال های اخیر انجام گرفته است و همچنین بسیاری از کارهایی که در طول سال های گذشته انجام گرفته است، باید نتایج خود را به تدریج به مردم نشان بدهد و کام مردم را شیرین کند؛ باید آنچه را که کاشته ایم، شکوفا بشود و به مردم ثمر بدهد.

لذا من امسال را «سال نوآوری و شکوفایی» می نامم

و انتظار دارم که ان شاء اللّه هم در زمینهٔ نوآوری و هم در زمینهٔ شکوفایی، ملّت ما شاهد نتایج شیرینی باشند و سال را ان شاء اللّه به بهترین وجهی، با عزّت، با موفقیّت، با کامیابی و شادابی و با توان بیشتر به پایان ببرند». (۱)

ص:۱۱

۱- (۱)) . پایگاه اطّلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری مد ظلّه العالی.

بخش اول:ویژگی های جوانان

اشاره

ص:۱۳

شناخت ویژگی ها و قابلیّت های جوانان، هم برای استفادهٔ خود آن ها در راه تعالی و هم برای اطرافیان در برخوردها و انتظارها ضروری است.

ویژگی های دوران جوانی بر دو گونه اند:

الف) ویژگی های مثبت، سازنده و با برکت در انسان مانند: کار و تلاش، استقلال، عزّت نفس، ارادهٔ قوی، کسب علم و حکمت، حق پذیری، پاکدلی، ابتکار و نوآوری و... .

ب) ویژگی های منفی و مخرّب مانند: خود دوستی و مال دوستیِ مفرط، طمع، حسد، بی توجّهی به حقوق دیگران، خشم، تبعیّت از شهوات، بخل، پرخوری، پرخوابی، پرحرفی، بی غیرتی، خیال پردازی و... .

در این بخش چند نمونه از مهمترین ویژگی های ایّام جوانی ، با استفاده از تعالیم ائمه اطهار علیهم السلام و نیز روان شناسان و اساتید فن مرور خواهد شد.

ص:۱۵

۱. حق پذیری

پـذیرش حق از ویژگی های بارز جوانان و از بهترین نعمات الهی است که خداوند در وجود انسان به امانت گذارده است. این خصوصیّت در عامهٔ مردم وجود داشته اما در نهاد نوجوانان و جوانان آشکارتر است.

به یک ندم برهاند حق ار بود یکدم زبان و سینهٔ حق گوی و حق پذیر مرا (۱)

گوینـد مردی به نـام «ابو جعفر احوَل» که از مبلّغـان تشیّع و دوسـتان امـام صـادق علیه السـلام بود، روزی شـرفیاب محضـر آن حضـرت شد، امام علیه السـلام از او سؤال کرد: «مردم بصـره را در پذیرش آئین تشیّع چگونه یافتی؟» عرض کرد: عدّهٔ اندکی تعالیم اهل بیت علیهم السلام را پذیرفتند.

امـام علیه السـلام فرمـود: «توجّه خود را به نسـل جوان معطوف دار و نیروی خویش را در راه هـدایت آنـان به کـار انـداز، زیرا جوانـان زودتر حق را پـذیرفته و سـریعتر به هر خیر و صـلاحی می گراینـد ». (۲)در این حدیث امام صادق علیه السـلام ضـمن تصریح به صفای باطن و فضیلت دوستی نسل جوان، یادآور

۱- (۱)) . لغت نامهٔ دهخدا، ج ۶، ص ۸۰۳۱ .
۲- (۲)) . روضهٔ کافی، ص ۹۳..

شده اند که روح جوان، خوبی ها را زودتر می پذیرد، و به صفات انسانی سریع تر تمایل پیدا می نماید. (۱)

۲. پا کدلی و اثرپذیری

پاک دلی از جمله خصائص زیبا و پسندیدهٔ ایّام جوانی است.

پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله و سلم پیرامون این موضوع چنین می فرمایند:

«به شما دربارهٔ جوانان به نیکی سفارش می کنم که آن ها دلی رقیق تر و قلبی فضیلت پذیرتر دارند.

خداوند مرا به پیامبری برانگیخت تا مردم را به رحمت الهی بشارت دهم و از عذابش بترسانم.

جوانان سخنانم را پذیرفتند و با من پیمان محبّت بستند، ولی پیران از قبول دعوتم سر باز زدند و به مخالفتم برخاستند». (۲)

آری، جوانان همچون مزارعی هستند که سزاوار است با بذری سالم، سرزمین وجودشان آباد شود. آنان از آمادگی و نشاط بالایی برای پذیرش مطالب

۱- ((۱)) . جوان از نظر عقل و احساسات، ج ۱، ص ۴۹ - ۵۰ ..
۲- ((۲)) . همان، ج ۲، ص ۲۴۸..

برخوردارنـد. زیبـاترین تمثیـل برای به تصویر کشـیدن این حـالتِ جوانان، در کلام حضـرت علی علیه السـلام تجلّی نموده که زمینهٔ وجودی جوان را همچون زمینی بکر و آماده، معرّفی می نمایند:

«دل جوانماننـد زمینِ آماده ایست که از هر سبزه و گیاه خالی باشـد، هر بذری که در آن افشانده شود می پذیرد و در آغوش خود به خوبی می پرورد». (۱)

۳. تمایل به اثبات شخصیّت

میـل به اظهار وجود و اثبات شخصـیّت برای جوانان، یکی از طبیعی ترین حالات روانی آن ها است که به قضاء حکیمانـهٔ الهی در نهادشـان قرار داده شـده است. (۲) جوان چون در حـال تکوین هویّت جدیـد خود است، مایل است شخصـیّت جدیـد او به رسـمیّت شناخته شود. (۳)یکی از بهـترین مـوارد اظهـار وجود در جوانی، توسـط حضـرت ابراهیم علیه السـلام صورت گرفت. آنگاه که او با همان

ص:۱۸

۱- (۱)) . إِنَّما قَلْبُ الْحَدَثِ کَالْأَرْضِ الْخالِیَه ما الْقِیَ فیها مِنْ شَیءٍ قَبِلَتْهُ (نهج البلاغه، شرح محمّد عبده، ص ۵۲۹)..
۲- (۲)) . جوان از نظر عقل و احساسات، ج ۲، ص ۱۰۳..
۳- (۳)) . بخشی از سخنان مقام معظم رهبری در اجتماع پرشور جوانان در مصلای بزرگ تهران، اول اردیبهشت ماه ۱۳۷۹..

سنین کم در مقابل بت پرستیِ قوم خود قیام نمود. قرآن کریم از زبان بت پرستان چنین می فرماید: «قالُوا سَمِعْنا فَتًى یَذْکُرُهُمْ یُقالُ لَهُ إِبْراهِیمُ »

گفتند: شنیده ایم جوانی که به او ابراهیم گفته می شود از آن ها (بتها) به بدی یاد کرده است.

باید دانست جوانان عاشقِ اثبات شخصیّت خود هستند و به هر کاری که باعث شهرت و خودنمایی آنان گردد یا نشانهٔ نیرومندی و قدرتشان باشد، رغبت بسیار دارند. پس چه بهتر است که این خودنمایی و اظهار وجود در مسیر پاکدامنی و کمال او قرار گیرد. زیرا کسی که برای خود شخصیّت قائل است، تمایلات پست حیوانی و شهوات، در پیش روی او خوار و ذلیل می باشد. (۱)

۴. ابتکار و نوآوری

«ابتکار» به معنای قوّهٔ اختراع، روش و یا چیز بی سابقه ای را به وجود آوردن به کار می رود.

«نوآوری» نیز به معنای پدید آوردن چیزهای نو به ویژه روش های نو در علوم و صنایع است (۲) که البته

۱- (۱)) . مَن کَرُمَت عَلَیهِ نَفسُهُ هانَتْ عَلَیهِ شَهَواتُهُ (نهج البلاغه، شرح محمّد عبده، ص ۷۲۵، حکمت ۴۴۳)..

۲- (۲)) . فرهنگ بزرگ سخن، ج ۸، ص ۷۹۹۴..

می توان گفت ابتکار و نوآوری به نوعی مترادف هستند.

ابتکـار و نوآوری نیرویی است گران بهـا که خداونـد در مسـیر تکامل انسان به همه، خصوصاً جوانان عطا فرموده و انسان را به استفاده از این قوّه راهنمایی نموده است.

برخی این موهبت الهی را غنیمت شـمرده و تمـام قوای فکری و جسـمی خود را در جهت بهرهٔ کامـل از این موهبت بسـیج می نمایند. برخی هم به این هدیهٔ خداوندی توجّهی ندارند.

امـا در مجموع می توان گفت که علاـقه به انجام کارهای نو و افکار جدیـد یکی از تمایلات و ویژگی های مثبتی است که در همهٔ جوانان (به جز موارد اندک) به طور طبیعی وجود دارد.

جوانـان پیگیر مطـالب تازه و سـبک های نوین روزگار خود می باشـند. با کمال دقّت به سـخنان جدیـد گوش فرا می دارنـد و پیرامون مطالب نو با علاقهٔ فراوان گفتگو می کنند، همچنین مایلند در زندگی برنامه های جدیدی را برای خود انتخاب کنند و روشهایی را غیر از روش دیگران برگزینند. (۱)

ص:۲۰

۱- (۱)) . نگاه کن به: جوان از نظر عقل و احساسات، ج ۲، ص ۱۰۵..

۵. خود برتر بینی

بـدین معنـا که کسـی خود را از دیگران برتر و بهتر بدانـد و در این صـدد باشـد که در مـال و منـال و شـهرت و نـام و نشان بر دیگران تفوّق جوید تا نظر اشـخاص را به خود جلب نماید که این از نکوهیده ترین روش هایی است که در اسـلام بسی از آن مذمّت شده است.

متأسّـفانه برخی جوانانی که با عقل و هوش فوق عادی آفریـده شـده انـد یا این که صورتی زیبا، اندامی موزون و آهنگی گرم دارند و یا... ، در خود احساس برتری و مزیّت می کنند و خویشـتن را فوق مردم می بینند که این احساس آن ها، باعث تکبّر و خودپسـندی شـان شـده و در نتیجه دیگران را به دیـدهٔ تحقیر و پستی می نگرنـد. (۱)بایـد توجه داشت کسـانی که این گونه با مردم تعامل داشته و به دیگران فخر می فروشند از محبّت و دوستی خدا دورند.

۱- (۱)) . نگاه کن به: جوان از نظر عقل و احساسات، ج ۲، ص ۱۹..

به این نکته توجه شود که در نظر گرفتن نیروهای مثبت و به کارگیری آن ها برای رسیدن به کمالات علمی و معنوی، کار پسندیده ای است که مرز آن از خود برتر بینی جداست.

دین اسلام، اولین و مهمترین نشانهٔ قدرت و برتری هر فرد را در پیکار با غرائز و پیروزی بر تمایلات نفسانی خود می داند. به عبارت کوتاه تر، از نظر اسلام قهرمان کسی است که با ارادهٔ آهنین بر نفس خود غلبه کند و حاکم بر تمایلات غریزی خویش گردد. از امیرالمؤمنین علی علیه السلام نقل است که فرمودند:

«من أعجب بحُسن حالته، قَصَّر عن حُسن حیلته»

«هر که از نیکویی حالت خود دچار خودپسندی و غرور شود از چاره اندیشی درست در کار خود فروماند». (۱)

۶. تقلید از روش دیگران

از آن جایی که جوانان اثر پذیرند، روحیهٔ تقلید در ایشان قوی است، ولی باید این روحیه را در مسیر صحیح هدایت کرد زیرا تقلید دو گونه است:

الف: تقلید بدون دلیل

۱- (۱)) . میزان الحکمه، ج ۷، ص ۳۴۵۲..

ب: تقلید از روی آگاهی و خرد

تقلیـد بـدون دلیل و کورکورانه، شایسـتهٔ مقام انسانی نیست. اما تقلیـد خردورزانه و از روی منطق، باعث پیشـرفت، کمال و در واقع اسوه قرار دادن نیکان و تلاشگران است.

از این رو بجـاست تـا جوانان میهن اسـلامی ایران، برای رسـیدن به اوج کمال در عرصه های علمی، معنوی، فرهنگی، ورزشـی و... ، همواره از اندیشـمندان علمی و اخلاقی، مخترعین و مبتکرین بزرگ و ورزشکاران قهرمانی که روحیهٔ گذشت، مردانگی و پهلوانی در آنان عیان است، الگو گیرند و تلاش آن ها را برای رسیدن به مدارج عالی، مدّ نظر قرار دهند.

۷. ناآزمودگی و بی تجربه بودن

اشاره

از بـارزترین ویژگی هـای طبیعی ایّام جوانی که گاه پیران و بزرگسالان نیز به آن مبتلا می شونـد، اسـتفاده نکردن از تجربیات گذشتگان است.

رهایی از این خامی با قبول نصـیحت خردمندان و والدین، مشورت کردن با آنان و برخی راه های دیگر امکان پذیر است. البته بعضی از جوانان از نصیحت

گریزانند و از مشورت با بزرگترها امتناع دارند و اینجا هنر بزرگترهاست که با شخصیّت دادن، دوستی و تبادل فکر با جوان ها، نظر آن ها را برای استفاده از تجربه، خیرخواهی و مشورت جلب کنند.

امام خمینی رحمه الله در جملاتی کوتاه اطرافیان جوان را مورد خطاب قرار داده و پیرامون شیوهٔ صحیح برخورد با آن ها چنین می فرماید:

«... امروز که بسیاری از جوانان و اندیشمندان در فضای آزاد کشور اسلامی مان احساس می کنند که می توانند اندیشه های خود را با موضوعات و مسائل مختلف اسلامی بیان دارند، با روی گشاده و آغوش باز حرف های آنان را بشنوند و اگر بیراهه می روند با بیانی آکنده از محبّت و دوستی، راه راست اسلامی را نشان آن ها دهید و... به جای پرخاش و کنار زدن آن ها، با پدری و الفت با آنان برخورد کنید». (۱)

لازم به ذکر است احترام و تکریم اطرافیان نباید جوانان را مغرور نموده و چنین تصوّر کنند که اکنون بالغ شده و به تنهایی خیر و شرّ خود را می فهمند و نیازی به راهنمایی مربّیان و کارشناسان و حتّی والدین خود

۱- (۱)) . صحیفهٔ نور، ج ۲۰، ص ۲۴۳..

ندارند. این گونه تفکّر، شیوه ای نابجا و ناقص است.

امیرالمؤمنین علی علیه السلام در حدیثی مشورت نمودن و استفاده از نظرات صاحب نظران را از ویژگی های انسان عاقل دانسته و چنین می فرمایند:

«شایستهٔ مرد عاقل آن است که نظر خردمندان را بر اندیشهٔ خود بیفزاید و دانش خویش را به علم دانشمندان پیوند دهد». (۱)

❊ استفاده از نصایح گامی در تکامل افکار:

گفتیم از جمله راه های فرار از ناپختگی ایّام جوانی، قبول سخنان دلسوزانهٔ والدین و خردمندان است؛ گاهی ممکن است احساس کنید که با نصایح بسیاری روبرو هستید!

پیشنهادات ذیل در تصمیم گیری های شما راه گشاست:

تمام نصایح را باارزش تلقّی کنید، ولی ضرورتاً آن ها را درست و صحیح ندانید: نصایح غالباً بر پایهٔ تجربیات و اشتباهات دیگران قرار دارند، شما ممکن است بتوانید از آن ها درس بگیرید.

۱- (۱)) . حَقٌّ عَلَی الْعاقِلِ انْ یُضیفَ إِلیٰ رَأْیِه رَأْیَ الْعُقَلاءِ وَإِلیٰ عِلْمِهِ عُلُومَ الْعُلَماءِ (غرر الحکم، ج ۱، ص ۳۸۴)..

حالت دفاعی به خود نگیرید: این کار به معنی از دست دادن بعضـی از نصایحِ مفید است که ممکن است در پیشـرفت و کمال شما مؤثّر باشد.

افرادی را که نصایـح آن هـا برای شـما واقعاً مفیـد بـوده است، از دست ندهیـد: بهـتر است گروهی از افراد مورد اعتمـاد خود تشکیل دهید و در مواردی که نیاز به تصمیم گیری برای اجرای کاری دارید از آن ها راهنمایی بخواهید.

از دیگران به خاطر نصایحی که در اختیار شما قرار داده اند تشکّر کنید: حتّی اگر نصایح آن ها را اجرا نمی کنید باز هم از آن ها قدردانی کنید.

پنـدهای گوناگون را پـذیرا باشـید، به محض روبه رو شدن با نصـیحتی که مطابق میل شـماست، از پذیرش سایر نصایح دسـت نکشید، ببینید آیا راه های دیگری برای روبه رو شدن با موقعیّت خاص شما وجود دارد؟ آنگاه انتخاب کنید.

خود را در معرض نصایح قرار دهید:

نصحیت های خوب، نصیحت کسانی می شود که خود را در معرض نصایح قرار می دهند و خود را مخفی نمی کنند.

ص:۲۶

فراموش نکنید که این شما هستید که تصمیم می گیرید از کدام نصحیت استفاده کنید و کدام یک را بکار نبندید.

مشتاقانه در پی نصایح باشید: زمانی که در پی نصیحت باشید، نسبتاً بیشتر خود را ملزم می دانید که آن را بپذیرید و یا حداقل به دقّت آن را بررسی کنید.

راهنمائی ها را به عنوان منبع فرصت غنیمت شمارید، گاهی یک نصیحت عاقلانه سرنوشت انسان را تغییر می دهد.

۸. میل به آزادی نامحدود

اشاره

ممکن است در بین جوانان، جوانی به دنبال آزادی نامحدود باشد. چنین فردی میل دارد حدود و مقرّرات اجتماعی را نادیده انگارد و به آداب و رسوم ملّی پشت پا زند.

طبیعی است که در راه ارضاء تمایلات خویش سعی می کند، از آزادی های تند و بی حساب استفاده کند و به هر صورتی که میسّر است به هدف های درونی و خواهش های نفسانی خود نائل گردد.

ولیکن باید گفت آزادی بی قید و شرط با توجه به

ص:۲۷

موانع طبیعی و دینی اساساً غیر ممکن می باشد و در محدودهٔ آزادی های عقلی و قانونی قرار نمی گیرد؛ لذا در تمام جهان، حکومت ها و مکتب ها، حدّی برای آزادی معیّن نموده اند، و هیچ مکتب و دولتی، آزادیِ بی حدّ و مرز را امضاء نکرده است.

❊ اخطار!

جوانان اگر خواهان خوشبختی و سعادت خویش هستند سزاوار است در اعمال غرائز، از زیاده روی بپرهیزند و در حدود مصلحت قانع باشند (۱)، از خواهش های بی حساب خویش چشم پوشیده و تمنّیات ناروای خود را سرکوب کنند وگرنه نفس متجاوز و سرکش، سعادتشان را تباه می سازد.

نقل است که حضرت باقر العلوم علیه السلام خطاب به فرزندشان چنین وصیّت فرمودند:

«ای فرزند... بر تو باد به این که نفس خود را مطیع کرده و بر آن چیره شوی. همانا اگر همهٔ

۱- ((۱)) . امیر المؤمنین علی علیه السلام می فرمایند: «این نفوس سرکش را مقهورکنید و از خواهش های نادرستشان بازدارید که خودسر و بی قیدند. اگر خواسته های آن ها را پیروی نمایید، سرانجام شما را در بدترین پرتگاه می افکنند» (اقْمَعُوا هٰذِهِ النُّفُوسَ فَإِنَّها طَلِقَةٌ إِنْ تُطیعُوها تَنْزَعُ بِکُمْ إِلیٰ شَرِّ غایَةٍ (غرر الحکم، ج ۱، ص ۱۳۸..

ثروت عرب را به من بدهند، به اندازهٔ چیره شدن بر نفس خود خوشحال نمی شوم». (۱)

***

ای شهان کُشتیم ما خصم برون ماند خصمی زو بتر در اندرون

سهل شیری دان که صف ها بشکند شیر آن است آن که خود را بشکند (۲)

۱- (۱)) . پندهای پدران به فرزندان، محمّد راجی قمی، ص ۱۸۵..

۲- (۲)) . کلّیات مثنوی مولانا، ج ۱، ص ۳۹.

بخش دوم:آموزه هایی برای شکوفایی نسل جوان

اشاره

ص:۳۱

دورهٔ جوانی، دوره ای طلایی و بلکه فراطلایی است، چرا که این دوره، فصل شکوفایی استعدادها و اوج توانمندی هاست.

شناخت اهمیّت این فصل زندگی و آشنایی با روحیّات خاص جوانان، بکارگیری ادبیّات گفتگو با آنان و خلاصه بررسی تهدیدها، آفات و آسیب ها، از یک سو برای والدین، مربّیان تربیتی و متولّیان فرهنگ و ادب جامعه مهم و ضروری است و از سوی دیگر برای خود جوانان؛ زیرا این برهه از عمر، بهترین فرصت برای خودشناسی و بهره برداری از سرمایهٔ عظیم و خدادادی جوانی است.

این بخش به بیان آموزه هایی در جهت رشد و شکوفایی استعدادهای جوان در دو فصل می پردازد.

فصل اوّل: سفارشاتی به اطرافیان جوان

فصل دوّم: حرف های خودمانی با جوانان

ص:۳۳

فصل اوّل: سفارشاتی به اطرافیان جوان

اشاره

بی شک اطرافیان جوان نقش تأثیرگذار و بسیار مهمّی در رشد، تربیت و سرنوشت جوانان دارند. در این میان نقش والدین و مربّیان به مراتب چشمگیرتر به ذهن می رسد.

به هر صورت لازم است اطرافیان و دلسوزان نسل جوان، تمام توانایی خویش را پیرامون این مهم به کار گیرند و آنان را با روش پسندیدهٔ اسلام، برای شکوفایی اجتماع و بهره مندی جامعه اسلامی، پرورش دهند، تا زمینه استفاده از این نیروها به گونه صحیح مهیّا شود.

در اینجا به چند نکتهٔ مؤثّر اشاره می کنیم:

الف) آموزش دینی جوانان با توجه به جامعه روز

از نکات مورد توجه اطرافیان، برای شکوفا شدن استعدادهای جوان، که در آموزه های پیشوایان مورد

تأکیـد قرار گرفته است، این است که پـدران و مـادران گـاه عادات و رسوم زمانـهٔ خود و نوع تربیت خاص خویش را اجباراً به فرزنـدان خویش تحمیل نموده و در پی اجرای همان شـیوه های خاص تربیتی زمان خود برای فرزندانشان می باشـند، در حالی که بسیاری از روش ها و منش ها با گذشت ایّام، امکان تغییر دارد.

آداب و رسوم اجتماعیِ هر مقطعِ زمانی، به منزلهٔ برنامهٔ عملی و خطّ مشی زندگی مردم آن زمان است.

هر فردی بـا به کـار بسـتن آن برنامه می توانـد به شایسـتگی با مردم بیامیزد و خویشـتن را با مقتضـیات زمان خود منطبق سازد. پدران و مادرانِ دانا موظّفند در تعامل با فرزندان خویش، متوجّه مقتضـیات زمان بوده و آنان را با شـرایط محیط تربیت نمایند. در این باره پیشوای نخست ما امام علی علیه السلام والدین را مخاطب قرار داده و فرموده اند:

لا تَقْسِرُوا اوْلادَکُمْ عَلی آدابِکُمْ فَإِنَّهُمْ مَخْلُوقُونَ لِزَمانٍ غَیْرَ زَمانِکُمْ. (۱)

«آداب و رسوم زمان خودتان را با زور و فشار به فرزندان خویش تحمیل نکنید زیرا آنان برای زمانی

ص:۳۶

۱- (۱)) . شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۲۶۷، حکمت ۱۰۲..

غیر از زمان شما آفریده شده اند».

برای آن که سخن امیرالمؤمنین علیه السلام مورد سوء تفسیر و تعبیر افراد مغرض یا نادان قرار نگیرد و باعث گمراهی نشود لازم است این نکته خاطرنشان گردد که این سفارش تربیتی همان طور که در متن حدیث آمده تنها ناظر به «آداب» یعنی رسوم معمولی اجتماعی است وگرنه سنن ثابت انسانی و مقرّرات قطعی اسلامی که پایه و اساس خوشبختی بشر است، تغییرناپذیر بوده و همواره باید ثابت و پایدار بماند. (۱)

ب) استفاده از فکر خلّاق و نیروی فراوان جوانان

یکی از راه های رشد و شکوفایی نسل جوان، استفاده از فکر و نیروی آنان در مسائل دارای اهمیّت است. وقتی کار پرارزشی به جوانی شایسته سپرده شود، طبیعتاً او نیز از این اعتمادی که اطرافیان به وی داشته اند کمال استفاده را می نماید و حتّی برای اظهار وجود خود، کار را به خوبی انجام می دهد.

رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم نیز در موارد متعدّدی، پاره ای از مشاغل مهم مملکت را به جوانان شایسته و لایق محوّل

ص:۳۷

۱- (۱)) . جوان از نظر عقل و احساسات، ج ۲، ص ۹۲ -۹۳ ..

می فرمود؛ در منبرها، سخنرانی ها و جلسات، آنان را مورد پشتیبانی و حمایت صریح خویش قرار می داد و بدین وسیله آنان را در مقامات عالی اداری مستقر می کرد.

داستان زیر به روشنی گویای همین مطلب خواهد بود:

رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم در روزهای آخر حیات مبارک خویش، مسلمین را برای جنگ با کشور نیرومند روم بسیج نمود. روزی برای دیدن سپاه، به خارج شهر مدینه آمد و ملاحظه فرمود که تمام بزرگان مسلمین مهیّای سفرند. از چهره های شناخته شدهٔ مهاجر و انصار کسی نبود که در این غزوه داوطلب نشده باشد. ابوبکر، عمر، سعد بن ابی وقاص، سعید بن زید، ابوعبیده و قتاده بن نعمان در میان آن ها بودند. (۱)

بدون تردید فرماندهی چنین سپاه عظیمی فوق العاده مهم و قابل ملاحظه بود و حتماً باید لایق ترین افسران از طرف پیشوای اسلام برای آن مقام خطیر برگزیده می شد.

رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم اسامه بن زید را که در آن روز هجده سال بیشتر نداشت طلبید و پرچم فرماندهی را با دست خود برای او بست و امارت لشکر را به وی محوّل فرمود.

۱- (۱)) . بحار الانوار، ج ۲۱، ص ۴۱۰..

این انتصاب غیر منتظره، بسیاری از افسران ارشد را دچار بُهت و تحیّر نمود، و عمل پیامبر را با تعجّب، توأم با نگرانی تلقّی کردند... . رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم از شنیدن سخنان طعن آمیز بعضی از افسران، به سختی خشمگین شد، به منبر رفت و چنین فرمود:

«چند سال قبل نیز که زید بن حارثه پدر اسامه را به فرماندهی لشکر تعیین کردم، زبان به طعن و ملامت گشودید.

به خداوند بزرگ قسم یاد می کنم که دیروز زید بن حارثه برای امارت لشکر شایسته بود و امروز نیز فرزندش اسامه شایستگی دارد، باید همهٔ شما از وی اطاعت نمایید». (۱)

این موضوع در جهان اگر نگوییم بی نظیر است، قطعاً باید گفت کم نظیر است. به رغم این که دنیای متمدّن امروز به شدّت از نسل جوان حمایت می کند، و نیز با آن که ممالک پیشرفته کوشش دارند بسیاری از کارهای مهمّ حکومتی را به جوانان محوّل نمایند، ولی تصوّر نمی شود زمامداران هیچ یک از کشورهای اروپایی یا آمریکایی حاضر باشند که جوان هجده

۱- (۱)) . بحار الانوار، ج ۲۱، ص ۴۱۰..

ساله ای را به فرماندهی بزرگترین سپاه مملکت که برای جنگ با کشورِ نیرومندی مجهّز شده است بگمارند.

ناگفته نماند که شرط اساسی برگزیدن جوانان، صلاحیّت و شایستگی آنان بوده و این مطلب از خلال سخنان آن حضرت به خوبی استفاده می شود. جوانانی که پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم آنان را انتخاب فرموده و به کارهای اساسی مملکت گمارد، از نظر عقل، فکر، هوش، ایمان، علم، اخلاق، تدبیر، و خلاصه کلیّهٔ جهات لازم، شایستگی و لیاقت داشتند، به همین جهت شکایت سالخوردگان از پیغمبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم ، تنها از جهت جوانی آنان بوده و هرگز کسی به آن حضرت معترض نبوده که برگزیدگان شما نالایق و از جهت عقل، فراست، ایمان، اخلاق، یا سایر جهات معنوی شایستگی ندارند. (۱)

ج) یاری رساندن به جوان در انتخاب شغل

جوان هنگامی که پا به سن گذاشته و وارد اجتماع می گردد، تمایل دارد اوقات خویش را در کاری مفید مصروف داشته و مقدّمات استقلال خود را فراهم نمایند. از این رو سزاوار است والدین خصوصاً پدران

۱- ((۱)) . جوان از نظر عقل و احساسات، ج ۱، ص ۲۴ - ۲۵..

در این امر فرزندانشان را یاری نمایند.

در آئین مقدّس اسلام، پدران موظّفند که فرزندان جوان خود را در انتخاب شغل کمک کرده و آنان را به کار شایسته و مناسبی وادارند. رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم خطاب به امیرالمؤمنین علی علیه السلام ، سه وظیفهٔ پدر در برابر فرزند را چنین بیان می فرمایند:

یا عَلیُّ حَقُّ الوَلَدِ عَلیٰ والِدِه ان یُحسِنَ اسمَهُ وَاَدَبَهُ وَیَضَعَهُ مَوضِعاً صالحاً. (۱)

«حقّ فرزند به پدرش این است که برای وی نام خوب انتخاب کند، در ادب و تربیتش بکوشد و او را به کار شایسته ای بگمارد».

شغل باید متناسب با روحیه و جسم باشد تا انسان از آن خسته و ملول نگردد؛ باید دانست شغل فقط در پشت میزنشستن نیست، بلکه کارهای مفید و آبرومندی هست که با اشتغال به آن می توان از بیکاری و رکود رها شد و به خود و جامعه بهره رساند.

د) فراهم آوردن مقدّمات ازدواج جوانان

از وظایف عقلی، شرعی، اجتماعی و عُرفی والدین و اطرافیان جوانان، فراهم آوردن مقدّمات ازدواج آنان

۱- (۱)) . بحار الانوار، ج ۷۷، ص ۶۰..

است. جوان پس از آن که در خود توانایی عهده دار شدن مسؤلیّت زندگی و نیاز به روابط زناشویی را احساس نمود، لازم است ازدواج کند و با این کار خداپسند و فطری، دین و دنیای خود را حفظ نماید. در این موقعیّت اگر دیده شد که از سوی اطرافیان توجّهی به این امر مهم و مقدّس (یعنی ازدواج) نمی شود بر جوان لازم است این نکته را به آنان گوشزد کرده و از آن ها آماده نمودن مقدّمات ازدواج آسان (۱) را طلب نماید که در غیر این صورت در معرض آماج آفت ها و انحرافاتی قرار می گیرد که به برخی از آن ها اشاره می گردد:

همنشینی با دوستان منحرف

ضعف تدریجی ایمان

انحراف جنسی از طریق عکس ها، فیلم ها و...

نارسایی های ذهنی

عدم کسب موفقیّت های تحصیلی و درسی

آمد و شد در محیط گناه و آلوده

چشم چرانی و هوسرانی

بی نظمی و بی برنامگی

۱- (۱)) . رسول اللّه صلی الله علیه و آله فرمود: «بهترین ازدواج، آسان ترین آن است (که انسان را به تکلّف نیفکند)» (کنز العمّال، ج ۱۶، ص ۲۹۶)..

صرف نمودن اوقات فراغت به بطالت

و... .

پس لازم است پیش از آن که جوان با چنین معضلاتی روبه رو گردد، دلسوزانی چون والدین او را در این امر یاری نمایند.

از امام جعفر صادق علیه السلام نقل است که فرمود:

«خداوند در قیامت به چهار کس نظر لطف کند:

- کسی که چون طرف معاملهٔ خویش را پشیمان دید به فسخ معامله موافقت نماید

- کسی که به داد گرفتاری برسد

- کسی که برده ای را آزاد سازد

- کسی که امکانات ازدواج مرد بی زن و زن بی شوهری را فراهم نماید.» (۱)

نیز از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم روایت شده که:

«هر کسی که در امر ازدواج دو مسلمان وساطت نماید تا این که آن دو را به هم رساند خداوند، هزار زن از حور العین به وی تزویج کند که هر یک از آن ها در معدنی از دُر و یاقوت ساکن باشند». (۲)

۱- (۱)) . حدائق الناظره، ج ۱۸، ص ۲۹..

۲- (۲)) . وسائل الشیعه: ج ۲۰، ص ۴۶..

فصل دوّم: حرف های خودمانی با جوانان

اشاره

در این فصل جوانان عزیز مسائلی را مرور خواهند نمود که ارتباط مستقیم با خود آنان دارد. این آموزه ها در قالب توجّه دادن به گران بها بودن سنین جوانی، گذرا بودن این ایّام، تشویق به تفکّر، دوری از هوس ها، تجربه اندوزی، استفاده از تجارب دیگران و...

بیان گردیده است که به حقیقت استفاده از این دستورات برای تعالی مادی و معنوی و نیز شکوفایی شخصیّت عزیزان جوان، ضروری و کارساز می باشد.

این سفارشات در هفده عنوان از نظر خواهد گذشت.

۱. از فرصت کوتاه ایّام جوانی، بهرهٔ فراوان برید

عمر کوتاه است و عمرِ جوانی از آن کوتاهتر.

چه زیبا است عمل به این سخن لقمان حکیم که

به فرزندش گفت:

«پسـرم! دنیـا (نسـبت بـه آخرت) کـم و انـدک است و عمر تـو در دنیـا کمی از کم است و همانـا از این عمر نـاچیزِ کم، کمی باقیمانده است». (۱)

فرصت گران بهای جوانی ماننـد سایر فرصت های زنـد گی، کوتاه و زودگـذر است، چنـد سالی بیشتر نمی پاید که شـعله های فروزان ایّـام شـیرین و پر نشاط جوانی، رفته رفته به خمودی می گرایـد. خوشـبخت جوانانی که از این فرصت کوتاه، بهره های فراوان گیرنـد و بَـدا به حـال آنان که ایّام جوانی را با غفلت و هوسـرانی می گذراننـد و این فرصت عظیم را به رایگان از کف می دهنـد و سـپس در انـدوه گذشـتهٔ بی حاصل، اشک حسـرت و نـدامت می بارنـد. (۲)امـام خمینی رحمـه الله در نـامه ای به فرزندش حاج سیّد احمد خمینی، اهمیّت ایّام جوانی را خاطرنشان کرده و چنین بیان نموده اند:

«عزیزم! از جوانی به اندازه ای که باقی است استفاده کن که در پیری همه چیز از دست می رود،

۱- (۱)) . مشکاه الأنوار، ج ۲، ص ۱۸۶..

۲- (۲)) . نگاه کن به: جوان از نظر عقل و احساسات، ج ۱، ص ۷۰..

حتّی توجّه به آخرت و خدای تعالی.

از مکاید بزرگ شیطان و نفس امّاره آن است که جوانان را وعدهٔ صلاح و اصلاح در زمان پیری می دهد، تا جوانی با غفلت از دست برود. به پیران وعدهٔ طول عمر می دهد و تا لحظهٔ آخر با وعده های پوچ، انسان را از ذکر خدا و اخلاص برای او باز می دارد تا مرگ برسد... پس در جوانی که قدرت بیشتری داری به مجاهدت برخیز». (۱)

۲. هر روز باید نسبت به روز قبل پیشرفت نمود

در نظر اولیاء گرامی اسلام، خوشبختی و سعادت کامل نصیب کسانی است که هر روز یک قدم در راه سعادت پیشروی نمایند. امام صادق علیه السلام در بیانی گویا می فرماید:

افرادی که دو روزشان در بهرهٔ زندگی و رشد انسانی یکسان باشد؛ در معاملهٔ عمر مغبون و زیان کارند.

عدّه ای که امروزشان بهتر از دیروز باشد؛ شایسته است که مورد غبطهٔ دیگران واقع شوند و

ص:۴۷

۱- (۱)) . پندهای پدران به فرزندان، ص ۲۵۵ - ۲۵۶..

توفیق او را تمنّا کنند.

کسانی که امروزشان بدتر از دیروز باشد؛ محروم از رحمت حقّ واقع می شوند. (۱)

از شیخ صفی الدین اردبیلی پرسیدند:

پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم فرموده است که من روزی هفتاد بار استغفار می کنم. چرا؟ پیغمبر که گناه نمی کرد.

شیخ در جواب گفت: «پیامبر با مجاهدت، ذکر و تلاش عظیم معنوی خود، هر روز مرحله ای از مراحل قرب به خدا را طی می کرد. پیغمبر هم متوقّف نیست...

(او) هر روز یک مرحلهٔ نو می گشود و هر روز از حضور در مرحلهٔ قبلی که دوری بود نسبت به امروز از خدا آمرزش می طلبید». (۲)

۳. از نعمت عقل استفاده بهینه کنید

یکی از مهمترین نیروها در وجود آدمی، نیروی عقل و اندیشه است که در صورت رشد صحیح و استفادهٔ بجا از آن سعادت دنیوی و

۱- (۱)) . معانی الاخبار، ص ۳۴۲..

۲- (۲)) . بخشی از سخنان مقام معظم رهبری در دیدار با جوانان اردبیل ۱۳۷۹/۵/۵..

اخروی انسان را تضمین می نماید.

امیر مؤمنان علی علیه السلام در تقسیمی زیبا از عقل چنین فرموده اند:

«عقل بر دو نوع است، یکی عقلی که به طور طبیعی و بر اساس سنت آفرینش، نصیب بشر می شود و دیگری عقلی که از راه شنیدن سخنان دیگران و فراگرفتن از این و آن، به دست می آید». (۱)

بنابراین رشد عقل نیز بر دو گونه است: یکی رشد طبیعی که از دوران کودکی و همزمان با تکامل طبیعی بدن به طور خودکار آغاز می گردد و تا وصول به رشد نهایی خود، پیوسته نموّ می کند... . و دیگری رشد اکتسابی که با ایجاد شرایط مساعد تعلیم و تربیت می تواند از دوران کودکی آغاز و سالیان دراز پس از طیّ آخرین مراحل رشد طبیعی نیز ادامه یابد.

در ایّام جوانی، احساسات که بزرگترین قوّهٔ محرّکهٔ آدمیان است، در کمال قدرت است و عقل مآل اندیش که راهنمای خیرخواه احساسات است در حال ضعف و ناتوانی؛ به همین جهت جوانان موقعی که در حال عادی

۱- (۱)) . الْعَقْلُ عَقْلانِ مَطْبُوعٌ وَمَسْمُوعٌ (مفردات غریب القرآن)، ص ۳۴۲..

هستند، پاره ای از رفتارشان حساب نشده و زمانی که برافروخته و غیر عادی هستند با طغیان احساسات، تصمیم های ناروا می گیرند.

از این رو بر جوانان لازم است احساسات خود را با راهنمایی های عقل و خِرَد کنترل نموده و دچار هویٰ و هوس های شیطانی و احساسات باطل نگردند. به فرمودهٔ امیرالمؤمنین علیه السلام چه بسیارند عقل هایی که اسیر و بردهٔ هویٰ و هوس ها می باشند و خواهش های شیطانیِ نفس به آن ها حکومت می کند. (۱)

۴. علم و عمل را با هم قرین سازید

این جمله انسان را به یاد درسهای استادان اخلاق می اندازد. معمولاً در مراجعهٔ افراد به این بزرگان توصیهٔ آن ها همین است.

به عنوان مثال افرادی که از محضر آیه اللّه العظمی بهجت (دام ظله) تقاضای موعظه می نمایند، ایشان آنان را به عمل به اندوخته های درونی خویش رهنمون می سازد.

این اصل فقط در علم اخلاق مطرح نیست، بلکه در

۱- (۱)) . وَکَم مِن عَقلٍ أَسیرٍ تَحتَ هَویٰ أَمیرٍ (نهج البلاغه، شرح ابن ابی الحدید، ج ۱۹، ص ۳۱)..

تمامی علوم و فنون جاری است.

از دیگر موارد تصریح شده در کلمات بزرگان این است که انباشتن علم و دانش به تنهایی مفید نیست، آنچه فضیلت دارد توأم بودن علم با، عمل است.

امام علی بن ابی طالب علیه السلام در این مورد چنین می فرمایند:

عَقَلُوا الدّینَ عَقْلَ وِعایَةٍ وَرِعایَةٍ، لا عَقْلَ سَماعٍ وَرِوایَةٍ، فَإِنَّ رُواةَ الْعِلْمِ کَثیرٌ وَرُعاتَهُ قَلیلٌ. (۱)

«اینان (۲) حقایق علمی اسلام را با تدبّر فهمیدند و بدان عمل نمودند، نه آن که فقط به شنیدن علوم اسلامی قناعت کنند و سپس محفوظات خویش را برای دگران نقل نمایند، همانا گویندگان مطالب علمی بسیارند و کسانی که حقایق علمی را به درستی درک کرده و به کار بندند کم و معدودند».

علم و عمل مانند دو بال پرنده می باشد که باید با هم حرکت کند تا پرواز و ترقّی حاصل شود. لذا لازم است از این دو بال و وسیله برای رسیدن به

ص:۵۱

۱- (۱)) . نهج البلاغه،شرح ابن ابی الحدید، ج ۱۳، ص ۳۱۷ ..

۲- (۲)) . خاندان گرامی نبیّ اکرم صلی الله علیه و آله و سلم که شاگردان واقعی و شایستهٔ مکتب اسلام بودند..

کمال، با هم استفاده کنیم.

ما که اندر طلب از خانه برون تاخته ایم علم را جان بدمیدیم و عمل ساخته ایم (۱)

۵ . از ورزش کردن غافل نشوید

ورزش یکی از اساسی ترین امور موفقیّت جوانـان است. مقـام معظّم رهبری در جمله ای زیبـا و مختصـر جوانـان را به سه کار سفارش نموده اند:

«تحصیل، تهذیب، ورزش»

در اسـلام، مسألـهٔ ورزش و پرورش جسم، اهمیّت ویژه ای دارد تـا جـایی که پیـامبر اکرم صـلی الله علیه و آله و سـلم علاـوه بر تشویق پیروان خود به انجام ورزش هایی چون اسب دوانی، تیرانـدازی و شـنا، در برخی از این فعالیّت ها شـرکت می فرمودند.(۲)یادآوری این نکته لازم است که با وجود آثار مثبت

۱- (۱)) . فرهنگ موضوعی کلیات اقبال لاهوری، ص ۳۸۹.

۲- (۲)) . پیامبر گرامی اسلام در حدیثی چنین می فرمایند: «اسب سواری و تیراندازی بیاموزید و البته نزد من تیراندازی بهتر از اسب سواری است.» (وسائل الشیعه: ج ۱۵، ص ۱۴۰) و در حـدیث دیگری چنین می فرماینـد: «فرزندانتان را شـنا و تیراندازی بیاموزید.» (کنز العمال: ج ۱۶، ص ۴۴۳)..

زیاد ورزش برای جوانان، زیاده روی در این زمینه مانند هر کار دیگری ناپسند و مضرّ است.

بلی در مواردی که ورزش کردن شغل انسان باشد مانند این که جوانی مربی فلان رشتهٔ ورزشی است و یا این که با تمرینات شبانه روزی می خواهد خود را مهیّای مسابقات کشوری یا بین المللی نماید، در این صورت لازم است تا جای ممکن از خود مایه گذاشته و با پیروزی خود بر افتخارات میهن اسلامی مان بیافزاید.

۶ . از تجربیات گذشتگان بهره گیرید

دانش امروز جهان، محصول تلاشها و مطالعات صدها عالِم، در طول قرن های متمادی است. بشرِ امروز، با کمک عقلِ دانشمندان دیروز و تجربهٔ بزرگان امروز فکر می کند و از زحمت های پیگیر گذشتگان و تجربه های مفید اندیشمندان، استفاده می نماید.

آن کس که درس می خواند، در واقع عقل خود را به عقول دانشمندان بشر مرتبط می کند و از این پیوند معنوی و روحانی کسب قدرت و نیرو می نماید. بدیهی است که جوان به خاطر این که تازه وارد جامعه شده از تجربهٔ کمتری نسبت به بزرگترها برخوردار است، لذا

عقل حکم می کند تا می تواند از تجربیات دیگران استفاده نماید و راه آزموده را دوباره نیازماید.

مرد خرمند هنرپیشه را عمر دو بایست در این روزگار

تا به یکی تجربه آموختن وز دگری تجربه بردن بکار (۱)

امیر مؤمنان علی علیه السلام فرموده است:

آن کس که گفتار حکیمانهٔ خردمندان را نشنود و از دانش دانشمندان کسب فیض ننماید رفته رفته عقلش می میرد. (۲)

بدبخت و زیانکار کسی است که از سرمایه های عقل و تجربه سودی نبرد و از ذخائری که به وی عطا شده است بهره ای برنگیرد. (۳)

آن کس که اعمال خود را بر پایهٔ محکم تجربیّات استوار می نماید از سقوط و تباهی به سلامت خواهد بود. (۴)

ص:۵۴

۱- (۱)) . امثال الحکم، دهخدا، به نقل از سعدی.

۲- (۲)) . مَنْ تَرَکَ الإِسْتِماعَ مِنْ ذَوِی الْعُقُولِ ماتَ عَقْلُهُ . (بحار الانوار، ج ۱، ص ۱۶۰)..

۳- (۳)) . فاِنّ الشّقی مَنْ حُرِم نَفْعَ ما اوُتِیَ مِنَ العَقْلِ و التجربه (همان، ج ۳۳، ص ۳۰۴)..

۴- (۴)) . مَنْ أَحْکَمَ مِنَ التَّجارِبِ سَلِمَ مِنَ المعاطب (میزان الحکمه، ج ۱، ص ۳۷۶)..

تجربه های زندگی، دانش مفید و ثمربخشی است. (۱)

۷. هدف نهایی خود را برای دانش اندوزی تعیین نمائید

نکته ای که در دوران تحصیل همواره باید مورد توجّه جوانان باشد این است که در کسب دانش ابتداء رشتهٔ تحصیلی خود را تعیین کنند و سپس تمام نیروی جسمی و روحی خود را در آن راه به کار انداخته و تنها از پی آن هدف بروند تا به نتیجهٔ مثبتی دست یابند، زیرا به فرمودهٔ حضرت علی علیه السلام ، «علم و دانش بیش از مقداری است که قابل احاطه باشد و یک فرد نمی تواند بر همهٔ آن ها واقف گردد؛ پس، از هر علمی بهتر و شایسته ترش را فرا گیرید». (۲)

جوانانی که فکر ناآرام و بی قرار دارند و بر اثر تردید و دودلی هرچند وقت یک بار تغییر عقیده می دهند و مسیر تحصیلی خود را عوض می کنند، یا آن که در خلال تحصیل قسمت مهمّی از وقت خود را به مطالعهٔ کتب متفرّقه و احیاناً بیهوده یا از بر کردن مطالب

۱- (۱)) . التَّجارِبُ عِلْمٌ مُسْتَفادٌ (همان)..

۲- (۲)) . الْعِلْمُ اکْثَرُ مِنْ انْ یُحاطَ بِهِ فَخُذُوا مِنْ کُلِّ عِلْمٍ احْسَنَهُ (همان، ج ۳، ص ۲۱۰۵)..

غیر مربوط نظیر شرح زندگی ستاره های سینما، فوتبال و غیره صرف می کنند، بعید است که در رشتۀ تحصیلی خود توفیقی به دست آورده، پیروزی درخشانی نصیبشان گردد. (۱) این افراد روزی بر فرصت از دست رفتۀ خود افسوس می خورند ولی بی ثمر است.

در این مورد چه زیباست کلام مولای متّقیان که فرمود:

«کسی که خویشتن را به کارهای غیر ضروری سرگرم کند با این عمل، کارهای ضروری خود را ضایع و تباه نموده است». (۲)

واقعاً حیف نیست انسان عمر خود را - که با هیچ شیء گران قیمتی نمی توان آن را مقایسه نمود -، به انجام کارهایی مشغول سازد یا مطالب و مسائلی را فرا گیرد که نه در ایّام جوانی، بلکه در بزرگسالی خود نیز از آن بهره ای نمی بَرَد.

در نتیجه باید گفت: بهترین مطالبی که شایسته است جوانان یاد گیرند چیزهایی است که در بزرگسالی مورد

۱- ((۱)) . نگاه کن به: جوان از نظر عقل و احساسات، ج ۲، ص ۴۰۰..
۲- ((۲)) . مَنْ شَغَلَ نَفْسَهُ بِما لا یَجِبُ ضَیَّعَ مِنْ امْرِه ما یَجِبُ (میزان الحکمه، ج ۴، ص ۲۷۹۱)..

نیازشان باشد و بتوانند در زندگی اجتماعی از آموخته های دوران جوانی خود استفاده نمایند. (۱)

۸ . با رعایت دستورات بهداشتی، جسم خود را سالم

نگاه دارید

توجه به بهداشت برای حفظ تندرستی و سلامت و پیشگیری از بیماری ها ضروری است. جوانان عزیز لازم است با بکارگیری دستورات بهداشتی در جوانی، جسم خود را برای به کارگیری مفید در ایّام کهولت تقویت نمایند. انسان در سنین میان سالی و پیری دچار برخی بیماری های جسمی می گردند که بخشی از آن ها به علّت عدم رعایت مسائل بهداشتی افراد در سنین جوانی بوده است.

امامان معصوم ما نیز همواره مسألهٔ بهداشت را با اهمیّت دانسته و شیعیان خود را به آن سفارش می نمودند.

بخش اندکی از این دستورات به

ص:۵۷

۱- (۱)) . قال علیّ علیه السلام : اوْلَی الْأَشْیاءِ أَنْ یَتَعلَّمَهَا الْأَحْداثَ الْأَشْیاءُ الَّتی إِذا صارُوا رِجالاً احْتاجُوا الَیْها (نهج البلاغه، شرح ابن ابی الحدید، ج ۲۰، ص ۳۳۳)..

اختصار ذکر می گردد: (۱) شست و شو با آب سرد حرارت بدن را فرو می نشاند، غذا را هضم کرده و تب را می برد.

ماساژ نمودن، لباس پاکیزه پوشیدن، عطر استعمال نمودن و حمّام کردن در سلامتی بدن کاملاً مؤثّر است.

سبک بودن لباس و صبح زود از خواب بیدار شدن، مایهٔ طول عمر است.

خوردن عسل در ناشتا بسیار تأکید شده است.

در پاکیزه و خوشبو بودن و پابرهنه راه نرفتن نیز احادیث زیادی رسیده است.

خانه را جاروب نمایید. ظروف را شسته و زباله را در خانه نگه مدارید.

تار عنکبوت را از خانه بزدائید.

در حدیث آمده که هنگام صرف غذا، آن را با میل و اشتها بخورید.

همواره شکم را از پر شدن نگاه دارید.

امیر المؤمنین علی علیه السلام می فرمایند:

۱- ((۱)) . برای کسب اطّلاعات بیشتر پیرامون دستورات بهداشتیِ اسلامی، می توانید به کتاب های شریف حلیه المتقین تألیف علّامه مجلسی رحمه الله و سنن النبی صلی الله علیه و آله و سلم ، تألیف علاّ مه طباطبایی رحمه الله مراجعه نمایید..

از پرخوری بپرهیزید که پرخور به انواع بیماری ها دچار می گردد و خوابهایی را که می بیند همه فاسد است. (۱) هیچ گاه از مسواک زدن به دندان ها و تمیز نمودن آن ها غافل نشوید. پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله و سلم برخی فوائد مسواک زدن را چنین بیان فرموده اند:

- دهان را پاکیزه می کند.

- خدای را خوشنود می سازد.

- دندان ها را سفید می کند.

- اشتها را زیاد می نماید.

- لثه را محکم می کند.

- ملائکه در کنار چنین کسی حضور می یابند.

- دو رکعت نماز با مسواک نزد خداوند بهتر از هفتاد رکعت است که بدون مسواک زدن باشد. (۲)

۹. از تاریخ گذشتگان پند بیاموزید

اشاره

خداوند در قرآن کریم به رسول گرامی اسلام صلی الله علیه و آله و سلم می فرماید:

ص:۵۹

۱- ((۱)) . معارف و معاریف، ج۳،ص۳۷۳..

۲- ((۲)) . الخصال، ص ۴۴..

«فَاقْصُصِ الْقَصَصَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ» (۱).

ای پیامبر! وقایع و تاریخ پیشینیان را برای مردم بازگو، به این امید که شاید نیروی تفکّرشان به کار افتد و نیک و بدهای زندگی خویش را از خلال آن وقایع تاریخی تشخیص دهند.

جوانان عزیز! برای آن که نیروی فکرتان تقویت شود و تدریجاً به رشد اکتسابی عقل برسید، برای آن که نیک و بدهای زندگی را بشناسید و از شئون مختلف حیات اجتماعی بشر آگاه گردید، برای آن که بتوانید از فرصت جوانی بهتر بهره برداری کنید و با فکرِ ساخته و مجهّز، زندگی اجتماعی را آغاز نمائید، باید تاریخ بخوانید و برای فهم نکات آن، دقّت و مطالعه نمائید. زیرا تاریخ وسعت، عُمق و پرمایگی تجارب را در پی دارد و شخص را با گذشته های دور بشریّت مرتبط می سازد، از این رو ارزش عظیم تربیتی دارد.

چیست تاریخ ای ز خود بیگانه ای داستانی قصّه ای افسانه ای؟

این تو را از خویشتن آگه کند آشنای کار و مرد ره کند (۲)

ص:۶۰

۱- (۱)) . سورۀ اعراف، آیۀ ۱۷۶..

۲- (۲)) . فرهنگ موضوعی کلیات اقبال لاهوری، ص ۱۷۶.

پس لازم است انسان از سعادت و شقاوت اقوام پیشین در مراحل مختلف زندگی، درس عبرت گرفته و از تجزیه و تحلیل وقایع پیشینیان تجربه آموزد و نیز زندگی خود را بر اساس یک برنامهٔ صحیح و حساب شده استوار نماید.

امیرالمؤمنین علی علیه السلام ، سیّدِ جوانان اهل بهشت، امام حسن مجتبی علیه السلام را مخاطب قرار داده و ضمن نصایحی به ایشان، اهمیّت، حقیقت، طریقهٔ آموزش و بهره برداری از تاریخ را در ضمن عبارات کوتاهی چنین بیان می فرمایند:

«ای فرزند عزیز! گرچه عمر من همزمان با عمر گذشتگان نبوده است ولی در کارهای آنان نظر افکنده ام، در تاریخشان با دقّت فکر کرده و در آثارشان سیر نموده ام تا جایی که از کثرت اطّلاع مانند یکی از آنان به حساب آمدم، اخباری را که از گذشتگان دریافت داشته ام به قدری مرا به وضع آنان آگاه کرده که گویی خود شخصاً با اوّلین تا آخرین آن ها زندگی کرده ام و جریان امورشان را از نزدیک دیده ام، بر اثر تعمّق در تاریخ آنان، روشنی و تیرگی کارشان را شناختم و سود و زیان اعمالشان را تشخیص دادم،

سپس مجموع اطّلاعات تاریخی خود را غربال کردم آنچه که مفید و آموزنده بود در اختیار تو گذاردم و تنها مطالب زیبا و دلپذیر وقایع را برای تو برگزیدم و ذهنت را از قضایای مجهول و بی فایده که اثر علمی و عملی ندارد برکنار نگاه داشتم».

از مطالب گذشته چند نکته روشن می گردد:

باید از تاریخ ملل و امم گذشته به خوبی آگاه شد.

با تجزیه و تحلیل تاریخ، علل وقایع را شناخته و نیک را از بد تشخیص داد.

قسمت های آموزندهٔ تاریخ را باید برای نوجوانان تدریس کرد.

نباید با ضبط مطالب بی اثر و غیر مفیدِ تاریخ، حافظه را خسته کرد.

*** نکتهٔ پایانی:**

گاهی عبرت گرفتن از یک تاریخ کوتاه و تجربه آموزی از یک واقعهٔ کوچک و به کار بستن آن، ممکن است مسیر زندگی جوانی را تغییر دهد و او را از سقوط قطعی رهانده و به اوج عزّت و عظمت برساند. (۱)

۱- (۱)) . جوان از نظر عقل و احساسات، ج ۱، ص ۲۱۸ - ۲۲۳..

۱۰ . همواره مدیر زمان خود باشید

اشاره

یکی دیگر از آموزه هایی که با استفادهٔ از آن جوانان می توانند به پویایی و شکوفایی برسند، استفادهٔ بهینه از وقت خود و یا به تعبیر بهتر مـدیریّت زمان می باشـد. در تعریف مـدیریّت زمان می توان چنین گفت: «شـناختِ اهمیّت زمان، اغتنام فرصت ها و استفاده از اوقاتِ تحت اختیار، با توجّه به برنامه ریزی در فرصت های باقیماندهٔ زندگی».

پیشوایان مکتب ما نیز همواره پیروان خویش را به استفادهٔ بهینه از زمان و بهره گیری از لحظات عمر دعوت نموده اند.

* شش آموزه برای داشتن مدیریت زمان در جوانی

اگر می خواهید وقت کافی برای کارهای باارزش پیدا نمائید، کارهای بی ارزش و زائد را حذف کنید.

هرگاه آموختیـد که چگونه در مقابل درخواست های ناروای دیگران بدون احساس ندامت «نه» بگویید، آنوقت «زمان و انرژی کافی» برای رسیدن به اهداف باارزش خویش را پیدا می کنید.

ص:۶۳

وقت، عامل اساسیِ موفقیّت هاست. در وقتتان صرفه جویی کنید و آن را عاقلانه سرمایه گذاری و روی آن برنامه ریزی کنید.

همیشه باید از خود بپرسید کجا و چگونه می توان با صرف کمترین وقت، حداکثر بازدهی را داشته باشم؟

همیشه خاطرتان باشد دلیل شکست اکثر طرح ها، بد بودن آن ها یا اجرای غلطشان نمی باشد، بلکه نامناسب بودن زمان اجرای آن ها در عدم موفقیّتشان مؤثّر است.

اختصاص دادن وقت ناکافی برای انجام کاری، به اندازهٔ تخصیص وقت زیاد برای آن مضرّ می باشد. (۱)

۱۱. تا جوانید، به کسب فضائل و مکارم اخلاقی بپردازید

اشاره

اقوام روزگار به اخلاق زنده اند قومی که گشت فاقد اخلاق مُردنی است (۲)

جوانان مسلمان برای جلب رضای الهی و نیل به مقام شامخ انسانی موظّفند قسمتی از اوقات خود را به احیاء جنبه های معنوی و جلب لذائذ روحانی اختصاص دهند.

و با ستایش و پرستش پروردگار، اقامهٔ حقّ، محبّت به مردم و خدمت به انسان ها، خود را از پستی ها رهانده و

۱- ((۱)) . فرهنگ جوان، ص ۵۲۶ ..

۲- ((۲)) . پندهای پدران به فرزندان، ص ۴۴۲ به نقل از بهار.

موجبات تعالی و تکامل خویش را فراهم آورند.

در جوانی پاک بودن شیوهٔ پیغمبری است ور نه هر گبری (۱) به پیری می شود پرهیزکار

یک پیشنهاد

امام امیرالمؤمنین علی علیه السلام در حدیث ذیل، به جوانان برای محافظت از دین و ایمانشان یک پیشنهاد ارائه می دهند:

یا مَعْشَرَ الْفِتْیانِ حَصِّنُوا اعْراضَکُمْ بِالْأَدَبِ وَدینَکُمْ بِالْعِلْمِ. (۲)

«ای گروه جوانان، شرف انسانی و سجایای اخلاقی خود را با ادب آموزی محافظت نمایید و سرمایهٔ گران بهای دین خویشتن را با نیروی علم و دانش از خطرات مصون دارید».

۱۲. خوبی ها را از بدی ها تشخیص دهید

یکی از آموزه هایی که در رشد صحیح شخصیّت جوانان اهمیّت بسیار دارد، شناختن اخلاق حمیده و

۱- (۱)) . گبر به معنای مجوس، پیرو زردشت. گبر از نظر اسلام، اهل کتاب است و در اصل، دینی صحیح داشته که سپس تحریف و بالأخره مسخ شده است، نگاه کن؛ به لغت نامهٔ دهخدا، ج ۱۱، ص ۱۶۷۲۲ - ۱۶۷۲۶.
۲- (۲)) . تاریخ یعقوبی، ج ۲، ص ۲۱۰..

تشخیص صفات رذیله است. مشکلی که در این راه وجود دارد این است که بعضی از خُلقیات پسندیده و ناپسند به قدری با هم مشابهند که با مختصر غفلت ممکن است خُلق خوب آدمی به رفتاری بد مبدّل گردد.

آدمی اندر جهانِ خیر و شر کم شناسد نفع خود را از ضرر

کس نداند زشت و خوب کار چیست جادهٔ هموار و ناهموار چیست (۱)

پیشوای یازدهم حضرت امام حسن عسکری علیه السلام چند نمونه از رفتارهای خوب و بد را بدین گونه از هم جدا می سازند:

«جود و سخا اندازه ای دارد که اگر از آن تجاوز شود اسراف می شود؛ احتیاط و محکم کاری اندازه ای دارد که اگر از حدّش فزونتر شد نتیجه اش ترس خواهد بود؛ صرفه جویی و اعتدال در صرف مال اندازه ای دارد که اگر از آن بیشتر شود بُخل است و همچنین شجاعت و دلیری مقداری دارد که اگر از حدّش بگذرد تهوّر و بی باکی خواهد بود». (۲)

ص:۶۶

۱- (۱)) . فرهنگ موضوعی کلیات اقبال لاهوری، ص ۱۸۱.

۲- (۲)) . إِنَّ لِلسَّخاءِ مِقْداراً فَإِن زادَ عَلَیْهِ فَهُوَ سَرَفٌ وَلِلحَزْمِ مِقْداراً فَإِنْ زادَ عَلَیْهِ فَهُوَ جُبْنٌ وَلِلاِقْتِصادِ مِقْداراً فَإِنْ زادَ عَلَیْهِ فَهُوَ بُخْلٌ وَلِلشَّجاعَهِ مِقْداراً فَإِنْ زادَ عَلَیْهِ فَهُوَ تَهَوُّرٌ (بحار الانوار، ج ۷۵، ص ۳۷۷)..

پس برای آن که جوانان در فراگرفتن اخلاق حمیده به خطا نرفته، دچار سیّئات اخلاقی نشوند، لازم است همواره از آموزه های دینی استفاده کنند و با راهنمائی مربیان شایسته، در راه پرورش خُلقیات خویش قدم بردارند. (۱)

۱۳. دوری نمودن از سستی و تنبلی

تنبلی یکی از رذائل اخلاقی و از دام های بزرگ شیطانی است. که از ضعف نفس، بی برنامگی، نداشتن مربّی، بی نظمی، عدم اطّلاع از ارزش ایّام طلایی جوانی، یأس و ناامیدی، غرق شدن در رفاه و نعمت های ظاهری و... ناشی می شود.

حضرت علی علیه السلام فرموده است:

«آرمیدن در آغوش تنبلی و بطالت، دوری جستن از خوشبختی و سعادت است». (۲)

براستی این خصیصهٔ ناپسند انسانی، آثار شومی در

ص:۶۷

۱- (۱)) . نگاه کن به: جوان از نظر عقل و احساسات، ج ۲، ص ۴۷ - ۵۱ ..

۲- (۲)) . هَیْهاتَ مِنْ نَیْلِ السَّعادَهِ السُّکُونُ إِلَی الْهَوانی وَالْبَطالَهِ (میزان الحکمه، ج ۲، ص ۱۳۰۳)..

پی دارد که جبران آن، گاه امکان ناپـذیر است. تباه شدن جوانی، کج خُلقی، زیان های اقتصادی، افسـردگی و عقب ماندن از رشد و تکامل، تنها بخشـی از عواقب تنبلی است. گذشـته از این خداوند نیز بین بندگان ضعیف و تنبل با افراد توانمند و پرکار تفاوت قائل است.

حدیثی از امام محمّد باقر علیه السلام گویای همین مطلب است. ایشان فرمودند:

«حضرت موسی علیه السلام در پیشگاه الهی عرض کرد:

پروردگارا! کـدام یک از بنـدگانت نزد تو بیشتر مورد بغض و بدبینی است؟ فرمود: آن که شب ها چون مرداری در بستر خفته و روزها را به بطالت و تنبلی می گذراند». (۱)

۱۴. نگران نباشید! عادات ناپسند قابل تغییر است

یکی از مسائلی که دانسـتن آن برای نسل جوان ضـرورت دارد این است که صـفات اخلاقی و عادات اکتسابی که پایهٔ اساسـی شخصیّت آدمی در ایّام جوانی است، قابل تحوّل و تغییر است. مثلاً اگر جوانی، بر اثر

۱- (۱)) . قالَ مُوسیٰ یا رَبِّ أَیُّ عِبادِکَ ابْغَضُ إِلَیْکَ، قالَ جیفَهٌ بِاللَّیْلِ، بَطّالٌ بِالنَّهارِ (بحار الانوار، ج ۷۳، ص ۱۸۰)..

تربیت ناپسند خانوادگی و محیط فاسد اجتماعی، دارای رفتاری منفی و غیر اخلاقی گردیده، مأیوس نباشد و تصوّر نکند که برای همیشه شکست خورده، بلکه او می تواند با اراده ای جدّی و تصمیمی قاطع، خویشتن را اصلاح و شخصیّت شایسته ای را احراز نماید.

چنین انسانی از نظر دینی و علمی موظّف است با عادات فاسد خویش مبارزه کرده و خُلقیات ناپسندی را که مایهٔ محرومیتش شده از صفحهٔ خاطر بزداید و با فراگرفتن صفات پسندیده، موجبات کامیابی و موفقیّت خویش را فراهم آورد. از امام صادق علیه السلام نقل شده که فرمودند:

اِقْصِرْ نَفْسَکَ عَمّا یَضُرُّها مِنْ قَبْلِ أَنْ تُفارِقَکَ وَاسْعَ فی فَکاکِها کَما تَسْعی فی طَلَبِ مَعیشَتِکَ فَإِنَّ نَفْسَکَ رَهینَةٌ بِعَمَلِکَ. (۱)

«نفس خود را از آنچه برایش مضرّ است باز دار قبل از آن که از تو جدا شود و در آزادی جانت کوشش کن همانطور که در طلب روزیَت کوشش می کنی زیرا که جانت در گرو اعمال تو است و جز با کوشش تو آزاد نخواهد شد». (۲)

ص:۶۹

۱- (۱)) . وسائل، ج ۱۵، ص ۲۹۷..

۲- (۲)) . جوان از نظر عقل و احساسات، ج ۲، ص ۱۳۷ - ۱۳۹ ..

۱۵. با امید به خدا، سدهای یأس شیطان را بشکنید

با توجه به این نکته که عادتها، طبیعت دوّم انسان است، مبارزه با آن احتیاج به پایداری و استقامت دارد.

جوانانی که در راه اصلاح مَلَکات اخلاقی خویش با مجاهدهٔ پی گیر فعّالیّت می کنند و برای نیل به مقصود، کوشش مداوم دارند، سرانجام پیروز می شوند و به هدف خویش نائل می گردند. زیرا هر کس به کوبیدن دری ادامه دهد و اصرار ورزد عاقبت از آن در وارد خواهد شد (۱).

جوانان گرامی! در هر کاری باید نخست هدف خود را برگزیده و راه خود را تعیین کنید، سپس با توکّل بر خدا مشغول آن کار شوید. باید از اول متوجّه باشید که ممکن است هر شکستی ضعیفتان نماید و هر موفقیّتی به توانایی های شما بیافزاید. اجراء هر کار مستلزم کار تازه ای است، پیروزی های کوچکتر به ما نیرو می بخشد و ما را به پیروزی های بزرگتر مطمئن می سازد. همیشه یادمان باشد که عمل، اراده می آورد.

موج را از سینهٔ دریا گسستن می توان بحر بی پایان به جوی خویش بستن می توان

۱- (۱)) . مَنِ اسْتَدامَ قَرْعَ البابِ وَلَجَّ وَلَجَ (عیون الحکم و المواعظ، ص ۴۵۶)..

گر به خود محکم شوی سیل بلاانگیز چیست مثل گوهر در دل دریا نشستن می توان (۱)

اما اگر کسی احتیاط بی جا پیشه کرد و در اقدام به کارهای بزرگ تردید و دودلی به خرج داد، همیشه کوچک خواهد ماند.

بنابراین با امید به خدا برای رسیدن به هدف های بلند کوشش کنیم و وسوسه های شیطان را به دل راه ندهیم.

۱۶. شغل و کاری مناسب برای خود فراهم نمائید

انسان موقعی که دوران کودکی و ایام بلوغ را طیّ می کند و به جوانی قدم می گذارد مایل است کاری به دست آورد و جایی در جامعه برای خود باز کند. زندگی خویش را از درآمد شخصی تأمین نماید و در پرتو آن به آزادی و استقلال نائل گردد. او دوست دارد شایستگی خود را ثابت کند و شخصیّت خویش را در جامعه مستقر سازد.

کسی که می خواهد از زندگی شرافتمندانه برخوردار گردد و با عزّت و آبرومندی گذران زندگی نماید، باید زحمت بکشد و تلاش کند تا عضو مفید جامعه باشد و

ص:۷۱

۱- (۱)) . فرهنگ موضوعی کلیات اقبال لاهوری، ص ۸۵ .

همانطور که وی از نتایج کار دیگران استفاده می کند دیگران نیز از نتیجهٔ کار او بهره مند گردند.

امیرالمؤمنین علیه السلام در این مورد چنین می فرمایند:

«اگر تن دادن به شغل مایهٔ زحمت و تعب است، بیکاری دائم نیز باعث نادرستی و فساد است». (۱)

فرومایگانی که از قبول مسئولیّت و انجام کار، شانه خالی می کنند و مانند حشرات از محصول زحمت دیگران ارتزاق می کنند، مورد نکوهش دین و منفور جوامع بشری هستند (۲) و سرانجام، بیکاری و تن پروری آنان را به راه فساد اخلاق و تباهی سوق می دهد.

خداوند بشر را با نیروی عقل و استعداد نامحدود آفریده و از وی خواسته است تا با کار و کوشش و با سعی و عمل، ذخائر نهفتهٔ زمین را بیرون آورد، غذا و لباس و سایر لوازم معیشت خود را تهیه نماید، با آسایش خاطر زیست کند و شکرگزار او باشد. (۳)

۱- (۱)) . إِنْ يَكُنِ الشُّغْلُ مَجْهَدَةً فَاتِّصالُ الفَراغِ مَفْسَدَةٌ (ارشاد مفید، ج ۱، ص ۲۹۸)..
۲- (۲)) . رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم فرموده است: «مَلْعُونٌ مَنْ الْقیٰ کَلَّهُ عَلَی النّاسِ؛ملعون است کسی که بار زندگی خود را بر دوش دیگران بیفکند و از دسترنج مردم امرار معاش نماید» (تحف العقول، ص ۳۷)..
۳- (۳)) . «وَ لَقَدْ مَكَّنّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَ جَعَلْنا لَكُمْ فِيها مَعايِشَ قَلِيلاً ما تَشْكُرُونَ»؛ «ای فرزندان بشر، ما تسلّط، مالکیّت و حکومت بر زمین را برای شما قرار دادیم؛ انواع وسائل زندگی را برای شما فراهم ساختیم، ولی اندکی از شما شکرگزار نعمت های خدا هستید» (اعراف، آیهٔ ۱۰)..

امامـان معصوم مـا علاوه بر آن که خودشان کار می کردنـد، در کمال صـراحت پیروان خود را نیز به کار و کوشـشِ مشـروع، ترغیب و تشویق می نمودنـد. (۱)آنان ارزش مجاهـدت انسان در راه تأمین معاش خانوادهٔ خود را در ردیف فداکاری سـربازان اسلام به حساب آورده اند. (۲) مثلاً از حضرت امام رضا علیه السلام

ص:۷۳

۱- (۱)) . به عنوان مثـال ابی عمرو شـیبانی نقـل می کنـد: «امام صادق علیه السـلام رادیـدم در حالی که بیلی در دست و جامهٔ خشـنی در بر داشت، در محوطهٔ شخصـی خود کار می کرد و عرق می ریخت. عرض کردم بیل را به من بدهید تا کار شـما را انجام دهم. حضرت فرمود: دوست دارم که مرد در راه به دست آوردن معاش، آزار حرارت آفتاب را ببیند و رنج آن را تحمّل نماید» (کافی، ج ۵، ص ۷۶). و نیز در روایتی علی بن حمزه می گوید: اباالحسن (حضـرت موسـی بن جعفر) علیهما السلام را دیـدم که در زمین خود کار می کرد و قـدم های مبارکش غرق عرق شـده بود. عرض کردم: مردان کار کجا هسـتند که شـما شخصاً زحمت می کشـید؟ امام علیه السـلام در جواب فرمود: کسانی که از من و پدرم بهتر بودند کار می کردند. پرسـیدم آن ها کیسـتند؟ فرمود: رسول خدا و امیرالمؤمنین و تمام پدرانم علیهم السلام با دست خود کار می کردند. کار کردن، عمل انبیاء و مرسلین و مردان صالح و شایسته است» (همان، ص ۷۵)..

۲- (۲)) . عَنْ أَبی عَبْدِ اللّه علیه السلام : الْکادُّ عَلی عِیالِه کَالْمُجاهِدِ فی سَبیلِ اللّهِ؛ امام صادق علیه السلام فرموده: «کسی که در طلب روزی خانوادهٔ خود کار می کنـد و به سـعی و کوشـش تن می دهـد مانند مجاهدی است که در میدان کارزار برای خدا جهاد می نماید» (کافی، ج ۵، ص ۸۸)..

نقل است که فرموده اند:

«آن کس که برای تأمین معاش عائلهٔ خود فعّالیّت می کنـد و از پی روزی می رود، اجرش از مجاهد راه خدا بزرگ تر است». (۱)

همچنین پیشوایان ما عملاً افراد زحمت کش و کارگر را مورد مهر و مهربانی خود قرار می دادند و برعکس با بیکاران با تلخی و سردی برخورد می نمودند.

داستان کوتاه زیر نمونه ای از اظهار محبّت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم به فعّالان عرصهٔ کار و خدمت است.

«انس بن مالک روایت کرده است موقعی که رسول اکرم صـلی الله علیه و آله و سـلم از جنگ تبوک مراجعت می فرمود سعد انصاری به استقبال ایشان آمد، حضرت با او مصافحه کرد و دست سعد را زبر و خشن دید. فرمود:

چه صـدمه ای و آسـیبی به دسـتت رسـیده است؟ عرض کرد: یـا رسول اللّه من با طناب و بیل کار می کنم و درآمـدم را خرج معاش خانواده ام می نمایم. رسول

ص:۷۴

۱- (۱)) . عَنِ الرِّضا علیه السلام : إِنَّ الَّذی یَطْلُبُ مِنْ فَضْلٍ یَکُفُّ بِهِ عِیالَهُ اعْظَمُ اجْراً مِنَ الْمُجاهِدِ فِی سَبیلِ اللّه (بحار الانوار، ج ۷۵، ص ۳۳۹)..

خدا صلی الله علیه و آله و سلم دست او را بوسید و فرمود: این دستی است که آتش به آن تماس پیدا نمی کند». (۱)

ناگفته نماند که سفارش اولیاء گرامی اسلام به کار و تلاش، تنها ناظر به شغل های مشروع و کارهای مفیدی است که خیر و صلاح جامعه در آن ها است. وگرنه کارهایی که به جسم و جان مردم آسیب می رساند و منافی با شرافت و عزّت نفس است هرگز نمی تواند باعث افتخار و سربلندی گردد. (۲)

۱۷. در انتخاب شغل، قابلیّت، علاقه و استعدادتان را در

نظر گیرید

اولین مطلبی که در انتخاب شغل باید مورد توجه جوانان قرار گیرد این است که توانایی فطری و ساختمان طبیعی خود را تا جایی که ممکن است بشناسند و تشخیص دهند که برای چه کارهایی صلاحیّت و شایستگی دارند تا شغل خود را بر وفق لیاقت طبیعی خود برگزینند. (۳)رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم فرموده است:

۱- ((۱)) . جوان از نظر عقل و احساسات، ج ۲، ص ۳۴۵ - ۳۴۹..

۲- ((۲)) . همان، ص ۳۵۱ - ۳۵۲..

۳- ((۳)) . همان، ص ۳۶۲..

«همهٔ شما کار کنید و کوشش نمایید ولی متوجّه باشید که هر کس برای کاری که آفریده شده لایق تر است و آن را به سهولت و آسانی انجام می دهد». (۱)

عدّه ای هستند که در انتخاب شغل یا رشتهٔ تحصیلی دچار تخیّلات موهوم می شوند و بدون توجّه به استعداد طبیعی خویش، تنها به اتّکاء شوق و علاقه ای که در خود احساس می کنند در رشته ای وارد می شوند که مناسب با روحیّات آنان نیست در نتیجه قسمتی از عمر عزیز و نیروی خود را به رایگان از کف می دهند.

اینان اگر زود به خود آیند و مسیر غلطی را که برگزیده اند ترک گویند و به کار یا رشته ای که شایستگی دارند وارد شوند ممکن است به آسانی زیان اشتباه خود را جبران نمایند و سرانجام به موفقیّت و پیروزی نایل گردند. ولی اگر به مسیر غلط خویش ادامه دهند و همچنان به راه خطا بروند طولی نمی کشد که مجبور می شوند آن را ترک گویند و با ناکامی و شکست، عقب نشینی نمایند. (۲)

ص:۷۶

۱- (۱)) . قالَ رَسُولُ اللّهِ صلی الله علیه و آله و سلم : اعمَلُوا فَکُلٌّ مُیَسَّرٌ لِما خُلِقَ لَهُ میزان الحکمه، ج ۲، ص ۱۴۷۹)..

۲- (۲)) . جوان از نظر عقل و احساسات، ج ۲، ص ۳۶۵ - ۳۶۶..

بخش سوم:معرّفی صد شخصّیت برتراز جوانان تاریخ

اشاره

ص:۷۷

سهم قابل توجّهی از نوآوری ها و موفقّیت های جهان در گذشته و حال محصول شکوفایی غنچهٔ استعداد جوانان است.

در این بخش به معرّفی اجمالی صد شخصیّت برجستهٔ تاریخی که در جوانی در زمینه های علمی، دینی، فرهنگی، ورزشی، مدیریتی و... دارای ابتکار، اختراع، استعداد و یا نبوغ خاصی بوده اند می پردازیم.

روشن است که این تعداد تنها به عنوان نمونه مطرح شده اند، لذا معرّفی گستردهٔ جوانان صاحب ذوق، ابتکار و نقش در این مجال برای ما میسّر نبود.

خاطر نشان می گردد. در ترتیب اسامیِ هر فصل تاریخ وفات اشخاص مدّ نظر بوده و سعی شده اولویتی دیگر منظور نگردد.

فصل های این بخش عبارتند از:

فصل اول: انبیاء و اولیاء علیهم السلام

فصل دوم: علماء و بزرگان دینی

فصل سوم: شهدای گرانقدر اسلام

فصل چهارم: مشاهیر، شامل: مخترعین، شاعران، ورزشکاران، هنرمندان و...

ص:۷۹

فصل اول:انبیاء و اولیاء علیهم السلام

۱. ادریس پیامبر علیه السلام

نام: ادریس، نام پدر: یود، ولادت: پیش از حضرت نوح علیه السلام جایگاه: از پیامبران الهی.

ویژگی:

۱ - وی از کودکی به خودسازی و تهذیب اخلاق و توجه به خدا عنایت خاص داشت.

۲ - در نوجوانی و جوانی به فکر خدمت به خلق و ارشاد ایشان بود.

۳ - ادریس علیه السلام را مثلث النعمه خوانند زیرا او جامع پادشاهی، حکمت و نبوّت بوده است. (۱)۴ - از پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله و سلم روایت شده که سی صحیفه بر حضرت ادریس نازل شد و او نخستین کسی بود که به

۱- (۱)) . معارف و معاریف، ج ۲، ص ۴۴..

قلم نویسندگی کرد و در علم نجوم و حساب نظر داشت. همچنین ایشان اوّلین کسی بود که لباس دوخت و به تن کرد که قبل از او پوست می پوشیدند.

۵ – نام مبارک وی دو نوبت در قرآن کریم آمده است.

۲. ابراهیم خلیل الرّحمان

نام: ابراهیم، نام پدر: تارخ (۱)، ولادت: دو هزار سال پیش از میلاد (۲)، محل تولّد: بابل، جایگاه: دومین پیامبر اولو العزم، وفات: ۱۷۵ سال پس از ولادت. (۳)ویژگی:

وی در جوانی تبر به دست به بت خانه، محل عبادت بت پرستان بی خرد رفت و تمام بت ها را درهم کوبید. سپس تبر را بر دوش بت بزرگ گذاشت تا اگر مردم به وی مشکوک شدند، وانمود نماید که کار شکستن بت ها توسط بت بزرگ انجام گرفته و بدین

۱- ((۱)) . الخصال، ص ۳۱۸..

۲- ((۲)) . معارف و معاریف، ج ۱، ص ۱۹۴..

۳- ((۳)) . فتح الباری، ج ۱۱، ص ۷۴..

وسیله مردم را از گمراهی نجات داده و به سوی یکتاپرستی رهنمون سازد.

۳. یوسف پیامبر علیه السلام

نام: یوسف، نام پدر: یعقوب، محل تولّد: کنعان، جایگاه: از پیامبران الهی (عزیز مصر)، وفات:۱۲۰ سال پس از ولادت (۱).

ویژگی:

۱ - یوسف علیه السلام در جوانی به مقام رسالت الهی نائل آمد.

۲ - پاکدامنی و عفّت او، زبانزد خاص و عام گردید.

۳ - امانت داری وی سبب گردید وزیر اقتصاد، امانت دار خزینهٔ مصر و سرانجام عزیز مصر گردد.

۴ - در جوانی صاحب علم تعبیر خواب از جانب خداوند متعال گردید.

۵ - سوره ای به نام او در قرآن آمده و بیست و شش بار نام او با تمجید در کتاب خدا تکرار شده است.

۱- (۱)) . مجمع البحرین، ج ۱، ص ۷۶..

۴. داوود پیامبر علیه السلام

نام: داوود، نام پـدر: ایشا، ولادت: ۱۰۸۶ یا ۱۰۷۱ قبل از میلاد، محل تولّـد: بیت لحم، جایگاه: صاحب کتاب آسـمانی زبور و اولین سازندهٔ زره، وفات: صد سال پس از ولادت.

ویژگی:

۱ - در آغاز جوانی، با شجاعت و ایمان، جالوت را که فرماندهٔ لشکر دشمن بنی اسرائیل بود، به قتل رساند.

۲ - وی مقام خلافه اللّه داشت و خداوند علم قضاوت و سمت داوری میان مردم را به وی عطا کرد.

۳ - صـنعت ساخت زره، از جمله علومی بود که خداونـد به وی موهبت فرمود. در حـدیث آمده که خداوند به وی وحی نمود که: «ای داوود! تو نیکو بنده ای. جز این که از بیت المال معیشت می کنی» داوود چون شنید بگریست. خداوند به آهن فرمود: «به دست بنده ام نرم شو». از آن پس هر روز زره ای می ساخت و آن را می فروخت و از بیت المال بی نیاز گشت. (۱)

ص:۸۴

۱- (۱)) . مبسوط سرخسی، ج ۳۰، ص ۲۴۶..

۴ – در قرآن کریم آمده شانزده بار از او یاد شده است.

۵. یحیای پیامبر علیه السلام

نام: یحیی، نام پدر: زکریّا، جایگاه: از پیامبران الهی.

ویژگی:

۱ – وی در سنین پیری والدین (۱)، به دعای پدر متولّد شد و در کودکی به مقام نبوّت (۲) رسید.

۲ – در پنج سالگی در جمع بنی اسرائیل سخن گفت و آنان را موعظه نمود.

۳ – حضرت یحیی علیه السلام را به جهت مخالفت با فحشای دستگاه سطلنت در محراب عبادت سر بریدند.

۴ – نام او پنج بار در قرآن مجید آمده است.

۶. عیسی پیامبر علیه السلام

نام: عیسی، نام پدر: (۳)، ولادت: ۶۲۲ سال قبل از

ص:۸۵

۱- ((۱)) . سوره آل عمران، آیه ۴۰..

۲- ((۲)) . سوره مریم، آیه ۱۲..

۳- ((۳)) . در بین مخلوقات خداوند متعال، دو نفر بدون داشتن پدر به دنیاآمدند؛ یکی آدم ابوالبشر علیه السلام که نه پدر داشت، نه مادر و دوم حضرت عیسی علیه السلام که بدون پدر از مادرش حضرت مریم علیها السلام زاده شد..

هجرت (۱) محل تولد: دیبمهر (۲) جایگاه: از پیامبران اولوالعزم و نوید رسان ظهور آخرین پیامبر وفات: (۳).

ویژگی:

۱ - به امر خداوند در گهواره با مردم سخن گفت.

۲ - از معجزات او به زنده کردن مردگان و شفای کور مادر زاد، می توان اشاره نمود.

۳ - حضرت مسیح علیه السلام از جمله پیامبران صاحب شریعت بوده و کتاب او انجیل نام دارد.

۴ - در گسترش عدالت جهانی، حضرت مهدی عجل اللّه تعالی فرجه الشریف را یاری می کند.

ص:۸۶

۱- (۱)) . پس از ولادت حضرت عیسی علیه السلام ، پیروان این پیامبر خدا، ولادت پیامبرشان را مبدأ تاریخ خویش قرار داده و آن را تاریخ میلادی نام نهادند..

۲- (۲)) . مستدرک الوسائل، ج ۸، ص ۱۷۲..

۳- (۳)) . در جوامع غیر مسلمان، مشهور است که مسیح علیه السلام را دشمنان به صلیب کشیدند، اما مسلمانان - که کتاب آسمانی آن ها داستان صلیب را مردود دانسته - مختلف گفته اند، برخی معتقدند که خداوند متعال وی را به آسمانها برده و اکنون زنده است و هنگام ظهور امام زمان عجل اللّه تعالی فرجه الشریف به یاری آن حضرت شتافته و پشت سر ایشان نماز می خواند. بعضی نیز بر این باورند که او وفات نموده و هنگام ظهور حضرت رجعت می کند..

۷. پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم

نام: محمّد، نام پدر: عبداللّه، ولادت: ۱۷ ربیع الأوّل عام الفیل (۵۷۱م)، محل تولّد: مکّهٔ مکرّمه، جایگاه: اشرف مخلوقات خداوند و آخرین فرستادهٔ او، وفات: سال ۱۱ ق.

ویژگی:

زندگانی آن حضرت در تمام ایّام جوانی می تواند الگوی بسیار مناسبی برای همهٔ جوانان در تمام اعصار باشد، به عنوان مثال به دو نمونه اشاره می شود.

۱ – رفتار ایشان در جوانی به گونه ای بود که مردم او را محمّد امین خطاب می نمودند.

۲ – از جمله اقدامات و ابتکارات پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم در سنین جوانی، برقرار نمودن پیمان جوانمردان بود. بر اساس این پیمان و با اجرای آن، هیچ غریبه ای در مکّه احساس غربت نمی کرد.

از دیگر ویژگی های رسول اکرم صلی الله علیه و آله و سلم :

در چهل سالگی به نبوّت مبعوث گردید.

قرآن کریم کتاب هدایت و معجزهٔ

ص:۸۷

جاودان اوست.

اکنون بیش از یک ملیارد مسلمان در جهان پیرو آئین مقدّس ایشان (یعنی اسلام) می باشند.

۸. امیرالمؤمنین علیه السلام

نام: علی، نام پـدر: ابوطالب، ولادت: ۱۳ رجب سال ۳۰ عام الفیل، محل تولّـد: مکّهٔ مکرّمه - داخل کعبهٔ شـریفه، جایگاه: امام نخست شیعیان و امیر المؤمنین، شهادت: سال ۴۰ ق.

ویژگی:

به گفتهٔ ناظم نیشابوری؛ علی بن ابی طالب علیه السـلام برگوینده و نویسنده، محنتی گران و باری سنگین است که اگر بخواهد حقّش را ادا کنـد به کفر و گزافه گویی دچار گردد و اگر کوتاه آیـد خیانت نموده باشد و حد وسط در فضائل او آنقدر دقیق و باریـک است که جز یـک اندیشـمند ماهر و حاذق از عهـده بر نیایـد. (۱)به طور خلاـصه به برخی افتخـارات امـام علی علیه السلام در سنین نوجوانی و جوانی اشاره می شود:

ص:۸۸

۱- (۱)) . معارف و معاریف، ج ۷، ص ۴۴۶..

۱ - ایمان به رسول خدا در سیزده سالگی.

۲ - نبرد با قوی ترین و بزرگترین مرد عرب (عمرو بن عبدود) و شکست دادن او.

۳ - خفتن در بستر پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم در شبی که مشرکان تصمیم به قتل ایشان گرفته بودند (لیله المبیت).

۴ - شرکت مستمر در جنگ ها و غزوات، دوشادوش پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم .

۵ - افتخار همسری وی برای دخت گرامی حضرت رسول اللّه صلی الله علیه و آله و سلم ، در بیست و پنج سالگی.

۶ - نزول آیات متعدد قرآن کریم در شأن، مقام و منزلت ایشان.

۷ - چندین بار تصریح پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم به جانشینی حضرت علی علیه السلام در سنین نوجوانی وی.

۸ - از آن حضرت به عنوان پرآوازه ترین پیشوای عدالت گستر در جهان یاد می شود.

۹. حضرت فاطمه زهرا علیها السلام

نام: فاطمه، نام پدر: محمّد صلی الله علیه و آله و سلم ، ولادت: ۲۰ جمادی الثانی ۵ سال بعد از بعثت، محل تولّد: مکّه

ص:۸۹

مکّرمه، جایگاه: بزرگترین بانوی جهانیان، شهادت:

سال ۱۱ ق.

ویژگی:

این بانوی گرامی سراسر عمر هجده سالۀ خویش را وقف اسلام کرده بود. خدمات فراوان ایشان در راه احیای دین پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و ولایت حضرت علی علیه السلام از ذهن هر انسان آزاده ای محو نخواهد شد.

بطور خلاصه به برخی ویژگی های ایشان اشاره می شود:

۱ – پرستاری از رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم پس از غزوات و جنگ ها.

۲ – افتخار ازدواج با امام علی علیه السلام .

۳ – دفاع از حریم امامت و ولایت با خواندن خطبه های بلیغ و کوبنده و کمک خواستن از مهاجرین و انصار برای منحرف نشدن حکومت از مسیری که پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم معیّن نمود.

۴ – تربیت فرزندانی نمونه مانند حسنین و زینبین علیهم السلام .

۵ – آموزش دینی به بانوان مدینه.

ص:۹۰

۱۰. حضرت فاطمه معصومه علیها السلام

نام: معصومه، نام پدر: موسی علیه السلام ، ولادت:

۱۷۳ ق، محل تولد: مدینهٔ منوره جایگاه: کریمهٔ اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام ، شهادت: ۲۰۱ ق،

ویژگی:

۱ - ایشان افتخار داشت که فرزند امام علیه السلام ، خواهر امام علیه السلام و عمهٔ گرامی امام علیه السلام و نیز مورد تکریم و احترام ایشان باشد.

۲ - همان گونه که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم ، حضرت زهرا علیها السلام را بر دیگر فرزندان خویش ترجیح می دادند، امام کاظم علیه السلام نیز با داشتن دختران بسیار به حضرت معصومه علیها السلام توجّهی ویژه داشتند.

۳ - همواره مرجعی برای مراجعهٔ شیعیان جهت درک فضائل و علوم اهل بیت علیهم السلام بودند.

۴ - از حضرت معصومه علیها السلام به عنوان عالمهٔ محدّثهٔ آل طه یاد می شود.

۵ - حضرت معصومه علیها السلام در راه دفاع از حریم ولایت همانند حضرت زهرا و حضرت زینب علیهما السلام

ص:۹۱

سختی ها دید و سرانجام در بیست و هشت سالگی به شهادت رسید (۱).

۶ - پاداش زیارت با معرفت ایشان طبق روایت صحیح بهشت است.

۱۱. امام جواد علیه السلام

نام: محمد، نام پدر: علی علیه السلام ، ولادت: ۱۰ رجب سال ۱۹۵، محل تولد: مدینه، جایگاه: پیشوای نهم شیعیان، شهادت: ۲۲۰ ق.

ویژگی:

۱ - امامت و رهبری امت اسلامی در نه سالگی.

۲ - آماده کردن جامعه برای پذیرش ولایت امام زمان عجل اللّه تعالی فرجه الشریف در کودکی.

۳ - پاسخ گویی به سؤالات مهم فقهی و کلامی در مقابل برترین علمای عصر خود و نشان دادن بهره مندی امام از علوم الهی.

۴ - به سبب جود و کرم چشمگیر، آن حضرت به جواد الائمه موصوف شد.

۱- ((۱)) . پایگاه اطلاع رسانی تبیان، دی ماه ۱۳۸۷..

۱۲. امام هادی علیه السلام

نام: علی، نام پدر: محمد علیه السلام ، ولادت: ذی الحجه ۲۱۲، محل تولد: مدینه - محله صریا، جایگاه: پیشوای دهم شیعیان، شهادت: ۲۵۴ ق.

ویژگی:

۱ - امامت و رهبری امت اسلامی در هشت سالگی.

۲ - آماده سازی جامعه برای روبرو شدن با عصر غیبت و امام غایب علیه السلام .

۳ - پاسخ گویی به سؤالات بزرگان و علمای معاصر و نیز اعتراف آن ها بر تفوّق علمی حضرت.

۴ - اظهار کرامات بیش از حد به گونه ای که مخالفین حضرت تحت تأثیر قرار گرفتند.

۵ - توجه دادن شیعیان به مقام و منزلت ائمه علیهم السلام با آموزش زیارتنامه هایی چون زیارت جامعهٔ کبیره و زیارت حضرت علی علیه السلام در روز عید غدیر.

۶ - رهبری شیعیان در مناطق مختلف کشور پهناور اسلامی، با مکاتبه و تعین نماینده های آشکار و غیرآشکار.

ص:۹۳

۱۳. امام زمان عجل اللّه تعالی فرجه الشریف

نـام: محمـد، نام پـدر: حسن علیه السـلام ، ولادت: ۱۵ شـعبان ۲۵۵ ق، محـل تولـد: عراق - سـامرا، جایگـاه: پیشوای دوازدهم شیعیان، و برقرار کننده دولت عدالت گستر جهانی.

ویژگی:

۱ - امامت و رهبری او در پنج سالگی.

۲ - موعود ادیان آسمانی که آیین پاک توحیدی را در جهان حاکم می کند.

۳ - موعود ادیان آسمانی که عدالت را در سطح جهان می گستراند.

۴ - دارای غیبتی طولانی تا آنجا که برخی از پیروان و دوستان را به تردید می افکند.

۵ - بهره رسانی او به همه در عصر غیبت، همچون بهره رسانی خورشید در پشت ابرهای تیره.

۶ - خاتم همهٔ امامان معصوم علیهم السلام و اولیای الهی همچون جدّ بزرگوارش که خاتم پیامبران بود.

ص:۹۴

فصل دوم:علماء و بزرگان دینی

۱۴. مُعاذ بن جَبَل

نام: معاذ، نام پـدر: جبل، ولادت: ۲۰ سـال قبل از هجرت، محل تولّـد: مـدینه، جایگاه: صـحابی رسول اللّه و والی یمن، وفات: سال ۱۸ ق (۱).

ویژگی:

۱ - وی در سنین جوانی اسلام آورد.

۲ - در ابتدای ورود پیامبر به مدینه بسیار فعّالیّت نمود.

۳ - خوشرو، خوش خلق و سخاوتمند بود.

۴ - از صحابهٔ جلیل القدر پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم گردید و در جنگ های بدر، احد و خندق حضور داشت.

۱- (۱)) . الاعلام، ج ۷، ص ۲۵۸..

۵ - پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم پس از غزوهٔ تبوک وی را به عنوان قاضی و راهنما به سوی اهل یمن گسیل داشت، نامه ای به آنان فرستاد و در آن نوشت: « انی بعثت لکم خیر اهلی» (۱).

۱۵. عَتّاب بن اسید

نام: عتّاب، نام پدر: اسید، ولادت: ۱۳ سال قبل از هجرت، محل تولّد: مکّهٔ مکرّمه، جایگاه: فرمانـدار مکّه در صـدر اسـلام، وفات: سال ۲۳ ق. (۲)ویژگی:

۱ - وی جوانی شجاع، خردمند و از اشراف عرب بود.

۲ - توسط پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم در بیست و یک سالگی به سِمت والی مکّه منصوب گردید.

از امام عسکری علیه السلام روایت شده که چون پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم مکّه را فتح نمود، عتاب بن اسید را که جوانی از جوانان مکّه بود به حکومت گماشت. این امر

۱- ((۱)) . همانا بهترین افرادم را برای شما فرستادم (الاعلام، ج ۷، ص ۲۵۸)..

۲- ((۲)) . همان، ج ۴، ص ۱۹۹..

بر مردمِ خودخواه مکّه گران آمد، لذا دائماً حضرت را مورد انتقاد قرار داده می گفتند: «پیامبر جوانی تازه سال را بر ما بزرگان و مشایخ مکّه که مورد احترام و تعظیم می باشیم امارت داده!». (۱)

۱۶. ابن سیرین

نام: محمّد، نام پدر: سیرین، ولادت: ۳۳ ق، جایگاه: صاحب نام در علم تعبیر خواب، وفات: ۱۱۰ ق.

ویژگی:

۱ – وی جوانی با ایمان، زیبا رو و با اخلاق بود.

۲ – در برابر وسوسه های شیطان سست نگردید (۲).

ص:۹۷

۱- (۱)) . تفسیر الامام العسکری علیه السلام ، ص ۵۵۵، حدیث ۳۲۹..

۲- (۲)) . نقل است که ابن سیرین به بزازی اشتغال داشت. روزی زنی برای خرید پارچه به مغازهٔ وی رفت، تا نگاهش به او افتاد شیفتهٔ او شد و به بهانهٔ خریدن پارچه او را به خانه دعوت نمود، ابن سیرین پذیرفت سپس آن زن از ابن سیرین درخواست گناه نمود، اما محمّد برای زن از مضرّات زنا و فساد سخن گفت که فایده ای نکرد. سرانجام به بهانهٔ قضای حاجت بیرون رفت و خودش را به نجاست آلوده نمود. همین که زن او را به این وضع دید نسبت به او تنفّر پیدا کرد و او را از خانه بیرون راند..

۳ - خداوند به پاس داشت این اقدام نیک وی، علم تعبیر رؤیا را به او عنایت فرمود (۱).

۱۷. اسامه بن زید

نام: اسامه، نام پـدر: زید، ولادت: ۷ سال قبل از هجرت (۲)، محل تولّد: مکّهٔ مکرّمه، جایگاه: سـرفرماندهٔ بزرگترین سپاه اسلام در آخرین سال حیات پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم ، وفات: ۵۴ ق. (۳)ویژگی:

۱ - وی از صحابهٔ پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم و مورد اعتماد و محبّت حضرت بود.

۲ - در سن هجـده سالگی توسط ایشان به سِمَت سـرفرماندهٔ بزرگترین سـپاه اسـلام که عازم جنگ با رومیان بودنـد، منصوب گشت.

این اقـدام پیـامبر صـلی الله علیه و آله و سـلم نشـان از تـوجّه عمیق ایشـان به اسـتعدادهای درونی جوانـان و نیز اسـتفادهٔ بهینه از ویژگی های آنان بود.

ص:۹۸

۱- (۱)) . نگاه کن به: الکنی والالقاب، ج ۱، ص ۳۱۹..

۲- (۲)) . الاعلام، ج ۱، ص ۲۹۱..

۳- (۳)) . تهذیب التهذیب، ج ۱، ص ۱۸۲، رقم ۳۹۱..

۱۸. فارابی

نام: ابونصر محمّد، نام پدر: طوفان، ولادت:

۲۵۹ ق، محل تولّد: فاراب در ماوراء النهر، جایگاه:

نخستین فیلسوف بزرگ مسلمانان (معلّم ثانی)، وفات:

۳۳۹ ق.

ویژگی:

۱ - وی در دوران جوانی به بغداد رفت و نخستین معلم او در این شهر یوحنابن حیلان بود.

۲ - او منطق، نحو، فلسفه، موسیقی، ریاضیات و علوم را فرا گرفت.

۳ - ابونصر فارابی ۱۰۲ کتاب شامل شروح، رسائل و کتب مستقل نوشت که آراء اهل المدینه الفاضله، فصوص الحکم، المسائل الفلسفیه و الاجوبه عنها و رساله الجمع بین رأی الحکمین یا الجمع بنی الرأیین برخی از آن ها است.

۴ - از سخنان فارابی است: «کسی که به حکمت شروع می کند سزاوار است که جوانی صحیح المزاج باشد، آداب اخیار را از دست ندهد، علوم شرع، قرآن و

لغت را بیشتر بیاموزد، عفیف و راستگو باشد، هیچ یک از آداب و ارکان شریعت را ترک نگوید، جز علم و علما را محترم نشمارد و فلسفه را حرفه نکند؛ هر که به خلاف این صفات باشد حکیم دروغی است (۱).

۱۹. شیخ صدوق

نام: محمّد، نام پدر: علی بن بابویه، ولادت:

۳۰۶ق، محل تولّد: ایران – قم، جایگاه: بزرگ محدّثان شیعه در قرن چهارم، وفات: ۳۸۱ ق.

ویژگی:

۱ – وی در سنین جوانی بر مسند تدریس نشست و از همان زمان شروع به تألیف و تصنیف کرد.

۲ – در حالی که جوانی کم سن و سال بود پس از وفات پدر، به مقام پیشوایی و مرجعیّت علمی و دینی شیعیان قم و اطراف و سپس سراسر جهان اسلام رسید.

۳ – بسیاری از محدّثین بزرگ و فقهای سالخورده در درس وی شرکت می نمودند.

۴ – شیخ صدوق حدود ۳۰۰ کتاب تألیف نموده که

۱- (۱)) . لغت نامه دهخدا، ج ۱، ص ۷۷۰ – ۷۷۷..

یکی از آن ها(کتاب من لایحضره الفقیه)از کتب اربعهٔ شیعه می باشد.

۲۰. سیّد رضی

نام: محمّد (معروف به سیّد رضی)، نام پدر:

حسین، ولادت: ۳۵۹ق، محل تولّد: عراق - بغداد، جایگاه: از نامی ترین فقهای شیعه، وفات: ۴۰۶ ق.

ویژگی:

۱ - وی در ده سالگی شروع به سرودن شعر نمود.

۲ - در دوازده سالگی قصیده ای در ستایش پدرش سرود.

۳ - در هفده سالگی اقدام به تدریس و تألیف نمود.

۴ - در بیست سالگی از کلیهٔ علوم متداول عصر فراغت حاصل کرد (۱).

۵ - از سید رضی به عنوان جامع (جمع آوری کننده) کتاب شریف نهج البلاغه یاد می شود که مشهورترین کتاب شیعه می باشد.

ص:۱۰۱

۱- (۱)) . فرهنگ جوان، ص ۳۸۹..

۲۱. ابوعلی سینا

نام: حسین، نام پدر: عبداللّه، ولادت: ۳۷۰ ق، محل تولّد: خورمیشن (روستایی میان بلخ و بخارا)، جایگاه: از بزرگ ترین دانشمندان علمی، فلسفی و ادبی ایران، وفات: ۴۲۸ ق.

ویژگی:

۱ - در کودکی با شرکت در جلسات بحث به همراه پدر خویش، خیلی زود با مباحث و دانش های مختلف زمان خود آشنا شد.

۲ - استعداد او در فراگیری علوم، پدر را بر آن داشت تا به توصیهٔ استاد، ابن سینا را به جز تعلیم و دانش اندوزی به کار دیگری مشغول نسازد.

۳ - به دلیل حافظهٔ قوی و نبوغ سرشار خود در ابتدای جوانی، در علوم مختلف زمان خود از جمله طب مهارت یافت.

۴ - در هجده سالگی مجتهد در علوم اسلامی گردید. (۱)

۱- (۱)) . فرهنگ جوان، ص ۴۳۵..

۵ – گوینـد نـوح بن منصـور پادشـاه بخـارا به علّت بیمـاری خـود، ابن سـینا را که در آن روز نوجـوانی بیش نبـود به نزد خـود خواست تا او را مـداوا نماید. ابوعلی نیز بعد از انجام طبابت از پادشاه تقاضا نمود تا به کتابخانهٔ عظیم دربار سامانی دست یابد. (۱)

۲۲. شیخ طوسی

نام: محمّـد، نام پدر: حسن، ولادت: ۳۸۵ ق، محل تولّـد: ایران – طوس، جایگاه: از مشـهورترین فقها و مجتهدان شـیعه، وفات: ۴۶۰ ق.

ویژگی:

۱ – محمّـد تا سال ۴۰۸ ق در زادگـاه به تحصـیل علوم متـداول آن عصـر همّت ورزیـد و در بهار جوانی از محصّـلین فاضل و درس خوانده گردید.

۲ – بیست و سه ساله بود که تصمیم گرفت در محضر شیخ مفید و سیّد مرتضی ادامه تحصیل دهد، از این رو عازم بغداد شد.

ص:۱۰۳

۱- (۱)) . پایگاه اطلاع رسانی هوپا، آذر ماه ۱۳۸۷..

۳ - شیخ طوسی در دوران جوانی به درجهٔ اجتهاد رسید.

۴ - او در حالی که هنوز سنش از سی سال نگذشته بود کتاب تهذیب الاحکام را که از کتب اربعهٔ شیعیان می باشد تألیف نمود. (۱)

۲۳. خواجه نصیر الدین طوسی

نام: محمّد، نام پدر: حسن، ولادت: ۵۹۸ ق، محل تولّد: ایران - طوس، جایگاه: از سرشناس ترین و بانفوذترین چهره های تاریخ فکری اسلامی(معلم سوم و استاد البشر)، وفات: ۶۷۲ ق.

ویژگی:

۱ - او از کودکی به تحصیل دانش علاقه مند بود.

۳ - در جوانی در علوم ریاضی، نجوم و حکمت سر آمد شد و از دانشمندان معروف زمان خود گردید. (۲)۴ - در برخی منابع آمده که وی در دوازده سالگی به درجهٔ بلند اجتهاد نائل آمد. (۳)

۱- ((۱)) . گلشن ابرار، ج ۱، ص ۸۰ - ۸۱..

۲- ((۲)) . پایگاه اطلاع رسانی رشد، آذر ماه ۱۳۸۷..

۳- ((۳)) . فرهنگ جوان، ص ۴۳۵..

۵ – اخترشناسان برای بزرگ داشت نام این چهرهٔ درخشان ایران و جهان و به پاس خدمات ارزندهٔ او در دانش ستاره شناسی و ریاضیات در نامگذاری جایگاه های شناخته شده در کرهٔ ماه، نام خواجه نصیر الدین طوسی را در نصف النهار ۴۱ جنوبی و مدار صفر آن کره ثبت کرده اند. (۱)

۲۴. علّامهٔ حلّی

نام: حسن، نام پدر: یوسف، ولادت: ۶۴۸ ق، محل تولّد: عراق – حلّه، جایگاه: از فقهای بزرگ و صاحب نفوذ، وفات: ۷۲۶ ق.

ویژگی:

۱ – او از همان دوران کودکی به تحصیل علاقه نشان داد، قرآن را آموخت، خط را یاد گرفت و از این رو در دههٔ اول عمر خود به جمال الدین ملقّب گشت.

۲ – پس از آن جمال الدین در محضر فقها، متکلمان و فلاسفهٔ والا مقام با کمال ادب زانو زد و به تمام علوم و

۱– (۱)) . پایگاه اطلاع رسانی حوزه، آذرماه ۱۳۸۷..

فنون مسلّط گردید.

۳ - علّامهٔ حلی در چهارده سالگی مجتهد در علوم اسلامی گردید. (۱)۴ - وی اولین فقیهی بود که ریاضیات را به عنوان دانشی در فقه وارد کرد.

۵ - او در حالی که بیست و هشت بهار از عمر شریفش سپری شده بود، زعامت و رهبری شیعیان را به عهده گرفت.

۶ - شیعه شدن سلطان محمّد خدابنده (حاکم مغول) توسط علّامهٔ حلّی، یکی از آثار ارزندهٔ ایشان می باشد.

۷ - علّامهٔ حلّی از جمله علمایی است که به زیارت امام عصر عجل اللّه تعالی فرجه الشریف نائل گردیده است.

۲۵. شیخ بهایی

نام: محمّد (بهاء الدین)، نام پدر: حسین، ولادت:

۹۵۳ ق، محل تولّد: لبنان - جبل عامل، جایگاه: جامع علوم مختلف زمان و از مروّجین مکتب جعفری، وفات: ۱۰۳۰ ق. (۲)

۱- (۱)) . فرهنگ جوان، ص ۴۳۵..

۲- (۲)) . فرهنگ ادبیات جهان، ج ۴، ص ۲۸۵۸ - ۲۸۵۹..

ویژگی:

۱ - او در جوانی توانست علوم مختلفی چون فقه، تفسیر، فلسفه، کلام، و نیز معماری، مهندسی، ریاضی، هیأت و نجوم، علوم غریبه و... را فرا گیرد.

۲ - وی علاوه بر فعّالیّت های علمی خویش به تألیف کتاب های سودمند می پرداخت.

۳ - کتاب های موجز و جامع او نظیر خلاصه الحساب و صمدیه، قرن ها در مراکز علمی و حوزه ها تدریس می شد و برخی هنوز تدریس می شود.

۴ - شیخ بهایی شاعری پر آوازه نیز بود که اشعار دلنشینش در مجالس شعر و ادب هنوز بر زبان ها جاری است.

۵ - این عالم جامع و کامل با ارشادات فرهنگی و اخلاقی خود دولت صفویه را در جهت مبانی تشیع و اخلاق تقویت و ارشاد می نمود.

۶ - هنوز برخی از شاه کارهای معماری و مهندسی او در شهر تاریخی و زیبای اصفهان و اطراف آن پابرجا و چشمگیر است.

۷ - تقسیم آب زاینده رود به تمام مراکز و روستاهای مناطق مختلف اصفهان از شاه کارهای اوست که هنوز مورد استفاده می باشد.

ص:۱۰۷

۲۶. ملّاصدرا

نام: محمّد، نام پدر: ابراهیم، ولادت: ۹۸۰ ق، محل تولّد: ایران - شیراز، جایگاه: از مشهورترین فیلسوفان مسلمان، وفات: ۱۰۵۰ ق.

ویژگی:

وی در دوران جوانی با شیخ بهایی آشنا گردید که سنگ بنای شخصیّت علمی و اخلاقی اش توسّط این دانشمند کم نظیر بنا نهاده شد. تکمیل این بنای معنوی را استاد دیگرش دانشمند سترگ میرداماد عهده دار گشت و پس از آن نزد میرفندرسکی تلمّذ نمود. او علاوه بر تبحّر در کلام و فلسفه در حدیث و قرآن نیز زبردست بود.

صدر المتألهین کتاب های فراوان تألیف نمود که برخی از آن ها عبارتند از: الاسفار الاربعه، اتّحاد العاقل و المعقول، تفسیر آیه الکرسی، تفسیر آیهٔ نور، حاشیه بر الٰهیات شفاء، شرح حکمه الاشراق، شرح اصول کافی و... (۱).

۱- ((۱)) . لغت نامهٔ دهخدا، ج ۹، ص ۱۳۱۲۶..

- از نظریات مشهور او طرح مسئلهٔ «حرکت جوهریه» می باشد.

۲۷. علّامهٔ مجلسی

نام: محمّد باقر، نام پدر: محمّد تقی، ولادت:

۱۰۳۷ق، محل تولّد: ایران - اصفهان، جایگاه: مؤلّف بزرگترین دائره المعارف روائی شیعه (بحارالأنوار در ۱۱۰ جلد)، وفات: ۱۱۱۰ ق.

ویژگی:

۱- وی تحصیل را از چهار سالگی نزد پدر آغاز نمود.

۲ - او در حوزهٔ اصفهان و در سن جوانی بر دانش های صرف، نحو، معانی و بیان، لغت، ریاضی، تاریخ، فلسفه، حدیث، رجال، درایه، اصول، فقه و کلام احاطهٔ کامل پیدا نمود و به درجهٔ اجتهاد رسید و شروع به تألیف کتب سودمند نمود.

۳ - او در جوانی به مقام والای علمی رسید و از اساتید برجستهٔ حوزهٔ علمیهٔ اصفهان بود.

۴ - از ویژگی های مجلس درس او می توان به شرکت و استفادهٔ بیش از هزار دانشمند اشاره نمود. (۱)

۱- (۱)) . مقدمهٔ تحفه الزائر، ص ۷۹..

۲۸. بانو آمنه بیگم مجلسی

نام: آمنه بیگم، نام پدر: ملّامحمّدتقی مجلسی (مجلسی اول)، جایگاه: از برترین بانوان عالمه، فاضله و صالحه.

ویژگی:

۱ - وی انسانی سخت کوش، با اراده و بی توجه به مادّیات دنیا بود.

۲ - در جمع آوری برخی مجلّدات بحارالانوار به برادرش علّامه محمّد باقر مجلسی کمک کرد.

۳ - موقعیت علمی او به اندازه ای بود که شوهر وی (ملّا صالح مازندرانی) در حل مسائل علمی با وی مباحثه و مذاکره می نمود.

۴ - از آثار علمی این بانو می توان به «شرح ألفیه ابن مالک» و «شواهد سیوطی» و نیز کتابی در باب فقه و احکام دینی اشاره نمود.

۲۹. فاضل هندی

نام: محمّد، نام پدر: حسن، ولادت: ۱۰۶۲ق،

ص:۱۱۰

محل تولّد: ایران - اصفهان (۱)، جایگاه: از فقها و دانشمندان بزرگ، وفات: ۱۱۳۷ق.

ویژگی:

۱ - در کودکی دارای چنان نبوغ سرشاری بود که در هشت سالگی شرح تلخیص تفتازانی، مختصر، و مطوّل آن را تدریس کرد.

۲ - خود می گوید: «هنوز یازده سالم کامل نشده بود که شروع به تصنیف کردم و پیش از آن که پانزده ساله شوم کتاب منیه الحریص را در شرح تلخیص نوشتم». (۲)۳ - گفته می شود فاضل هندی در سیزده سالگی مجتهد در علوم اسلامی گردیده است. (۳)

۳۰. علّامه بحر العلوم

نام: سیّد محمّد مهدی، نام پدر: سیّد مرتضی، ولادت: ۱۱۵۵ ق، محل تولّد: عراق - کربلای معلّی،

۱- ((۱)) . وی چون در کودکی به هند رفت بعدها که به ایران باز گشت به فاضل هندی معروف شد..

۲- ((۲)) . فرهنگ جوان، ص ۴۵۴..

۳- ((۳)) . همان، ص ۴۳۵..

جایگاه: از علمای بزرگ شیعه، وفات: ۱۲۱۲ ق.

ویژگی:

۱ - وی از دوران کودکی در دامان پر مهر پدر و مادر بزرگوارش با آداب و اخلاق اسلامی خو گرفت.

۲ - پس از گذراندن ایّام کودکی مشغول تحصیل علوم مقدّماتی گردید.

۳ - در آغاز بلوغ به درس خارج که از سوی پدرش تدریس می شد راه یافت.

۴ - پس از پنج سال درس و بحث فشرده به مقام بلند اجتهاد نائل آمد.

۵ - در جوانی توسط استاد خویش میرزا مهدی اصفهانی خراسانی به بحرالعلوم معروف شد.

۶ - علّامه سیّد مهدی بحرالعلوم، از جمله علمایی است که به محضر مبارک امام عصر عجل اللّه تعالی فرجه الشریف مشرّف گردیده است. (۱)

۳۱. شیخ مرتضی انصاری

نام: مرتضی، نام پدر: محمّد امین، ولادت:

۱- (۱)) . گلشن ابرار، ج ۱، ص ۲۹۴ - ۲۹۵..

۱۲۱۴ ق، محل تولّد: ایران - دزفول، جایگاه: از بزرگترین فقهای بی نظیر شیعه، وفات: ۱۲۹۸ ق.

ویژگی:

۱ - وی از دوران صباوت، عشق تحصیل و فراگیری معارف اسلام را داشت.

۲ - مرتضی ادبیات عرب و مقدّمات را نزد پدرش و فقه و اصول را نزد عموزاده اش خواند و در سال ۱۲۳۲ ق عازم کربلا گردید.

۳ - در سن هجده سالگی در درس خارج فقیه بزرگ شیعه، سیّد محمّد مجاهد حاضر شد.

۴ - شیخ مرتضی انصاری در طول حیات خویش شاگردان زیادی را تربیت نمود که شمار آن ها را ۵۰۰ نفر تا ۳۰۰۰ نفر ثبت نموده اند. (۱)

۳۲. میرزای شیرازی

نام: سیّد محمّد حسن، نام پدر: محمود، ولادت:

۱۲۳۰ ق، محل تولّد: ایران - شیراز، جایگاه: از

۱- (۱)) . گلشن ابرار، ج ۱، ص ۳۳۱ - ۳۳۵..

بزرگترین مراجع و زعمای حوزه های علمیه، وفات:

۱۳۱۲ ق.

ویژگی:

۱ - وی در چهار سالگی به مکتب رفت.

۲ - در شش سالگی وارد حوزهٔ علمیه گردید.

۳ - هشت ساله بود که بر فراز منبر مسجد وکیل شیراز رفت و همانند واعظان باتجربه کتاب اخلاقی ابواب الجنان را برای مردم خواند.

۴ - سیّد محمّد حسن در نوجوانی به تدریس کتاب شریف لمعه پرداخت.

۵ - او در سن بیست سالگی از آیه اللّه بیدآبادی اجازهٔ اجتهاد گرفت. (۱)۶ - مبارزهٔ او با استعمار انگلیس و فتوای او در تحریم تنباکو از نکات بارز در زندگی وی می باشد.

۳۳. آیه اللّه العظمی بروجردی

نام: سیّد حسین، نام پدر: سیّد علی، ولادت:

۱۲۹۲ ق، محل تولّد: ایران - بروجرد، جایگاه:

ص:۱۱۴

۱- (۱)) . اتّحاد و انسجام، ص ۲۶۱..

نامی ترین زعیم حوزه های علمیه، وفات: ۱۳۴۰ ش.

ویژگی:

۱ – وی پس از کودکی، دورهٔ مقدّمات حوزوی را در زادگاه خود آموخت، سپس عازم اصفهان گردید.

۲ – فقه، اصول، حکمت، رجال و تفسیر را تا بالاترین سطح علمی آموخت و در سال ۱۳۲۰ق به حریم امیرالمؤمنین علی علیه السلام مشرّف شد (۱) و پس از چندی به ایران مراجعت نمود.

۳ – در جوانی به قُلّهٔ فقاهت رسید و مجتهد در علوم اسلامی گردید.

۴ – ایشان با ارائهٔ مطالبی نو در رجال و فقه از بزرگترین فقهاء و مراجع دینی زمان حیات خویش گردید.

۳۴.آیه اللّه العظمی شاه آبادی

نام: محمّد علی، نام پدر: محمّد جواد، ولادت:

۱۲۹۲ ق، محل تولّد: ایران – اصفهان، جایگاه: فقیه،

ص:۱۱۵

۱- (۱)) . اتّحاد و انسجام، ص ۳۵۰..

فیلسوف و عارف به نام، وفات: ۱۳۶۹ ق.

ویژگی:

۱ – وی مقدّمات علوم را نزد پدرش گذراند و سپس در کلاس درس برادر بزرگتر خویش شرکت نمود.

۲ – در ۱۳۰۴ ق در درس فقه و اصول میرزا حسن آشتیانی و عرفانِ میرزا ابوالحسن جلوه که در تهران برگزار می شد شرکت نمود.

۳ – وی در هجده سالگی به درجهٔ اجتهاد نائل آمد. (۱)۴ – آیه اللّه شاه آبادی طی حیات علمی خود به یکی از بزرگترین فلاسفهٔ عصر خود مشهور گردید.

۳۵. آیه اللّه کاشانی

نام: سیّد ابوالقاسم، نام پدر: سیّد مصطفی، ولادت: ۱۲۶۴ ش، محل تولّد: ایران – تهران، جایگاه:

رهبر مردم ایران در نهضت ملّی شدن صنعت نفت، وفات: ۱۳۴۰ ش.

ص:۱۱۶

۱- (۱)) . اتّحاد و انسجام، ص ۳۲۰..

ویژگی:

۱ – او در شانزده سالگی به همراه پـدرش عازم نجف اشـرف گردیـد و در آنجا علاوه بر اسـتفاده از درس پدر و دیگر اساتید، دورهٔ سطح را به پایان رسانید.

۲ – ایشان در بیست و پنج سالگی درجهٔ اجتهاد را دریافت نمود و آیه اللّه میرزا محمّدتقی شیرازی، مقام اجتهاد او را در سطح عالی تأیید نمود. (۱)۳ – مبارزه با استعمار انگلیس در عراق و ایران و ریاست مجلس شورای ملّی، از نکات برجسته در زندگی ایشان می باشد.

۳۶. آیه اللّه شهید مطهری

نام: مرتضی، نام پدر: محمّد حسین، ولادت:

۱۲۹۸ ش، محل تولّد: ایران – خراسان – فریمان، جایگاه: از برجسته ترین نظریه پردازان انقلاب اسلامی، شهادت: ۱۳۵۸ ق.

ص:۱۱۷

۱- (۱)) . اتّحاد و انسجام، ص ۳۵۸..

ویژگی:

۱ – او از دوازده سالگی به مدت شش سال دروس حوزوی را در حوزه علمیهٔ مشهد و پس از آن در حوزهٔ علمیهٔ قم ادامه داد.

۲ – با ورود به قم در دروس فقه و اصول و اخلاق امام خمینی رحمه الله شرکت نمود.

۳ – چندی بعد در درس فلسفهٔ علّامه طباطبایی شرکت و از مبرزترین شاگردان وی گردید.

۴ – در نتیجهٔ فعّالیّت های چشمگیر علمی، وی به یکی از مشهورترین اساتید دانشگاه تهران و حوزه علمیهٔ قم – که به مبارزه با مکتب های الحادی خصوصاً کمونیسم می پرداخت – تبدیل گردید.

۵ – از شهید مطهری به عنوان یکی از بزرگترین نویسندگان عقیدتی یاد می شود که پس از شهادت، نوشته هایش همواره به عنوان کتب ایدئولوژی نظام اسلامی مطرح و با زبان های مختلف مورد استفادهٔ اقشار قرار گرفته است.

۳۷. آیه اللّه شهید دکتر بهشتی

نام: سیّد محمّد، نام پدر: سیّد فضل اللّه، ولادت:

ص:۱۱۸

۱۳۰۷ ش، محل تولّد: ایران – اصفهان، جایگاه: از نزدیک ترین یاران امام در تشکیل نظام اسلامی، شهادت: ۱۳۶۰ ش.

ویژگی:

۱ – از چهار سالگی در مکتب خانه شروع به تحصیل نمود.

۲ – در چهارده سالگی با نیمه تمام گذاشتن تحصیلات دبیرستانی، وارد حوزهٔ علمیه گردید.

۳ – در سال ۱۳۳۰ ش با دریافت لیسانس در رشتهٔ فلسفه، مشغول تدریس زبان انگلیسی در دبیرستان حکیم نظامی قم شد.

۴ – بیست و شش ساله بود که دبیرستان دین و دانش را در قم تأسیس نمود و تا سال ۱۳۴۲ ش خود سرپرستی آن را به عده داشت (۱).

۵ – در سال ۱۳۴۱ ش مبارزات خود را بر ضدّ طاغوت زمان آغاز نمود و تا پیروزی انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۵۷ ش بارها از طرف ساواک دستگیر و مورد تهدید و تبعید قرار گرفت.

۶ – برخی مسئولیّت های شهید مظلوم آیه اللّه

۱– (۱)) . پایگاه اطّلاع رسانی حوزه، دی ماه ۱۳۸۷..

بهشتی قبل و بعد از پیروزی انقلاب اسلامی عبارتند از:

نمایندهٔ حضرات آیات حائری و میلانی برای سرپرستی مسجد و تشکّل دینی جوانان در شهر هامبورگ، عضو شورای انقلاب، دبیر حزب جمهوری اسلامی، نائب رئیس مجلس خبرگان اوّل - ایشان در تدوین قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران نقش مؤثّری داشت - ، ریاست دیوان عالی کشور (قوّه قضائیه) (۱).

۳۸. بانوی ایرانی

نام: سیّده نصرت بیگم، نام پدر: سیّد محمّد علی، ولادت: ۱۲۶۵ ق، محل تولّد: ایران - اصفهان، جایگاه:

تنها بانوی مجتهده در عصر خود، وفات: ۱۳۶۲ ش.

ویژگی:

۱ - در چهار سالگی برای آموزش قرآن و فراگیری خواندن و نوشتن به مکتب رفت.

۲ - پس از طی نمودن مراحل مقدّماتی علوم، اغلب دروس را در خانه به اتمام می رساند (۲).

ص:۱۲۰

۱- (۱)) . پایگاه اطّلاع رسانی ایران صدا، دی ماه ۱۳۸۷..

۲- (۲)) . پایگاه اطلاع رسانی تبیان، دی ماه ۱۳۸۷..

۳ – او علاوه بر همسرداری و تربیت فرزند توانست در تحصیلات حوزوی خود (شامل: ادبیات، فقه، اصول، تفسیر، منطق، فلسفه و عرفان) به درجهٔ عالی نائل شود به گونه ای که همه او را با عنوان بانو مجتهده امین یا بانوی ایرانی می شناختند.

۴ – از جمله تألیفات این بانوی اصفهانی، تفسیر مخزن العرفان، اربعین هاشمیه و سیر و سلوک می باشد.

۳۹. آیه اللّٰه العظمی امام خمینی رحمه الله

نام: سیّد روح اللّٰه، نام پدر: سیّد مصطفی، ولادت:

۱۳۲۰ ق، محل تولّد: ایران – خمین، جایگاه: از مراجع بزرگ تقلید، بنیانگذار و رهبر انقلاب اسلامی ایران، وفات: ۱۳۶۸ ش.

ویژگی:

۱ – در سنین کودکی و نوجوانی بابهره گیری از هوش سرشار، قسمتی از معارف متداول روز و علوم مقدّماتی و سطح حوزه های علمیه را فراگرفت.

۲ – در جوانی همزمان با فراگیری فقه و اصول نزد

فقها و مجتهدین وقت، عالی ترین سطوح عرفان نظری و علمی را نزد آیه اللّه شاه آبادی تلمذ نمود.

۳ - در پانزده خرداد ماه ۱۳۴۲، ماجرای انجمن های ایالتی و ولایتی فرصتی پدید آورد تا در رهبری قیام روحانیت ایفای نقش نموده و به طور آشکار مبارزه با دولت دو هزار پانصد سالهٔ شاهنشاهی را آغاز نماید (۱).

۴ - ایشان در طول سال های مبارزه با طاغوت تا پیروزی انقلاب اسلامی، متحمّل سختی های فراوانی همچون: تهدید، تبعید، زندان، شهادت فرزند و همچنین یارانشان گردید.

۵ - در بهمن ماه ۱۳۵۷، پس از ورود ایشان به خاک ایران، مؤثّرترین حادثهٔ چند قرن اخیر یعنی انقلاب اسلامی ایران، به امداد الهی، رهبری امام خمینی رحمه الله و از خود گذشتگی های مردم بر پیروزی رسید.

۶ - از ایشان چندین کتاب در فقه، حدیث، عرفان و تفسیر باقیست. همچنین سخنرانی ها و اعلامیه های تاریخی ایشان در صحیفهٔ امام (صحیفهٔ نور) گرد آوری شده است.

ص:۱۲۲

۱- (۱)) . گلشن ابرار، ج ۲، ص ۹۱۶ -۹۱۷..

۴۰. آیه اللّه العظمی مرعشی نجفی

نام: سیّد شهاب الدین، نام پدر: سیّد شمس الدین محمود، ولادت: ۱۲۷۶ ش، محل تولّد: عراق - نجف اشرف، جایگاه: از بزرگترین مراجع تقلید معاصر، وفات: ۱۳۶۹ ش.

ویژگی:

۱ - وی اندکی پس از یادگیری خواندن و نوشتن به کِسوَت روحانیت در آمد.

۲ - ادبیّات عرب، فقه، اصول، حدیث، درایه، رجال، تراجم و... را نزد استادان حوزهٔ علمیهٔ نجف آموخت و سپس در درسهای خارج فقه و اصول علمای آن دیار شرکت جست.

۳ - در بیست وهفت سالگی به اجتهاد رسید. (۱)۴ - آیه اللّه مرعشی از جوانی به جمع آوری نسخ خطی و حفظ آن ها علاقه داشت، اکنون این نسخ در کتابخانه بزرگ ایشان مورد بهره برداری محققّین می باشد.

۱- ((۱)) . اتّحاد و انسجام، ص ۴۵۷..

۵ – او در علم انساب شهرتی بی نظیر داشت.

۴۱. آیه اللّه العظمی گلپایگانی

نام: سیّد محمّدرضا، نام پدر: سیّد محمّد باقر، ولادت: ۱۳۱۶ق، محل تولّد: ایران – گلپایگان، جایگاه:

از بزرگترین مراجع تقلید معاصر، وفات: ۱۳۷۲ ش.

ویژگی:

۱ – وی مقدّمات علوم را نزد پدر بزرگوارش خواند.

۲ – پس از پایان دورهٔ سطح به اراک رفت و از محضر آیه اللّه العظمی شیخ عبدالکریم حائری استفاده کرد و چندی بعد به همراه استاد خویش به قم رفت.

۳ – او در نهایت بیست و چهار ساله بود که به درجهٔ اجتهاد نائل آمد. (۱)

۴۲. واعظ شهیر، حجه الاسلام و المسلمین فلسفی

نام: محمّدتقی، نام پدر: محمّد رضا، ولادت:

ص:۱۲۴

۱- (۱)) . اتّحاد و انسجام، ص ۴۶۹..

۱۲۸۶ش، محل تولّد: ایران - تهران، جایگاه: بارزترین و مؤثّرترین خطیب مذهبی قرن اخیر، وفات: ۱۳۷۷ ش.

ویژگی:

۱ - محمّد تقی در سنین کودکی به تحصیل مقدّمات علوم دینی پرداخت.

۲ - با اصرار مادر به منبر روی آورد. در این باره می گفت: «چون مادرم عاشق ابا عبدالله الحسین علیه السلام بود به آرزوی خویش رسید و مرا در مسیر خطابه و منبر قرار داد». هم زمان با نظارت پدر به تحصیل درس پرداخت و در جوانی دو روز در هفته را به منبر می رفت.

۳ - محمّد تقی اولین منبر خود را در پانزده یا شانزده سالگی در مسجد فیلسوف ها و در وصف امام امیرالمؤمنین علی علیه السلام آغاز نمود (۱).

۴ - در جوانی بزرگترین و دانشمندترین خطیب کشور به شمار می رفت که با شیواترین بیان به مبارزه با کمونیزم، سرمایه داری، مذاهب ساختگی، انحرافات اخلاقی و مفاسد اجتماعی می پرداخت.

۵ - مرحوم فلسفی مورد احترام مخصوص آیه الله العظمی بروجردی و امام خمینی قدس سره بود و در مبارزه با

۱- (۱)) . اتّحاد و انسجام، ص ۵۰۵ ..

رژیم طاغوت نقش چشمگیری داشت.

۴۳. علّامه جعفری

نام: محمّدتقی، نام پدر: کریم، ولادت: ۱۳۰۴ ش، محل تولّد: ایران - تبریز، جایگاه: از برترین فیلسوفان معاصر، وفات: ۱۳۷۷ ش.

ویژگی:

۱ - در شش سالگی وارد مدرسهٔ اعتماد تبریز شد.

هوش سرشار محمّدتقی مدیر مدرسه را بر آن داشت تا او را از کلاس اول به کلاس سوم بفرستد.

۲ - در سال ۱۳۱۹ ش جهت ادامهٔ تحصیل به تهران و سپس به نجف اشرف رفت و در مدّتی کوتاه، در سن جوانی فقیهی توانمند و فیلسوفی برجسته شد.

۳ - پس از مراجعت به ایران بخشی از ایّام جوانی اش را به تدریس در دانشگاه ها و حوزه های علمیه گذراند و در مناطق گوناگون سخنرانی های مفید داشت.

۴ - مناظرات و مکاتبات او با فیلسوف غربی (برت راند راسل) و غلبه بر او و سایر مکاتب الحادی روز، در

زندگی او چشمگیر است.

۵ - محمّدتقی پس از بیست و سه سال تلاش و مجاهدت علمی توانست قلّهٔ اجتهاد را فتح نماید. (۱)

۴۴. آیه اللّه شهید حکیم

نام: سیّد محمّد باقر، نام پدر: سیّد محسن، ولادت: ۱۳۱۸ ش، محل تولّد: عراق - نجف اشرف، جایگاه: امام جمعهٔ نجف اشرف، شهادت: ۱۳۸۳ ش.

ویژگی:

۱ - او علوم اولیه را در مکتب خانه های نجف فرا خواند و در دوازده سالگی علوم حوزوی را آغاز نمود.

۲ - تا سال ۱۳۳۵ ش مشغول تحصیل دروس سطح بود و سپس سطح عالی دروس حوزوی را شروع نمود.

۳ - او در بیست و شش سالگی موفّق به أخذ درجهٔ اجتهاد گردید. (۲)۴ - آیه اللّه حکیم مدّتی سمت ریاست مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق را بر عهده داشت.

۱- (۱)) . اتّحاد و انسجام، ص ۴۹۷..

۲- (۲)) . اتّحاد و انسجام، ص ۵۰۷ ..

۵ – وی در مبارزه با حزب بعث تلاش های بسیار نمود و سرانجام در محراب نماز جمعه توسط منافقین به شهادت رسید.

۴۵. علاّمه بهلول

نام: محمّدتقی، ولادت: ۱۲۷۹ ش، محل تولّد:

ایران – گناباد، جایگاه: از مشاهیر وعاظ معاصر ایران – سخنران حادثهٔ خونین و تاریخی مسجد گوهرشاد، وفات: ۱۳۸۴ ش.

ویژگی:

۱ – او در شش سالگی به مکتب رفت.

۲ – در هفت سالگی برای خانم ها منبر می رفت.

۳ – در هشت سالگی حافظ کل قرآن کریم شد. (۱)۴ – در چهارده سالگی به عنوان یک منبری معروف با فرقهٔ صوفیِ نعمت اللّهی مبارزه کرد.

۵ – در شانزده سالگی هنگامی که امر به معروف و نهی از منکر ممنوع بود، علیه حکومت سخنرانی کرد.

ص:۱۲۸

۱– ((۱)) . گلشن ابرار، ج ۷، ص ۴۳۴..

۶ - سخنرانی او در سنین جوانی علیه رضاخان و کشف حجاب از وقایع حساس و فراموش نشدنی تاریخ ایران به شمار می رود که به واقعهٔ خونین مسجد گوهر شاد مشهور است.

۷ - او در ایّام عمر صد و چند سالهٔ خویش بر علوم گوناگونی همچون موارد ذیل فائق آمد:

اجتهاد در علوم اهل بیت علیهم السلام و فقه اهل سنت.

حفظ بیش از دویست هزار بیت شعر که خود آن ها را سروده بود و همچنین پنجاه هزار بیت از شعرای دیگر.

تسلّط به ادبیات عرب، تاریخ انبیاء و اولیاء و تاریخ یکصد سالهٔ اخیر ایران و جهان. (۱)

۴۶. آیه اللّه العظمی خامنه ای مدظله

نام: سیّد علی، نام پدر: سیّد جواد، ولادت:

۱۳۱۸ ق، محل تولّد: ایران - مشهد مقدّس، جایگاه: از

ص:۱۲۹

۱- (۱)) . سایت خبری - تحلیلی بولتن، مهرماه ۱۳۸۷..

مراجع بزرگ تقلید و رهبر انقلاب اسلامی ایران.

ویژگی:

۱ - از چهار سالگی به مکتب رفتند، و پس از دورهٔ دبیرستان به خواندن دروس حوزوی اهتمام ورزیدند.

۲ - هجده ساله بودند که در دروس خارج فقه و اصول آیه اللّه العظمی میلانی شرکت می کردند. در همان سال برای ادامهٔ تحصیل به نجف رفته و یک سال بعد قم را برای تحصیل انتخاب نمودند.

۳ - در قم از دروس خارج فقه و اصول و فلسفهٔ حضرات آیات بروجردی، حائری یزدی، علاّمه طباطبایی و امام خمینی رحمهم الله استفاده کردند.

۴ - از سال ۱۳۴۱ ش مبارزات انقلابی خود را آغاز کرده و در این راه متحمّل چندین نوبت زندان، تبعید و... توسط مأموران شاهنشاهی گردیدند.

۵ - پس از پیروزی انقلاب اسلامی در مسئولیّت های گوناگونی از جمله عضویّت در شورای انقلاب، ریاست جمهوری، ریاست مجمع تشخیص مصلحت نظام و امامت جمعهٔ تهران ایفای نقش کردند. (۱)

ص:۱۳۰

۱- (۱)) . پایگاه اطلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری مدظله العالی.

۶ – هم اکنون ایشان مرجع تقلید شیعیان بوده و رهبری انقلاب اسلامی ایران را به عهده دارند.

خداوند متعال سایهٔ ایشان را مستدام فرماید.

۴۷. حجه الاسلام و المسلمین سیّد حسن نصراللّه

نام: سیّد حسن، نام پدر: عبدالکریم، ولادت:

۱۹۶۰م، محل تولّد: جنوب لبنان – روستای البزوربه، جایگاه: دبیر کل کنونی حزب اللّه لبنان.

ویژگی:

۱ – وی شانزده ساله بود که برای تحصیل علوم دینی به نجف اشرف مسافرت نمود. پس از بازگشت در مدرسهٔ الامام المنتظر علیه السلام ادامهٔ تحصیل داد.

۲ – همزمان به فعّالیّت های سیاسی در جنبش امَل مشغول و مسئول سیاسی جنبش در منطقهٔ بقاع گردید (۱).

۳ – چندی بعد عضویّت در شورای رهبری حزب اللّه را به عهده گرفت.

۱- (۱)) . پس از آن که امام موسی صدر در لیبی به صورت مرموزی ربوده شد اختلافات بسیاری در سطح رهبری جنبش به وجود آمد که در اثر آن و خروج عدّه ای از آن، «حزب اللّه لبنان» تشکیل گردید..

۴ – وی سرانجام در سال ۱۹۹۲ م پس از شـهادت حجه الاسـلام سیّد عبّاس موسوی دبیر کل وقت حزب اللّه، با اجماع شورای رهبری، دبیر کل جدید این جنبش گردید (۱).

۵ – او در دوران رهبری خویش بر حزب اللّه لبنان همواره بر مواضع اسـلامی و ضّـد صـهیونیستی خویش پایـدار ماند و در این راه موفّقیّت هـایی نیز به دست آورد که بارزترین آن را می توان شـکست دادن رژیم پوشالی اسـرائیل در جنگ ۳۳ روزه علیه لبنان معرّفی نمود.

۶ – از سیّد حسن نصراللّه هم اکنون به عنوان قهرمان جهان عرب یاد می شود.

ص:۱۳۲

۱- (۱)) . پایگاه اطلاع رسانی یاران باران، مهرماه ۱۳۸۷..

فصل سوم:شهدای اسلام

۴۸. مُصْعَب بن عُمَیر

نام: مصعب، نام پدر: عمیر، محل تولّد: مکّهٔ مکرّمه، جایگاه: اولین نماینده و مبلّغ اسلام از طرف رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم به مدینه قبل از هجرت و نیز اولین امام جمعهٔ مدینه، شهادت: سال ۳ ق.

ویژگی:

۱ - وی جوان ترین و متمکّن ترین کسی بود که در اوائل بعثت مسلمان شد.

۲ - در مقاطع حسّاس همچون شعب ابوطالب، پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم را تنها نگذاشت.

۳ - پس از درخواست بزرگان قبیلهٔ خزرج مبنی بر معرّفی نماینده ای جهت تبلیغ دین مبین اسلام در

ص:۱۳۳

مدینه، پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم از میان تمامی اصحاب، مصعب بن عمیر که آن روز جوان نورسی بود و بیشتر قرآن مجید را فرا گرفته بود انتخاب نمود و این مأموریت بسیار مهم را به وی محوّل نمود.

۴ - او اولین کسی بود که در مدینه اقامهٔ نماز جماعت نمود.

۵ - توسط وی اسید بن خضیر و سعد بن معاذ آئین اسلام را پذیرفتند. (۱)۶ - مصعب در دو غزوه پیامبر را همراهی نمود. در جنگ بدر پرچم دار بود و در جنگ احد به شهادت رسید. (۲)

۴۹. جعفر طیّار

نام: جعفر، نام پدر: ابوطالب، محل تولّد: مکّهٔ مکرّمه، جایگاه: نماینده رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم و سرپرست مهاجرین صدر اسلام در هجرت به حبشه، شهادت:

سال ۸ ق (۳).

۱- ((۱)) . جوان از نظر عقل و احساسات، ج ۱، ص ۱۵ - ۱۷..

۲- ((۲)) . نگاه کن به: الاعلام، ج ۷، ص ۲۴۸..

۳- ((۳)) . الاعلام، ج ۲، ص ۱۲۵..

ویژگی:

۱ – او از نخستین گروندگان به اسلام به شمار می رفت.

۲ – در سال دوم هجرت، در رأس مسلمانان به حبشه مهاجرت نمود و در آنجا خطابه ای بلیغ در معرّفی اسلام در حضور نجاشی پادشاه حبشه خواند.

۳ – در سال هفتم هجرت همزمان با واقعهٔ خیبر به مدینه بازگشت و چون بر پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم وارد شد، حضرت چند گام از او استقبال نمود و او را در آغوش کشید و فرمود: «نمی دانم به کدامیک خشنود باشم به فتح خیبر یا به ورود جعفر» (۱).

– پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم نماز مخصوصی به او آموخت که به نماز جعفر طیّار شهرت دارد.

۵۰. محمّد بن ابی بکر

نام: محمّد، نام پدر: ابو بکر، ولادت: سال ۱۰ ق، محل تولّد: ذو الحلیفه میان مکّه و مدینه، جایگاه: از خواص اصحاب امیرالمؤمنین علیه السلام ، شهادت: ۳۸ ق (۲).

۱- ((۱)) . معارف و معاریف، ج ۴، ص ۱۵۱..

۲- ((۲)) . رجال الطوسی، ص ۴۹، رقم ۴۰۳..

ویژگی:

۱ – وی از جوانان لایقی بود که در میان یاران فداکار امیرالمؤمنین علی علیه السلام مانند ستاره می درخشید.

۲ – او ایّام خردسالی و نوجوانی خود را در کنار حسنین علیهما السلام ، تحت سرپرستی و تربیت امام علی علیه السلام گذراند و به کمال رسید.

۳ – در جوانی توسط امیر المؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام به فرمانداری مصر منصوب و در این مسیر به شهادت رسید. (۱)

۵۱. حُجر بن عدیّ

نام: حُجر، نام پدر: عدی، جایگاه: از اصحاب دانشمند رسول اللّه صلی الله علیه و آله و سلم و از فدائیان ولایت امیرالمؤمنین علی علیه السلام ، شهادت: ۵۱ ق (۲).

ویژگی:

۱ – وی در آغاز جوانیِ خود در سلک یاران پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و آله و سلم در آمد.

۱- (۱)) . تحف العقول، ص ۱۷۶ ..

۲- (۲)) . الاعلام، ج ۲، ص ۱۶۹؛ اسد الغابه، ج ۱، ص ۴۶۱..

۲ – حجر در جنگ صفّین بر قبیلهٔ «کنده» فرماندهی می کرد و در نهروان بر میسرهٔ لشکر امیرالمؤمنین علی علیه السلام گماشته شده بود.

۳ – در جنگ جمل نیز در رکاب آن حضرت شمشیر می زد.

۴ – سرانجام هنگامی که به دستور معاویه، جلاد بر سر او ایستاده و کَفَن او حاضر و قبر وی کنده شده بود، او را میان مرگ و سبّ امیرالمؤمنین علی علیه السلام مخیّر ساختند، حجر بی هیچ سستی مرگ را اختیار کرد و به درجهٔ رفیع شهادت رسید. (۱)۵ – شهادت حجر ننگی تاریخی برای معاویه شد لذا معاویه مورد اعتراض اصحاب و همسر رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم واقع شد. (۲)

۵۲. قاسم بن الحسن

نام: قاسم، نام پدر: امام حسن مجتبی علیه السلام ، جایگاه:

جوان ترین شهید کربلا، شهادت: عاشورای ۶۱ ق.

ص:۱۳۷

۱– ((۱)) . لغت نامهٔ دهخدا، ج ۵، ص ۷۶۸۱..

۲– ((۲)) . اسد الغابه، ج ۱، ص ۴۶۲..

ویژگی:

۱ - او چهره ای بسیار زیبا و دل انگیز داشت تا جایی که او را ستارهٔ زیبا و ماه پاره لقب داده اند.

۲ - وی نوجوانی شجاع و دلیر بود.

۳ - در جریان حادثهٔ کربلا، او خود آماده رفتن به میدان شد و با اصرار از عموی خویش اجازهٔ مبارزه با دشمنان را دریافت کرد.

۴ - در زیارت ناحیه، امام علیه السلام از خداوند هم نشینی این نوجوان شجاع کربلا را در قیامت طلب فرموده است (۱).

۵۳. عبداللّه بن حسن

نام: عبداللّه، نام پدر: امام حسن مجتبی علیه السلام ، جایگاه: از شهدای نوجوان کربلا، شهادت: عاشورای ۶۱ ق.

ویژگی:

۱ - با آن که هنوز حتی به سن بلوغ نرسیده بود در

۱- (۱)) . اقبال الاعمال، ج ۳، ص ۷۳؛ موسوعه زیارات المعصومین علیهم السلام ، ج ۳، ص ۵۱۸..

صحنهٔ رزم واقعهٔ خونبار کربلا حضور یافت.

۲ – از جان مبارک امام خویش یعنی عمویش اباعبداللّه الحسین علیه السلام دفاع نمود.

۳ – دست کوچک خود را در راه امام حسین علیه السلام تقدیم پروردگار نمود.

۴ – مشمول دعای سیّد الشهداء علیه السلام قرار گرفت.

۵ – حضرت ولی عصر عجل اللّه تعالی فرجه الشریف در زیارت ناحیهٔ مقدسه بر او سلام فرستاده و سپس بر قاتل وی (حرمله) نفرین می فرمایند (۱).

۵۴. علی اکبر

نام: علی اکبر، نام پدر: امام ابا عبداللّه الحسین علیه السلام ، جایگاه: از شهدای کربلا و شبیه ترین مردم خَلقاً و خُلقاً به رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم ، شهادت: عاشورای ۶۱ ق.

ویژگی:

۱ – او زیباترین و درخشانترین جوان حادثهٔ عاشورا بود.

۲ – اولین جوان بنی هاشم بود که در روز عاشورا پا

۱- (۱)) . پایگاه اطلاع رسانی تبیان، دی ماه ۱۳۸۷..

به عرصهٔ جهاد گذاشت.

۳ - نقل است که ایشان علی رغم تشنگی شدید، صد و بیست نفر از جنایتکاران را به هلاکت رساند.

۴ - امـام حسـین علیه السـلام در حق فرزنـدشان چنین دعا فرمودنـد: «امیـدوارم که امروز را به عصـر و شام نرسانی مگر آن که جدّت با کاسه ای لبریز تو را به شربتی بنوشاند که هرگز بعد از آن تشنگی به تو دست ندهد (۱)».

۵۵. وهب

نام: وهب، نام پدر: عبداللّه، جایگاه: جوان تازه مسلمان و شهید کربلا، شهادت: عاشورای ۶۱ ق.

ویژگی:

۱ - در مسیر حرکت امام حسین علیه السلام به کربلا به همراه مادر و همسرش به دین اسلام مشرّف شد.

۲ - پس از آن، تصمیم به همراهی امام برای حضور در صحنهٔ مبارزه با دشمنان اسلام گرفت.

۳ - پس از گرفتن اذن جهاد از امام علیه السلام وارد میدان شد و بیست و چهار پیاده و دوازده سواره را به قتل

۱- (۱)) . امالی صدوق، ص ۲۲۶..

رسانیـد. او آن قـدر در میدان به مبارزه پرداخت تا آن که شـربت شـهادت نوشـید. (۱)۴ - گویند همسـر وهب بعد از شـهادت شوهرش سراسیمه به جانب او دوید و صورت بر صورت او نهاد.

شمر به غلام خود اشاره ای کرد و وی عمودی بر سر او زد و به شوهرش پیوست. (۲)

۵۶. حجه الاسلام و المسلمین شهید نوّاب صفوی

نام: سیّد مجتبی، نام پدر: سیّد جواد، ولادت:

۱۳۰۳ ش، محل تولّد: ایران - تهران، جایگاه: رهبر جمعیّت فدائیان اسلام، شهادت: بامداد ۲۷ دی ماه ۱۳۳۴.

ویژگی:

ایـن روحـانیِ جوان، بیسـت و یـک سـاله بـودکه تصـمیم بـه تأسـیس جمعیّت «فـدائیان اسـلام» گرفت. برخی اقـدامات مهم و تأثیرگذار این جمعیّت که متشکّل از

۱- ((۱)) . بحار الانوار، ج ۴۵، ص ۱۷..

۲- ((۲)) . منتهی الآمال، ج ۱، ص ۳۷۴..

جوانانی مخلص و انقلابی بود بدین قرار است:

۱ - ایجاد وحشت در دل دشـمنان اسـلام با قتل خائنینی چون: احمد کسروی (نویسندهٔ طاغوتی)، عبدالحسین هژیر (وزیر دربار شاه) و رزم آرا (نخست وزیر شاه).

۲ - ثبت نام از پنج هزار نفر نیروی داوطلب برای اعزام به فلسطین و مبارزه با اسرائیل در سال تأسیس رژیم غاصب صهیونیستی که با مخالفت دولت وقت روبرو شد.

۳ - مخالفت با دفن جنازهٔ رضاشاه خائن در قم که نهایتاً در ری مدفون گردید.

۴ - شرکت در کنگرهٔ اسلامی قدس در بیت المقدس (۱۳۳۲ش). (۱)۵ - تشویق مردم به تشکیل حکومت اسلامی.

۵۷. حجه الاسلام شهید اندرزگو

نام: سیّد علی، نام پدر: سیّد اسداللّه، ولادت:

۱۳۱۶ ش، محل تولّد: ایران - تهران، جایگاه: مبارز

ص:۱۴۲

۱- ((۱)) . علمای مجاهد، محمّد حسن رجبی، ص ۵۲۲ - ۵۲۴ ..

نامدار و از چهره های شاخص مبارزه با حکومت ستمشاهی، شهادت: ۱۳۵۷ ش.

ویژگی:

۱ – پس از فراگیری دروس ابتدائی، علوم حوزوی را آغاز نمود. سپس به قم آمد و از محضر اساتید حوزهٔ علمیهٔ قم بهره مند شد.

۲ – چندی بعد به شاخهٔ نظامی هیئت های مؤتلفه پیوست و به علّت فعّالیّت هایی که داشت از لباس روحانیت خارج و در پوشش هایی گوناگون از جمله روضه خوانی، انگشتر فروشی، ساختمان سازی، فروش دواجات، طبابت سنّتی، فرش فروشی و...، به مبارزات خویش ادامه داد. این پوشش ها به حدی بود که گاه نزدیکان وی را نیز به اشتباه می انداخت.

۳ – پس از شهادت شهید نواب صفوی بر سر مزارش حاضر گشت و با روح او پیمان بست که از ادامه دهندگان راهش باشد.

۴ – در پخش اعلامیه های حضرت امام و روحانیت فعّالیّت نمود و چندی بعد رابط شهیدان بخارائی، صفار هرندی و نیک نژاد با شهید صادق امانی شد.

۵ – در جریان ترور حسنعلی منصور (نخست وزیر

ص:۱۴۳

وقت) نقش ناظر و تمام کننده را عهده دار شد.

۶ – در سال ۱۳۴۷ که فردی برای شکست روحیهٔ مبارزین مذهبی در قم تصمیم به ساخت سینما (۱)می نماید، شهید اندرزگو با جمع کردن عدّه ای از طّلاب و حرکت به سمت بیت مراجع تقلید از جمله حضرت آیه اللّه العظمی گلپایگانی، اعتراض و انزجار خود را اعلام می دارند که علی رغم این اعتراضات، سینما ساخته می شود. اما چندی بعد گروهی به نام گروه عباس آباد با کمک شهید اندرزگو، آن را منفجر می نمایند. (۲)

۵۸. شهید فهمیده

نام: حسین، نام پدر: محمّدتقی، ولادت:

۱۳۴۶ش، محل تولّد: ایران – قم، جایگاه: نوجوانی که امام خمینی رحمه الله وی را رهبر ۱۳ ساله معرفی نمود،

ص:۱۴۴

۱- (۱)) . قابل ذکر است در آن مقطع زمانی سینماها با نشان دادن فیلم های مبتذل، در ایجاد فساد، انحرافات اخلاقی و تقویت فحشاء نقشی مؤثّر داشتند..

۲- (۲)) . پایگاه اطلاع رسانی ساجد، سایت جامع دفاع مقدس، آذر ماه ۱۳۸۷..

شهادت: ۱۳۵۹ ش در ۱۳ سالگی.

ویژگی:

۱ – در سال های ۵۶ و ۵۷ در تظاهرات شرکت نمود و چندین بار توسط ضد انقلاب ها متحمّل اذیّت و آزار گردید.

۲ – در تابستان ۱۳۵۹ در دورهٔ آموزش های رزمی شرکت کرد.

۳ – همزمان با شروع جنگ تحمیلی خود را با زحمت به خرمشهر رساند.

۴ – این شهید نوجوان، در جریان آزادسازی خرمشهر، پس از آن که عرصه را بر سربازان اسلام تنگ دید، نارنجک به کمر بست و با هدف انهدام تانک عراقی به زیر تانک رفت. ابتکار این نوجوان رزمنده در آن مقطع حسّاس، عملی شایسته بود که راه را بر دشمن بست و روحیهٔ جنگ و دفاع را در رزمندگان تقویت نمود و توفیق شهادت فی سبیل اللّه را نصیب وی ساخت.

۵۹. شهید جهان آرا

نام: سیّد محمّد علی، نام پدر: سیّد هدایت،

ص:۱۴۵

ولادت: ۱۳۳۳ ش، محل تولّد: ایران - خرمشهر، جایگاه: فرماندهٔ سپاه پاسدارن انقلاب اسلامی خرمشهر، شهادت: ۱۳۶۰ ش در ۲۷ سالگی.

ویژگی:

۱ - در پانزده سالگی وارد مبارزات سیاسی شد و یک سال بعد به عضویّت گروه مخفی حزب اللّه خرمشهر درآمد.

۲ - در سال ۱۳۵۱ ش به همراه سایر اعضاء، توسط ساواک دستگیر و محکوم به یک سال زندان شد.

۳ - وی در بیست و سه سالگی مأمور جابجایی مقادیری سلاح از تهران به اهواز شد که با وجود تدابیر شدید امنیتی ساواک، توانست مأموریت خویش را با موفقیّت به انجام رساند.

۴ - در جریان شکل گیری سپاه خرمشهر نقش فعّال داشت و ابتدا مدّتی مسئولیّت واحد عملیات را به دوش می کشید و پس از چندی فرماندهٔ سپاه خرمشهر گردید.

۵ - در حادثهٔ کودتای نوژه از سوی شورای تأمین استان خوزستان، به سمت فرماندهی پایگاه سوم دریایی منصوب گردید. (۱)

ص:۱۴۶

۱- (۱)) . پایگاه اطّلاع رسانی ساجد، سایت جامع دفاع مقدس، آذر ماه ۱۳۸۷..

۶۰. حاج احمد متوسلیان

نام: احمد، نام پدر: غلامحسین، ولادت:

۱۳۳۲ ش، محل تولّد: ایران - تهران، جایگاه: فرماندهٔ تیپ محمّد رسول اللّه صلی الله علیه و آله و سلم (۱).

ویژگی:

۱ - در ۱۳۵۱ ش پس از أخذ دیپلم به سربازی رفت و در شیراز دورهٔ تخصصی تانک را گذرانید.

۲ - سه سال بعد در اثر فعّالیّت های انقلابی توسط کمیتهٔ ضدّ خرابکاری ساواک دستگیر و به مدت ۵ ماه در زندان فلک الافلاک خرم آباد حبس گردید.

۳ - در شروع قیام های خونین قم و تبریز نقش رابط و هماهنگ کنندهٔ تظاهرات را در مناطق جنوبی تهران عهده دار شد.

۴ - پس از پیروزی انقلاب به سپاه پاسداران انقلاب اسلامی پیوست و در بیست و هشت سالگی با حکمِ شهید بروجردی، فرماندهی سپاه پاوه و پس از

۱- (۱)) . پایگاه اطلاع رسانی ۴ دیپلمات، آذر ماه ۱۳۸۷..

مدتی سپاه مریوان را عهده دار شد.

۵ – در سال ۱۳۶۰ ش تیپ محمّد رسول اللّه صلی الله علیه و آله و سلم را تشکیل و خود مسئولیّت فرماندهی آن را پذیرفت.

۶ – در جریان آزاد سازی خرمشهر، نقشی مؤثّر ایفا نمود.

۷ – در اواخر خرداد ماه ۱۳۶۱ طی مأموریتی به همراه یک هیئت عالی رتبهٔ دیپلماتیک از مسئولین سیاسی – نظامی کشورمان راهی سوریه شد تا راه های مساعدت به مردم مظلوم لبنان را بررسی نماید. (۱)

۶۱. شهید افشردی(معروف به حسن باقری)

نام: غلامحسین، نام پدر: مجید، ولادت:

۱۳۳۴ ش، جایگاه: طرّاح نقشهٔ عملیات های بزرگ ثامن

ص:۱۴۸

۱- (۱)) . اتومبیل هیأت نمایندگی دیپلماتیک کشورمان در هنگام عبور از پست ایست و بازرسی برباره در شمال بیروت، توسط مزدوران حزب فالانژ متوقف و چهار سرنشین خودرو مزبور به رغم مصونیت دیپلماتیک -توسط عمّال رژیم تروریستی گروگان گرفته شدند..... متأسفانه تا تاریخ تألیف این کتاب از سرنوشت شهادت یا حیات آن ها هیچ اطّلاعی در دست نیست..

الائمه علیه السلام و طریق القدس، شهادت: ۱۳۶۱ ش در ۲۷ سالگی.

ویژگی:

۱ - در نوجوانی به فعّالیّت هایی همچون تأسیس کتابخانه، برگزاری جلسات وعظ و پرسش و پاسخ و...

اهتمام می ورزید.

۲ - با صدور فرمان امام رحمه الله مبنی بر فرار از پادگانها از پادگان گریخت.

۳ - با ورود حضرت امام رحمه الله به ایران در سال ۱۳۵۷ در کمیتهٔ استقبال حضور فعال داشت و پس از آن با مراکزی همچون کمیتهٔ انقلاب اسلامی، جهاد سازندگی، خبرنگاری برای روزنامهٔ جمهوری اسلامی همکاری و نهایتاً در سال ۱۳۵۸ به عضویّت رسمی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در آمد.

۴ - با شروع جنگ عضو ستاد عملیات جنوب شد و تا دی ماه ۱۳۵۹ در شمار یکی از معدود فرماندهان ارشد و برجستهٔ نظامی سپاه ارتقا یافت.

۵ - برخی اقدامات مهم و تأثیرگذار سردار شهید حسن باقری در طول حضور در جبهه تا زمان شهادت بدین شرح است:

ص:۱۴۹

پایه گذار واحد اطّلاعات – عملیات سپاه.

راه اندازی بایگانی جنگ.

تشکیل یگان های تخصصی اعم از مهندسی، رزمی، زرهی، توپخانه، ادوات، پدافند هوایی، بهداری و... .

تلاش برای وفاق و انسجام میان کلیهٔ نیروهای دست اندرکار جنگ اعم از سپاه، ارتش و بسیج.

مناصب و مسئولیّت های این شهید بزرگوار در دوران دفاع مقدس از این قرارند: فرماندهٔ لشگر نصر سپاه. فرماندهٔ قرارگاه مشترک عملیاتی از طرف سپاه.

فرماندهٔ لشگر نور. فرماندهی قرارگاه کربلا. جانشین فرماندهی کل قرارگاههای جنوب. جانشین فرماندهی یگان زمینی سپاه. جانشین فرماندهٔ نیروی زمینی سپاه.

۶۲. شهید موحد دانش

نام: علی رضا، نام پدر: غلامحسین، ولادت:

۱۳۳۷ ش، محل تولّد: ایران – روستایی از توابع تهران، جایگاه: فرماندهٔ لشگر ۱۰ سیّد الشهداء علیه السلام ، شهادت:

۱۳۶۲ ش در ۲۵ سالگی.

ص:۱۵۰

ویژگی:

۱ - در دبستان پول توجیبی خود را مداد و دفتر می خرید و به دانش آموزان بی بضاعت می داد.

۲ - پس از فرمان امام مبنی بر فرار سربازان از پادگان ها، شهید موحد از پادگان بیرون آمد.

۳ - در تظاهرات خیابانی شرکت می کرد و یکی از ثمرات مثبت آن شکستن سرِ نصیری رئیس ساواک بود.

۴ - پس از قبولی در دانشگاه پزشکی تبریز بدون این که خبر قبولی اش را به کسی اطّلاع دهد، در دورهٔ اول سپاه انقلاب اسلامی ثبت نام کرد.

۵ - چندی بعد فرماندهی یک گروهان را در پادگان ولی عصر بر عهده گرفت و بعد هم فرماندهٔ گردان ۶ پادگان ولی عصر عجل اللّه تعالی فرجه الشریف گردید.

۶ - در سال ۱۳۶۱ طی حکمی به فرماندهی تیپ سیّد الشهداء منصوب شد.

۷ - روحیهٔ قوی او در برخورد با سختی ها زبانزد خاص و عام بود. (۱)

۱- (۱)) . به عنوان مثال پس از آن که در یکی از عملیات ها دست او قطع شد، شخصاً به بیمارستان جهت مداوا مراجعه نمود. «حاج علی دستی را که از زیر آرنج قطع شده بود با بند کفش بسته و داخل جیبش گذاشت، تا زمانی که از خونریزی رنگش سفیده نشده بود کسی متوجه دست او نشد، خلاصه با زحمت او را راضی کردند برود پشت جبهه، وقتی به بیمارستان رسید با کمال خونسردی دست قطع شده اش را روی میز دکتر گذاشت و گفت: دکتر جان، این دست قلم شده مال منه؛ ببین اگه می تونی یه کاریش بکن. دکتر با دیدن دست متلاشی حاج علی یک دفعه پشت میزکارش از حال رفت. (پایگاه اطّلاع رسانی ساجد، سایت جامع دفاع مقدس، آذر ماه ۱۳۸۷.).

۶۳. حجه الاسلام شهید ردّانی پور

نام: مصطفی، ولادت: ۱۳۳۷ ش، محل تولّد:

ایران - اصفهان، جایگاه: فرماندهٔ قرارگاه فتح سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، شهادت: ۱۳۶۲ ش در سن ۲۵ سالگی.

ویژگی:

۱ - دروس کلاسیک را تا هنرستان ادامه داد و سپس به دروس حوزوی روی آورد.

۲ - با پاگرفتن انقلاب اسلامی برای تبلیغ به مناطق محروم کهگیلویه و بویر احمد و یاسوج سفر کرد.

۳ - پس از پیروزی انقلاب عضو شورای فرماندهی سپاه یاسوج و مدّتی بعد فرماندهٔ سپاه یاسوج گردید.

ص:۱۵۲

۴ - در جریان عملیات شکست حصر آبادان و طریق القدس با سمت فرماندهی گردان، مجروح گشت.

۵ - پس از آن در عملیات های بیت المقدس، رمضان، محرم، والفجر۱ و والفجر ۲ نیز حضور داشت که در عملیات رمضان فرماندهی قرارگاه فتح سپاه به عهده او گذارده شده بود.

۶ - شهید ردّانی پور در کمتر از سه سال سطوح فرماندهی رزمی را تا سطح قرارگاه طی کرد که این ناشی از همّت،تلاش، پشتکار و اخلاص در عمل این شهید عزیز بوده است. (۱)

۶۴. شهید زین الدین

نام: مهدی، نام پدر: عبدالرزّاق، ولادت:

۱۳۳۸ ش، محل تولّد: ایران - تهران، جایگاه: فرماندهٔ لشگر ۱۷ علی بن ابیطالب علیه السلام ، شهادت: ۱۳۶۳ ش در ۲۵ سالگی.

ص:۱۵۳

۱- (۱)) . پایگاه اطّلاع رسانی ساجد، سایت جامع دفاع مقدس، آذر ماه ۱۳۸۷..

ویژگی:

۱ - مسئول واحد اطّلاعات سپاه قم.

۲ - مسئول شناسایی یگان های رزمی.

۳ - مسئول اطّلاعات عملیات سپاه دزفول و سوسنگرد.

۴ - مسئول اطّلاعات عملیات قرارگاه نصر.

۵ - در بیست و سه سالگی و در عملیات رمضان، فرماندهٔ تیپ علی بن ابی طالب علیه السلام بود که بعدها به لشگر ۱۷ تبدیل گردید.

۶۵. شهید همّت

نام: محمّد ابراهیم، نام پدر: علی اکبر، ولادت:

۱۳۳۴ ش، محل تولّد: ایران - شهرضا، جایگاه: فرماندهٔ لشگر ۲۷ محمّد رسول اللّه صلی الله علیه و آله و سلم ، شهادت: ۱۳۶۳ ش در ۲۹ سالگی.

ویژگی:

۱ - در بیست و دو سالگی انتخاب شغل معلّمی و تدریس در روستاهای محروم و طاغوت زده.

۲ - فرماندهی تظاهرات قمشه (شهر رضا) در آستانهٔ

ص:۱۵۴

پیروزی انقلاب اسلامی.

۳ - تشکیل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی قمشه به همراه ۵ نفر دیگر.

۴ - مسؤولیّت روابط عمومی و چندی بعد فرماندهی سپاه پاسداران شهرستان پاوه در سال ۱۳۵۹ ش.

۵ - معاونت تیپ محمّد رسول اللّه صلی الله علیه و آله و سلم در سال ۱۳۶۱ ش در عملیات بیت المقدس.

۶ - فرماندهی لشگر ۲۷ محمّد رسول اللّه صلی الله علیه و آله و سلم . (۱)

۶۶. شهید عزیز اللّهی

نام: مهرداد، نام پدر: محمود، ولادت: ۱۳۴۵ ش، محل تولّد: ایران - اصفهان، جایگاه: کوچک ترین سردار مین روب دنیا، شهادت: ۱۳۶۴ ش در ۱۹ سالگی.

ویژگی:

۱ - شرکت در راهپیمایی های اوائل انقلاب در سن ۱۲ - ۱۰ سالگی.

۲ - شرکت در عملیات های بیت المقدس و رمضان

۱- ((۱)) . نگاه کن به؛ حکایت سرخ، محمّد حجّتی..

جهت خنثی کردن مین در چهارده سالگی.

۳ – حضور در جبهۀ کردستان به مدت سه ماه.

۴ – وی در جبهه، طیّ مصاحبه ای از اهداف و انگیزه های خود برای حضور در جبهه های حق علیه باطل سخن به میان آورد. (۱) پس از پخش این مصاحبه از

ص:۱۵۶

۱- (۱)) . بخشی از مصاحبۀ صورت گرفته با شهید مهرداد عزیزاللّهی درجبهه های نبرد با دشمن:بسم اللّه الرحمن الرحیم با سلام بر امام زمان (عجل اللّه تعالی فرجه الشریف) و نائب برحقش قلب تپندۀ مستضعفان جهان امام خمینی قدس سره و شهدای راه حق و حقیقت و مجروحین و معلولین. من مهرداد عزیزاللّهی هستم. اعزامی از اصفهان که ۱۴ سالمه و انگیزه ای که باعث شد به جبهه بیام... (این بود) واقعاً اون برادرایی که قبلاً جبهه بودند و می آمدند برای ما تعریف می کردند... که مثلاً هر کس بره ساخته می شه از هر لحاظ و دیگه اون ناخالصی هاش و اون گناهاش... (پاک می شه) من به جبهه اومدم تا بتونم در راه خدا کمک کنم شاید کمکی در راه خدا بکنم و گناهانم پاک بشه. چند ماهه که در جبهه هستی و چه کارهایی انجام داده اید؟ الآن حدود ۸ -۹ ماهه که در جبهه هستم. ۳ ماهش رو در کردستان بودم... تو این مدت البته ما هیچ کاری نکردیم. هر کاری که می شد خدا می کرد. ما فقط وسیله بودیم. در محورهای مختلف عراق که مین می گذارند مین خنثی کردید؟ بله یک مقدار در عملیات بیت المقدس بود که برای برادرامون در فتح خرمشهر مرحله اول و دوم و سوم که معبر باز کردیم و عملیات رمضان که باز معبر باز کردیم... واقعاً معجزات زیادی بر ما شد... وقتی می آمدی جبهه، پدر و مادرت راضی بودند، از آن ها اجازه گرفتی؟ پدر و مادر من اتفاقاً زمینه آمدن به جبهه را خودشان درست کردند. واقعاً از آن ها تشکر می کنم که اجازه دادند که بیام جبهه و به بقیه پدر و مادرها هم می گم این قدر احساساتی نباشند وابسته نباشند به فرزندشون...خودشان بیایند ساخته بشن در این جبهه ها. به نظر من هر کس حداقل باید یک هفته بیاد و جبهه ها را حتی به صورت تماشا نگاه کند..

صدا و سیما،حضرت امام رحمه الله که یکی از بینندگان این مصاحبه بودند خواسته بودند تا مهرداد را پیش ایشان ببرند. امام مهرداد را می بینند و بازوی او را بوسه می زنند و مهرداد هم دست امام را می بوسد. (۱)

۶۷. شهید کاوه

نام: محمود، نام پدر: محمّدرضا، ولادت:

۱۳۴۰ ش، محل تولّد: ایران - مشهد مقدّس، جایگاه:

فرمانده تیپ ویژهٔ شهدا، شهادت: ۱۳۶۵ ش در ۲۵ سالگی.

ویژگی:

۱ - وی از جمله فرماندهانی بود که با سرعت مراحل و مدارج پیشرفت را پشت سر گذاشت و با

۱- (۱)) . دو هفته نامهٔ صبح صادق، شماره ۳۷۳، آبان ماه ۱۳۸۷..

وجود جوانی و سن کم خود، لیاقت و شایستگی خود را نشان داد.

۲ - شش ساله بود که تحصیل در حوزهٔ علمیه و سپس دروس ابتدایی را آغاز نمود.

۳ - یک سال پس از انقلاب اسلامی به عضویّت سپاه پاسداران درآمد.

۴ - در ۱۳۵۹ ش به سرپرستی گروه محافظین از منزل امام رحمه الله در جماران منصوب گشت.

۵ - شهید کاوه بیست سال بیشتر نداشت که فرماندهٔ عملیات تیپ ویژهٔ شهدا گردید.

۶ - برخی مسئولیت های او در دوران دفاع مقدس بدین شرح است: فرمانده تیپ ویژهٔ شهدا فرماندهٔ عملیات سپاه در سقز قائم مقام فرماندهٔ سپاه در سقز فرماندهٔ لشگر ویژهٔ شهدا. (۱)

۶۸. شهید خرازی

نام: حسین، نام پدر: کریم، ولادت: ۱۳۳۶ ش،

ص:۱۵۸

۱- (۱)) . پایگاه اطلاع رسانی ویکی پدیا، بهمن ماه ۱۳۸۷..

محل تولّد: ایران - اصفهان، جایگاه: فرماندهٔ لشگر امام حسین علیه السلام ، شهادت: ۱۳۶۵ ش در ۲۹ سالگی.

ویژگی:

۱ - در کودکی با صدای پرطنینش در مسجد سیّد اصفهان اذان و تکبیر می گفت.

۲ - در روزهای اول انقلاب در کمیتهٔ دفاع شهری مسئولیّت پذیرفت و برای جنگهای کردستان لباس پاسداری به تن کرد.

۳ - در عملیات های ثامن الائمه علیه السلام و طریق القدس محور را فرماندهی نمود.

۴ - بیست و پنج ساله بود که فرماندهی تیپ امام حسین علیه السلام را در عملیات های فتح المبین و بیت المقدس به عهده گرفت.

۵ - حاج حسین در سمت معاونت عملیات سپاه سوم در عملیات های رمضان، محرم، والفجر مقدماتی و والفجر ۱ ایفای وظیفه نمود.

۶ - در عملیات های بعدی هم شامل والفجر ۱ - ۴، خیبر، بدر، والفجر ۸، فرماندهٔ لشگر امام حسین علیه السلام بود.

۷ - سردار شهید حاج حسین خرازی در طول مدت حضورش در جبهه های حق علیه باطل، ۳۰ ترکش

ص:۱۵۹

میهمان پیکرش شد و در عملیات خیبر دست راستش را به خدا هدیه کرد. (۱)

۶۹. شهید ادواردو آنیلی

نام: مهدی (۲)، نـام پـدر: جیووانی، ولادت: ۱۹۵۴م، محل تولّد: آمریکا - نیویورک، جایگاه: فرزنـد ثروتمنـدترین مرد ایتالیا (صاحب شرکت فیات و باشگاه یوونتوس)، شهادت: ۲۰۰۰ م.

ویژگی:

۱ - وی در خـانواده ای به دنیـا آمـده بود که درآمـد سالانـهٔ آن هـا بـالغ بر ۶۰ میلیـارد دلار یعنی حـدود ۳ برابر درآمـد نفتی جمهـوری اسـلامی ایران تخمیـن زده شـده اسـت؛ از همـان دوران جـوانی علاـقه ای بـه ادارهٔ ثروت عظیم خـانوادگی به روش پدرش نداشت.

۲ - مهدی در سال ۱۳۵۴ ش در حالی که بیست سال داشت مسلمان شد.

۳ - دو سال پس از انقلاب اسلامی ایران مذهب

ص:۱۶۰

۱- ((۱)) . پایگاه اطّلاع رسانی مؤسسهٔ فرهنگی هنری شهیدآوینی، آذرماه۱۳۸۷..

۲- ((۲)) . نام اصلی وی ادواردو بوده که پس از شیعه شدنش به مهدی تغییرمی کند..

تشیع را برگزید و در سلک شیعیان امیرالمؤمنین علی علیه السلام قرار گرفت.

۴ - شهید آنیلی در سال ۱۳۶۰ ش توفیق دیدار و گفتگو با حضرت امام رحمه الله را به دست آورد. او این ملاقات را از خاطرات بیاد ماندنی خود بیان می نمود.

۵ - از مهم ترین خصوصیّات بارز وی می توان به شجاعت در انتخاب عقیده، آزاد اندیش بودن وی، و توجه به معنویت در سنین جوانی اشاره کرد.

۶ - وی در سال ۲۰۰۰م (۱۳۷۹ش) به طرز مشکوکی به شهادت رسید و جسد وی در زیر پل «ژنرال فرانکو رومانو» پیدا شد. (۱)

۱- (۱)) . اقتباس از پایگاه اطّلاع رسانی مؤسسه فرهنگی هنری شهید آوینی، شهریور ماه ۱۳۸۷..

۷۰. معاویه بن یزید

نام: معاویه، نام پدر: یزید لعنه اللّه علیه ، ولادت:

۴۱ ق، محل تولّد: ، جایگاه: خلیفهٔ مسلمین، وفات:

۶۴ ق (۱).

ویژگی:

وی در بیست سالگی به جای پدر خلیفه شد و چون چهل روز از خلافت او سپری شد، به منبر رفت و در اقدامی ابتکاری، نو و تاریخی، خانـدان بنی امیّه را رسوا ساخته، چنین گفت: «ای مردم من به این حکومت علاقه ای نـدارم، چه این که جـدّ من حق کسی را که به این

۱- (۱)) . الاعلام، ج ۷، ص ۲۶۳..

مسند اولی و احقّ بود غصب نمود و پس از او پدرم که به هیچ وجه شایستهٔ این مقام نبود بر مسند خلافت نشست و من که سومین آن ها می باشم از هم اکنون خود را از این مقام خلع نمودم». (۱)

۷۱. لئوناردو داوینچی

نام: لئوناردو، ولادت: ۱۴۵۲ م، محل تولّد: ایتالیا، جایگاه: از مخترعان و نقّاشان معروف دنیا، وفات:

۱۵۱۹ م.

ویژگی:

۱ - وی شانزده ساله بود که در امر نقّاشی مورد تشویق استادش قرار گرفت.

۲ - در بیست و پنج سالگی تحصیلاتش را به پایان برد و سپس به گروه نقّاشان پیوست. «لبخند ژوکوند» و «شام آخر» از مشهورترین آثار داوینچی است.

۳ - او تا قبل از سال ۱۵۰۰ م دست به اختراعات و نوآوری هایی زد که از آن جمله می توان به لباس

۱- (۱)) . نگاه کن به: معارف و معاریف، ج ۹، ص ۴۶۸..

غواصی، زیردریایی جنگی، مسلسل، تانک، کیلومترشمار و... اشاره نمود. (۱)

۷۲. گالیله

نام: گالیلئو، ولادت: ۱۵۶۴م، محل تولّد: ایتالیا - پیزا، جایگاه: از بزرگترین ستاره شناسان، ریاضی دانان و فیزیک دانان، وفات: ۱۶۴۲م.

ویژگی:

۱ - در نوزده سالگی تمام مطالعات خود را در ادبیات متمرکز کرد.

۲ - در همین سنین توانست قانون آونگ (سنجش نوسان زمان) را کشف نماید.

۳ - در سال ۱۵۸۸م در دانشگاه پیزا مدرک دکتری گرفت و در همانجا برای تدریس ریاضیات باقی ماند.

۴ - در بیست و پنج سالگی دومین کشف بزرگ علمی خود را به انجام رسانید و ثابت نمود سرعت سقوط اجسام به وزن آن ها بستگی ندارد. کشفی که

۱- (۱)) . پایگاه اطلاع رسانی تبیان، مهرماه ۱۳۸۷..

باعث از بین رفتن نظریهٔ ارسطو – که جامانده از دو هزار سال قبل بود – ، گردید.

۵ – در همین ایّام بود که گالیله موفّق به ساختن دوربینی برای مشاهـدهٔ مسافت های دور گردید. (۱)۶ – در ۱۶۱۰ م چهار قمر بزرگ مشتری که از آن زمان تا کنون به نام قمرهای گالیله ای شناخته می شوند را کشف کرد.

۷ – گالیله نخستین کسی است که با تلسکوپ به بررسی آسمان ها پرداخت و جهان خارج از تصوّر انسان را کشف کرد (۲)

۷۳. بلز پاسکال

نام: بلز، نام پدر: اتین، ولادت: ۱۶۲۳م، محل تولّد: فرانسه – پاریس، جایگاه: مخترع ماشین حساب، وفات: ۱۶۶۲ م.

ویژگی:

۱ – وی از همان کودکی علاقهٔ بسیار خود را به

۱– (۱)) . پایگاه اطلاع رسانی رشد، آذرماه ۱۳۸۷..

۲– (۲)) . دائره المعارف بزرگ زرین، ج ۲ ص ۱۳۵۵..

ریاضیات نشان داد.

۲ – در دوازده سالگی شروع به خواندن کتاب اقلیدس کرد.

۳ – در شانزده ساله بود که کتابی پیرامون مقاطع مخروطی نوشت. زمانی که کتاب این نابغه به دست «دکارت» رسید قبول نمی کرد که پسری شانزده ساله آن را نوشته باشد.

۴ – اختراع ماشین حساب در هجده سالگی سبب شهرت او و موجب حیرت همگان گردید. (۱)

۷۴. هوک

نام: رابرت هوک، ولادت: ۱۶۳۵ م، محل تولّد:

دهکدۀ فرش واتر، جایگاه: فیزیکدان و بنیانگذار علم هواشناسی، وفات: ۱۷۰۳ م.

ویژگی:

۱ – او بیست و شش ساله بود که اولین اثر خود را انتشار داد (نمودهای کشش سطحی).

۱– ((۱)) . همان..

۲ – اولین اختراع هوک ساختن طبله برای ساعت بود.

۳ – در سال ۱۶۶۵ م اثر بزرگ خود را موسوم به میکرو گرافیا «ذرّه نگاری» منتشر نمود. در این کتاب برای اولین بار از فشار سنج فنری، دماسنج الکلی و نم سنج سخن به میان آمده است. (۱)

۷۵. نیوتن

نام: اسحق نیوتن (۲)، ولادت: ۱۶۴۲ م، محل تولّد:

انگلستان – وولس تورپ، جایگاه: کاشف جاذبهٔ زمین و مخترع تلسکوپ، وفات: ۱۷۲۷ م.

ویژگی:

۱ – وی هجده ساله بود که وارد دانشگاه گردید تا در رشتهٔ ریاضی تحصیل کند.

۲ – در سال ۱۶۶۵ م پس از آن که دانشگاه به واسطهٔ شیوع بیماری طاعون تعطیل شد، به مطالعات خود در خانه ادامه داد. (گفته می شود که در همین دوران بود که

ص:۱۶۸

۱- ((۱)) . نوابغ علوم، ص ۱۴۳ – ۱۴۴..

۲- ((۲)) . نوابغ علوم، ص ۱۲۰..

او در یکی از باغهـای وولس تورپ از افتادن سـیبی از درخت تعجّب کرد و کنجکاو گردیـد که چرا سـیب به طرف پایین می افتد).

۳ – در ۱۶۶۶ م به جوهره و ترکیب نور سفیدی پی برد و سه سال بعد حساب عناصر کوچک را بنیان گذاشت.

۴ – نیوتن توانست در بیست و شش سالگی اولین تلسکوپ انعکاسی را اختراع نمود.

۵ – او نهایتاً در ۱۶۸۷ م با انتشار مهمترین کتابش تحت عنوان «اصول ریاضی فلسفهٔ طبیعی» نظریهٔ نیروی جاذبهٔ زمین را مطرح نمود. (۱)

۷۶. ولتا

نام: الکساندر ولتا، ولادت: ۱۷۴۵م، محل تولّد:

ایتالیا، جایگاه: مخترع، وفات: ۱۸۲۷ م.

ویژگی:

وی در بیست و نه سالگی که معلّم مدرسهٔ

ص:۱۶۹

۱– (۱)) . دائره المعارف بزرگ زرّین، ج ۲، ص ۱۶۶۸ – ۱۶۶۹..

شبانه روزی بود، اسباب های مختلف الکتریکی از قبیل الکتروفور (دستگاه برق ساز)، آب سنج،الکتروسکوپ و... را ساخت. ولتا در سال ۱۷۷۹م به سمت استادی در دانشگاه در آمد. (۱)

۷۷. یانگ

نام: توماس یانگ، ولادت: ۱۷۷۳ م، محل تولّد:

انگلستان، جایگاه: از بزرگترین فیزیک دانان قرن ۱۸ و ۱۹، وفات: ۱۸۲۹ م.

ویژگی:

۱ - وی از دو سالگی خواندن می دانست.

۲ - در هشت سالگی خود به تنهایی به آموختن ریاضیات پرداخت.

۳ - یانگ از سن نه سالگی تا چهارده سالگی اوقات فراغت خود را در فواصل کوتاهِ ساعات درس، به آموختن زبانهای فرانسه، ایتالیایی، عبری، فارسی و عربی مصروف کرد و این زبانها را به خوبی آموخت.

ص:۱۷۰

۱- (۱)) . نوابغ علوم، ص ۱۲۶ - ۱۲۷..

۴ – در بیست سالگی مقاله ای دربارهٔ تئوری رؤیت، به جامعهٔ پادشاهی فرستاد. (۱)

۷۸. بِریل

نام: لوئی، ولادت: ۱۸۰۹ م، محل تولّد: پاریس، جایگاه: مخترع خط بِریل(خط نابینایان)،وفات:

۱۸۵۲ م.

ویژگی: لوئی در سه سالگی در کارگاه پدر بازی می کرد که ناگاه کاردی به چشمش فرو رفت و یک چشمش آسیب دید. رفته رفته عفونت به چشم دیگر منتقل شد. پنج ساله بود که از نعمت هر دو چشم محروم شد. پس از چندی به مدرسه رفت. پدر توسط میخ هایی که بر تخته می کوبید او را در خواندن و نوشتن کمک می کرد. در ۱۸۱۴م به مدرسهٔ سلطنتی نابینایان رفت. او هنوز شانزده سالش تمام نشده بود که به فکر سیستمی برای یادگیری نابینایان افتاد. در سال ۱۸۲۹م با انتشار جزوه ای آن را عرضه و تشریح نمود. (۲)

۱– (۱)) . نوابغ علوم، ص ۱۵۵..

۲– (۲)) . دائره المعارف نو، ج ۱، ص ۷۲۵ – ۷۲۷..

۷۹. ویکتور هوگو

نام: ویکتور هوگو، ولادت: ۱۸۰۲ م، محل تولّد:

فرانسه، جایگاه: از بزرگترین گویندگان و ادبای اجتماعی جهان وفات: ۱۸۸۵ م.

ویژگی:

۱ – از سن ده سالگی به شعر گفتن پرداخت.

۲ – در بیست و پنج سالگی شاعری سرشناس شد.

۳ – با وجود سن کم به عضویّت آکادمی فرانسه و پارلمان و نمایندگی در مجالس مقنّنه نائل شد. ویکتور هوگو بر اثر مخالفت با ناپلئون سوم از سیاست کناره گیری کرد و مدّت بیست سال در تبعید به سر برد.

۴ – از معروف ترین آثار جهانی او می توان به بینوایان اشاره نمود. (۱)

۸۰. پاستور

نام: لویی، نام پدر: ژان ژوزف، ولادت: ۱۸۲۲ م،

ص:۱۷۲

۱- (۱)) . لغت نامۀ دهخدا، ج ۱۴، ص ۲۰۸۶۱..

محل تولّد: فرانسه، جایگاه: کاشف میکروب، وفات:

۱۸۹۵ م.

ویژگی:

۱ – وی پس از أخذ درجهٔ لیسانس خود در بیست و شش سالگی به سمت استاد شیمی دانشگاه انتخاب شد.

۲ – طی چند سال آزمایش و پژوهش سرانجام موفق به کشف میکروب گردید.

۳ – از اکتشافات دیگر وی می توان به سرم ضدّ هاری و روش پاستوریزه کردن اشاره نمود. (۱)

۸۱. آلفرد نوبل

نام: آلفرد، نام پدر: نوئل، ولادت: ۱۸۳۳م، محل تولّد: سوئد، جایگاه: مخترع دینامیت، پایه گذار جایزهٔ نوبل، وفات: ۱۸۹۶ م.

ویژگی:

۱ – او در سی سالگی توانست دینامیت را با هدف خدمت به بشر در موارد صلح جویانه اختراع نماید.

ص:۱۷۳

۱– (۱)) . پایگاه اطلاع رسانی چهره های ماندگار، مهرماه ۱۳۸۷..

۲ – از آن جا که به خاطر کاربرد ناصحیح و غلط این مادّه توسط برخی کشورها، نام او به بدی یاد می شد، از اکتشافش پشیمان شد و برای جبران وصیّت نمود تمام ثروت و دارایی خود را به عنوان جایزۀ سالیانه به بهترین کسانی که در رشته های شیمی، فیزیک، زیست شناسی، پزشکی و یا در زمینۀ صلح جهانی خدمتی کرده باشند، به طور مساوی تقسیم نمایند. (۱)

۸۲. الکساندر گراهام بل

نام: الکساندر گراهام، ولادت: ۱۸۴۷م، محل تولّد: اسکاتلند، جایگاه: مخترع تلفن، وفات: ۱۹۲۲ م.

ویژگی:

۱ – در سال ۱۸۷۲ م در بوستون (ایالات متّحده) مدرسه ای را برای آموزش معلمینِ ناشنوا تأسیس کرد.

۲ – در بیست و شش سالگی به مقام استادی دانشگاه بوستون رسید.

۳ – بیشتر وقت آزاد او صرف کوشش برای کشف

ص:۱۷۴

۱– (۱)) . پایگاه اطلاع رسانی چهره های ماندگار، مهرماه ۱۳۸۷..

وسیله و ابزاری بود که مردم بتوانند از راه دور با هم مکالمه نمایند.

۴ – سرانجام بل توانست در سال ۱۸۷۶ در حالی که بیست و نه سال داشت اولین جمله را از طریق اختراع خویش مخابره نماید. (۱)

۸۳. ادیسون

نام: توماس آلوا، ولادت: ۱۸۴۷ م، محل تولّد:

آمریکا، شهر میلان – ایالت اوهایو، جایگاه: از بزرگترین مخترعان جهانی، وفات: ۱۹۳۱ م.

ویژگی:

۱ – وی بیست و یک ساله بود که اولین اختراع خود را که یک دستگاه الکتریکی شمارش آرا بود عرضه کرد.

۲ – او در تعریف نبوغ چنین می گفت: «۱٪ الهام + ۹۹٪ کوشش و تلاش». از این رو با ایمان به این عقیده روزها و شبها در حال کار بود، مگر مدّت زمانی کوتاه که می خوابید، او از این که مجبور بود وقتی را صرف خواب و خوراک کند اظهار ناخشنودی می کرد و بعضی

۱– (۱)) . دائره المعارف بزرگ زرین، ج ۱، ص ۴۱۲ – ۴۱۳..

اوقات با لباس کار بر روی یکی از میزهای کارگاه به خواب می رفت.

۳ - ادیسون در سی و سه سالگی در سراسر جهان بلندآوازه بود. از اختراعات وی بدین موارد می توان اشاره کرد: دستگاه گرامافون، دهنی تلفن، لامپ چراغ برق، ماشین گفته نگار (ادیفون)، شکلی ابتدایی از دوربین تصاویر و... .

۴ - او تنها تعداد ۱۰۹۳ اختراع خود را به ثبت رسانید. (۱)

۸۴. کمال الملک

نام: محمّد، نام پدر: میرزا بزرگ، ولادت:

۱۲۶۴ق، محل تولّد: ایران - کاشان، جایگاه: نقّاش بزرگ ایران، وفات: ۱۳۱۹ ش.

ویژگی:

۱ - وی پس از تحصیلات مقدّماتی، در پانزده سالگی بود که به تهران آمد و جهت تکمیل تحصیلات خویش، وارد مدرسهٔ دارالفنون شد.

۱- (۱)) . دائره المعارف نو، ج ۱، ص ۳۱۸ - ۳۱۹..

۲ – سه سال بعد هنگام امتحان آخر سال، ناصرالدین شاه به دارالفنون آمد و در یکی از اتاق ها تصویر اعتضاد السلطنه وزیر فرهنگ وقت را دید و پرسید: این تابلو کار کیست؟ وزیر فرهنگ، کمال الملک را معرّفی کرد. ناصرالدین شاه پس از ملاطفت بسیار نسبت به نقّاش جوان و بااستعداد، دستور داد که در عمارت بادگیر، اتاقی برای او تعیین نمایند تا در آنجا مشغول نقّاشی شود.

۳ – کمال الملک ظرف مدّت چهار سال، ۱۷۰ تابلو تهیه کرد. (۱) هم اکنون برخی از آثار برجسته او در موزه های ایران نگهداری می شود.

۸۵. پروین اعتصامی

نام: پروین، نام پدر: یوسف، ولادت: ۱۲۸۵ش، محل تولّد: ایران – تبریز، جایگاه: شاعرهٔ پرآوازه ایرانی، وفات: ۱۳۲۰ ش.

ویژگی:

۱ – او از طفولیت (در حدود هفت سالگی) به شعر

۱– (۱)) . دائره المعارف زرین، ج ۲، ص ۱۳۱۷..

گفتن پرداخت. قریحهٔ سرشار و استعداد خارق العادهٔ وی همواره مورد تعجّب فضلا و دانشمندانی که با پدر او معاشرت داشتند قرار می گرفت.

۲ - در خدمت پدر فاضل خویش به فرا گرفتن دانش پرداخت و ادبیات فارسی و عربی را از او آموخت.

۳ - نخستین دفتر شعر او در سال ۱۳۱۴ ش یعنی در بیست و نه سالگی به همّت برادرش انتشار یافت.

۴ - چندی بعد پروین با وجود جوانی در زمرهٔ بهترین ادبا و شاعران زمان خویش درآمد و شعر او قبول عام یافت. (۱)

۸۶. برادران رایت

نام: اورویل، ویلبر، ولادت: ۱۸۷۱م، ۱۸۷۶م، محل تولّد: آمریکا، جایگاه: مخترعان هواپیمای موتور دار، وفات: ۱۹۴۸ م، ۱۹۱۲ م.

ویژگی: این دو برادر که هیچ کدام حتی موفّق به دریافت دیپلم نشدند، در زمینهٔ مکانیک نابغه بودند و به موضوع پرواز علاقه داشتند. آنان پس از مطالعات و

ص:۱۷۸

۱- (۱)) . معارف و معاریف، ج ۳، ص ۳۸۱ - ۳۸۲..

تحقیقاتی که در زمینهٔ هوانوردی انجام دادند در سال ۱۸۹۹م کار خود را آغاز نموده و در طول چهار سال با موفّقیّت به نتیجه رسیدند. در آن زمان اورویل سی و دو سال و ویلبر بیست و هفت سال سن داشتند. (۱)

۸۷. اینشتین

نام: آلبرت، نام پدر: هرمان، ولادت: ۱۸۷۹م، محل تولّد: آلمان - ورتمبرگ، جایگاه: از بزرگترین فیزیک دانان جهان، وفات: ۱۹۵۵ م.

ویژگی:

۱ - زندگی وی آرام و ساده امّا در تلاش های علمی، پرانرژی و پرتحرّک بود.

۲ - در پانزده سالگی وارد دانشگاه گردید.

۳ - اینشتین بیست و یک ساله بود که در رشتهٔ ریاضیات و فیزیک فارغ التحصیل شد.

۴ - نخستین پیشرفت وی در سال ۱۹۰۵ م در حالی بود که او بیست و شش سال داشت.

ص:۱۷۹

۱- (۱)) . پایگاه اطلاعات و دانستنیهای علمی ایرانیکا، مهرماه ۱۳۸۷..

۵ - خاطرنشان می شود پرآوازه ترین تئوری این دانشمند، تئوری نسبیت بود. (۱)

۸۸. تختی

نام: غلام رضا، نام پدر: رجب، ولادت:

۱۳۰۹ ش، محل تولّد: ایران تهران، جایگاه: از بزرگترین و نامی ترین کشتی گیران جهان (جهان پهلوان)، وفات: ۱۳۴۵ ش.

ویژگی:

۱ - او به لحاظ مشکلات خانوادگی فقط نُه سال در دبستان و دبیرستان درس خواند و سپس در سال ۱۳۲۹

ص:۱۸۰

۱- (۱)) . در برخی سایت های اینترنتی از جمله پایگاه اطلاع رسانی مهر ایران مطالبی آمـده که حاکی از این است که اینشتین مکاتبـاتی بـا آیه اللّه العظمی بروجردی داشـته و به قرآن و روایـات معصومین علیهم السـلام اظهـار علاـقه کرده است. همچنین آمده که او، آیه اللّه بروجردی را به عنوان «بروجردی بزرگ» و شاگردش دکتر حسابی را «حسابی عزیز» یاد نموده است. اصل این نوشـته ها در صـندوق امانات سری سندی پرفسور ابراهیم مهدوی (مقیم لندن) سپرده شده است. ما چون از کیفیت و میزان صحت آن اطلاع دقیق نداشتیم فقط با اشاره مسئله را نقل نمودیم..

ش به سبب علاقه به کشتی و ورزش باستانی به باشگاه پولاد رفت.

۲ – غلام رضا در دوران زندگی ورزشی اش رکورد دار شرکت در المپیک ها و کسب بیشترین مدال از این آوردگاه بود.

۳ – در چهار دور المپیک حضور داشت و حاصل آن یک طلا، دو نقره و یک عنوان چهارم بود که در کشتی ایران این امر، اتّفاق نادری است.

۴ – جهان پهلوان علاوه بر قهرمانی، به لحاظ منش، سجایایی اخلاقی، جوانمردی و نوع دوستی شهرهٔ خاص و عام بود. او زندگی خود را وقف مردم کرده بود.

۸۹. جلال آل احمد

نام: جلال، نام پدر: سیّد احمد، ولادت:

۱۳۰۲ ش، محل تولّد: ایران – تهران، جایگاه: از بزرگترین و مشهورترین نویسندگان و داستان نویسان معاصر(صاحب سبک)، وفات: ۱۳۴۸ ش.

ویژگی:

۱ – پس از گذراندن دوران کودکی، نوجوانی و

جوانی نخستین مجموعهٔ داستان خود را به نام «دید و بازدید» در حدود بیست و چهار سالگی اش منتشر نمود.

۲ - او که تأثیری گسترده بر جریان روشنفکری دوران خود داشت، به جز نوشتن داستان، به نگارش مقالات اجتماعی، پژوهش های مردم شناسی، سفرنامه و ترجمه های متعدّی نیز پرداخت.

۳ - از جمله نوشته های جلال آل احمد کتاب غرب زدگی است که در آن مقطع زمانی مورد توجه امام خمینی رحمه الله نیز قرار گرفته بود. جلال نیز پس از آن در نامه ای به حضرت امام به ایشان اظهار ارادت نمود.

۴ - از دیگر نوشته های خواندنی وی کتاب خسی در میقات است که پس از انتشار، مخاطبان زیادی را به خود جذب نمود.

۹۰. دکتر قریب

نام: محمّد، نام پدر: علی اصغر، ولادت:

۱۲۸۸ ش، محل تولّد: ایران - تهران، جایگاه: بنیانگذار طب نوین اطفال در ایران و پایه گذار انتقال خون در ایران، وفات: ۱۳۵۳ ش.

ص:۱۸۲

ویژگی:

۱ - در سال ۱۳۰۶ ش در زمرهٔ اولین گروه دانشجویان ایرانی بود که برای ادامهٔ تحصیل در رشتهٔ پزشکی به فرانسه رفت.

۲ - در همان سال موفّق به دریافت جایزهٔ لابراتوار تشریح دانشکدهٔ پزشکی در شهر رن فرانسه شد.

۳ - بیست و شش ساله بود که به عنوان نخستین ایرانی در کنکور انترنی بیمارستان پاریس موفّق گردید.

۴ - در سال ۱۳۱۹ کتاب بیماری های کودکان را به چاپ رسانید.

۹۱. استاد شهریار

نام: سیّد محمّدحسین، نام پدر: سیّد اسماعیل، ولادت: ۱۲۸۶ش، محل تولّد: ایران - تبریز، جایگاه: از شاعران نامی ایران، وفات: ۱۳۶۷ ش.

ویژگی:

۱ - در هفت سالگی هنگامی که به مدرسه وارد شد، اولین شعر رسمی خود را سرود و سپس به آموختن علوم دینی و زبان فرانسه پرداخت.

ص:۱۸۳

۲ - سیزده ساله بود که اشعارش با تخلّص «بهجت» در مجلّهٔ ادب به چاپ رسید.

۳ - در سال ۱۳۰۰ ش برای تحصیل به تهران رفت.

او در تهران تخلّص بهجت را نپسندیده و تخلّص «شهریار» را پس از دو رکعت نماز و تفأل، از حافظ گرفت.

۴ - استاد شهریار به لحاظ اشتهار در سرودن اشعار کم نظیر در مدح امیرالمؤمنین علیه السلام و ائمهٔ اطهار علیهم السلام به شاعر اهل بیت علیهم السلام شهرت یافت. (۱)

۹۲. دکتر حسابی

نام: سیّد محمود، نام پدر: معزالسلطنه، ولادت:

۱۲۸۱ ش، محل تولّد: ایران - تفرش، جایگاه: پدر علم فیزیک و مهندسی نوین در ایران، وفات: ۱۳۷۴ ش.

ویژگی:

۱ - او در هفده سالگی لیسانس ادبیات و در نوزده سالگی لیسانس بیولوژی را اخذ کرد.

۱- (۱)) . پایگاه اطّلاع رسانی پرشین بلاگ، مهرماه ۱۳۸۷..

۲ – سیّد محمود بیست و پنج ساله بود که دانشنامهٔ دکترای فیزیک خود را دریافت نمود.

۳ – از ابتکارات ارزشـمند این دانشمند ایرانی به این موارد می توان اشاره نمود: ساخت اولین رادیو در کشور راه اندازی اولین آنتن فرستنده در ایران راه اندازی اولین دستگاه رادیولوژی در ایران تدوین اساسنامهٔ طرح تأسیس دانشگاه تهران و... . (۱)

۹۳. مؤذّن زادهٔ اردبیلی

نام: رحیم، نام پدر: عبدالکریم، ولادت:

۱۳۰۴ش، محل تولّد: ایران – اردبیل، جایگاه: از برجسته ترین اذان گویان ایران، وفات: ۱۳۸۴ ش.

ویژگی: وی در خاطرات خود چنین می گوید:

در سال ۱۳۲۲ ش مرحوم پـدرم به مدت ۴ سال برای نخستین بار در رادیو اذان گفت و برنامـهٔ سـحری را به صورت زنده اجرا می نمود. در سال ۱۳۲۹ش پدرم مرحوم شد و من قبول کردم جای

۱– (۱)) . پایگاه اطّلاع رسانی آفتاب، مهرماه ۱۳۸۷..

او اذان بگویم در حالی که بیست و پنج ساله بودم. یک روز تصـمیم گرفتم تا یک اذان یادگاری بگویم. در استودیوی ۶ صدا آن را در روح الارواح آواز بیات ترک به این شـکل که بیش از ۵۰ سال است پخش می شود گفتم. اذان گفتن در خانـدان ما موروثی است و ۱۵۰ سال است که اذان می گوییم. (۱)

۹۴. پروفسور جوان

نام: علی، ولادت: ۱۹۲۸ م، محل تولّد: ایران - تبریز، جایگاه: جزء ۱۰ نفر نابغهٔ زندهٔ دنیا، مخترع.

ویژگی:

۱ - پس از گذراندن دوره های تحصیلی مقدّماتی، به دانشگاه تهران رفت.

۲ - در ۱۹۴۸ م به آمریکـا مهـاجرت کرد و شـانزده سال بعـد با درجهٔ دانشـیاری به عضویّت هیئت علمی مؤسـسه تکنولوژی ماساچوست (MIT) درآمد.

۳ - پروفسور جوان در ۱۹۶۰م موّفق شد لیزر گازی

ص:۱۸۶

۱- (۱)) . پایگاه اطّلاع رسانی غدیر، مهرماه ۱۳۸۷..

هلیوم – نئون که لیزری شناخته شده می باشد را ابداع کند. (۱)

۹۵. کِلِی

نام: محمّدعلی، ولادت: ۱۹۴۲ م، جایگاه: تنها قهرمان بوکس سنگین وزن جهان.

ویژگی:

۱ – در هجده سالگی جایزهٔ دستکش طلایی بوکس سنگین وزن و مقام قهرمانی بوکس سنگین وزن المپیک را به دست آورد.

۲ – در سال ۱۹۶۴م عنوان قهرمانی بوکس حرفه ای سنگین وزن را کسب نمود.

۳ – محمّد علی در طول حدود ۲۰ سال فعّالیت مشت زنی خود از ۵۹ مبارزه، تنها ۳ بار تن به شکست داد. (۲)۴ – او در انتخاب عقیده آزاد عمل می نمود و با شجاعت آئین اسلام را انتخاب کرد. کِلِی افتخار

ص:۱۸۷

۱– ((۱)) . پایگاه اطلاع رسانی ایرانیان موّفق، مهرماه ۱۳۸۷..

۲– ((۲)) . دائره المعارف بزرگ زرّین، ج ۲، ص ۱۳۱۴ – ۱۳۱۵..

می نمود که او را محمّدعلی بنامند و علاقه نداشت نام قبل از اسلام آوردن او را به زبان کسی آورده شود.

۹۶. پله

نام: ادسون آرانتس دونا سیمنتو، نام پدر:

دوندینو، ولادت: ۱۹۴۰ م، محل تولّد: برزیل، جایگاه: بازیکن افسانه ای فوتبال.

ویژگی:

۱ - پله در چهارده سالگی به عضویت باشگاه قهرمانان «باورو» در آمد.

۲ - در هفده سالگی برندهٔ اولین جام دوران ورزشی اش شد.

۳ - بیست و یک ساله بود که به همراه تیم ملّی کشورش قهرمان جام جهانی شد.

۴ - پله بعدها مدّتی وزیر ورزش برزیل بوده است.

۹۷. حسین رضازاده

نام: حسین، ولادت: ۱۳۵۷ ش، محل تولّد: ایران -

ص:۱۸۸

اردبیل، جایگاه: رکورد دار قوی ترین مرد جهان در رشتهٔ وزنه برداری.

ویژگی:

۱ – وی در طول عمر ورزشی خود مقام ها و مدال های گوناگونی کسب نمود که به برخی اشاره می شود:

دو قهرمانی جوانان آسیا. چهار طلای بزرگسالان جهان. یک برنز و یک طلای آسیایی.

چهار طلای جهانی. دو طلای المپیک. دو بار بهترین ورزشکار جهان در رشتهٔ وزنه برداری سه بار ورزشکار سال ایران و پهلوان پهلوانان.

۲ – قابل ذکر است توجه او به مسائل مذهبی و اخلاقی محبوبیّتش را در بین مردم بیشتر نموده است.

۳ – او هم اکنون به عنوان مربی تیم ملّی وزنه برداری، به ورزش این مرز و بوم خدمت می نماید.

۹۸. جواد فروغی

نام: جواد، ولادت: ۱۳۵۸، محل تولّد: ایران – مشهد جایگاه: قاری جوان ممتاز بین المللی.

ص:۱۸۹

ویژگی:

۱ - او سه سالگی با راهنمایی پدرش با قرآن مجید مأنوس گردید.

۲ - قرائت حرفه ای را از هفت سالگی آغاز نمود و سپس در سطح استان بعنوان دانش آموز قاری ممتاز معرّفی شد.

۳ - پس از شانزده سالگی به کار در خصوص مفاهیم قرآن کریم اشتغال ورزید و تا کنون به آن ادامه داده است.

۴ - وی بیش از ۳۰۰۰ برنامهٔ قرآنی در داخل و خارج از کشور داشته که حدود ۲۰۰ برنامهٔ آن در کشورهای خارجی صورت گرفته است.

۵ - او که در رشتهٔ مهندسی کامپیوتر فارغ التحصیل شده، در حال حاضر نیز به فعّالیّت های قرآنی از جمله، برگرداندن آیات قرآن به انگلیسی، اجرای برنامه در داخل و خارج از کشور، شرکت در کنفرانس های داخلی و خارجی و سخنرانی به زبان انگلیسی و... (۱)

۱- (۱)) . پایگاه اطّلاع رسانی دارالقرآن، دی ماه ۱۳۸۷..

۹۹. سیّد محمّد حسین طباطبایی

نام: سیّد محمّد حسین، نام پدر: سیّد محمّد مهدی، ولادت: ۱۳۷۰ ش، محل تولّد: ایران – قم، جایگاه: خردسال ترین حافظ کلام اللّه مجید در جهان اسلام.

ویژگی:

او توانست با عنایات اهل بیت علیهم السلام و راهنمایی های والدین خویش، در شش سالگی کل قرآن کریم را با خصوصیّاتی همچون ترجمه، تفسیر و توضیح، مکالمه با آیات قرآن، بیان موضوع آیه، روش اشاره و... در سینهٔ خویش نگهداری نماید.

محمد حسین علاوه بر قرآن کریم توانست احادیث شریف اصول کافی، گلستان سعدی و اشعار محتشم کاشانی را حفظ نماید. وی جهت انجام برنامه به کشورهای مختلفی از جمله ترکیه، انگستان، سوریه، عربستان، بوسنی و هرزگوین سفر کرده و مدارج بسیاری شامل دکترا، لیسانس و دیپلم افتخاری دریافت نموده است.

ص:۱۹۱

وی اکنون در حوزۀ علمیۀ قم مشغول به تحصیل می باشد.

۱۰۰. علی رضازادۀ جویباری

نام: علی، نام پدر: محمّد، ولادت: ۱۳۷۰ش، محل تولّد: ایران – قم، جایگاه: از خردسال ترین حافظان قرآن، نهج البلاغه و خطبۀ حضرت زهرا علیها السلام .

ویژگی:

۱ – او در هفت سالگی کل قرآن مجید را حفظ نمود.

۲ – در نُه سالگی به کمک پدر خویش موفّق به حفظ نهج البلاغه گردید.

۳ – این نوجوان ایرانی تاکنون در بیش از ۳۰ کشور جهان، از جمله فرانسه، انگلستان، آلمان و... اجرای برنامه نموده است.

۴ – برخی مدارج قرآنی او از این قرار است: ۷ رتبه متوالی کشوری ۳ رتبۀ بین المللی از کشورهای، عربستان، مصر و لیبی دریافت دکترای ابداع در سال ۱۳۸۰ از کشور سوریه رتبۀ سوم کشوری در رشتۀ علوم قرآن و حدیث.

ص:۱۹۲

۶ – دکتر علی رضا زاده هم اکنون در حوزهٔ علمیه قم و دانشگاه تهران مشغول تحصیل بوده و به زبان عربی و انگلیسی گفتگو می نماید.

ص:۱۹۳

منابع و مآخذ

۱ - قرآن کریم

۲ - اتّحاد و انسجام /مؤسسه امام هادی علیه السلام ، چاپ اعتماد، قم، زمستان ۱۳۸۶ ش.

۳ - اسد الغابه/ ابن اثیر، دارالحیاء التراث العربی، بیروت.

۴ - اقبال الاعمال/ سیّد بن طاووس، ناشر سماء،چاپ سوّم،

قم، ۱۳۸۳.

۵ - ارشاد/ شیخ مفید، تحقیق مؤسسه آل البیت علیهم السلام ، نشر دارالمفید للطباعه و النشر، بیروت، ۱۴۱۴ ق.

۶ - الاعلام/ خیرالدّین الزرکلی، نشر دارالعلم للملایین، چاپ چهاردهم، بیروت.

۷ - الکنی و الالقاب/ شیخ عبّاس قمی، نشر مکتبه الصدر، تهران.

۸ - المبسوط/ سرخسی، نشر دارالمعرفه للطباعه و النشر، بیروت.

۹ - محجّه البیضاء/ ملّامحسن کاشانی، دفتر انتشارات اسلامی، قم، چاپ دوم.

۱۰ - مفردات و غریب القرآن/ راغب اصفهانی، دفتر نشر الکتاب،

چاپ دوّم، ۱۴۰۴ ق.

۱۱ – امالی صدوق/ مرکز الطباع و النشر، مؤسسه بعثت، قم، چاپ اول، ۱۴۱۷ ق.

۱۲ – بحارالانوار/ علّامه محمّد باقر مجلسی، نشر مؤسسه وفاء، چاپ دوّم مصحّح، بیروت، ۱۴۰۳ق.

۱۳ – پایگاه اطّلاع رسانی آفتاب.

۱۴ – پایگاه اطّلاع رسانی ایران صدا.

۱۵ – پایگاه اطّلاع رسانی ایرانیان موفّق.

۱۶ – پایگاه اطّلاع رسانی پرشین بلاگ.

۱۷ – پایگاه اطّلاع رسانی تبیان.

۱۸ – پایگاه اطّلاع رسانی چهره های ماندگار.

۱۹ – پایگاه اطّلاع رسانی حوزه.

۲۰ – پایگاه اطّلاع رسانی دارالقرآن.

۲۱ – پایگاه اطّلاع رسانی دفتر مقام معظم رهبری (مدظله العالی).

۲۲ – پایگاه اطّلاع رسانی ۴ دیپلمات.

۲۳ – پایگاه اطّلاع رسانی رشد.

۲۴ – پایگاه اطّلاع رسانی ساجد.

۲۵ – پایگاه اطّلاع رسانی غدیر.

۲۶ – پایگاه اطّلاع رسانی مؤسسه فرهنگی هنری شهید آوینی.

۲۷ – پایگاه اطّلاع رسانی و دانستنی های علمی ایرانیکا.

۲۸ – پایگاه اطّلاع رسانی ویکی پدیا.

۲۹ – پایگاه اطّلاع رسانی هوپا.

۳۰ – پایگاه اطّلاع رسانی یاران باران.

۳۱ – پندهای پدران به فرزندان/ محمّد راجی قمی واعظ، ناشر مؤلف، ترهان، ۱۳۷۳.

۳۲ – تاریخ مدینه دمشق/ ابن عساکر، دارالفکر، بیروت، ۱۴۱۵ ق.

۳۳ – تاریخ یعقوبی/ یعقوبی، چاپ دارصادر، بیروت.

۳۴ – تحف العقول/ حسن بن علی بن شعبه حرانی، نشر جامعهٔ مدرّسین، قم، چاپ دوّم ۱۴۰۴ ق.

۳۵ – تحفه الزائر/ علّامه محمّد باقر مجلسی، انتشارات پیام امام هادی علیه السلام ، چاپ اعتماد، قم.

۳۶ – تفسیر الإمام العسکری/ تحقیق مدرسه الامام المهدی علیه السلام ، چاپ مهر، قم.

۳۷ – تهذیب التهذیب/ ابن حجر عسقلانی، دارالفکر، بیروت، ۱۴۰۴ ق.

۳۸ – جامع احادیث شیعه/ چاپ علمیهٔ قم، ۱۳۶۵ ش.

۳۹ – جوان از نظر عقل و احساسات/ محمّد تقی فلسفی، نشر هیئت نشر معارف اسلامی، تهران.

۴۰ – حدائق الناظره/ شیخ یوسف بحرانی، چاپ دارالاضواء، بیروت، ۱۴۰۵ ق.

۴۱ – حکایت سرخ/ محمّد حجّتی (پریشان)، نشر حمد.

۴۲ – خصال/ شیخ صدوق، نشر جامعه مدرسین حوزهٔ علمیهٔ قم، ۱۴۰۳ ق.

۴۳ – دائره المعارف بزرگ زرّین/ بابک حقایق، بابک ریاحی پور، نشر زرین.

۴۴ – دائره المعارف نو/ عبدالحسین سعیدیان، انتشارات علم و زندگی، چاپ اول، ۱۳۷۸ ش.

۴۵ – دو هفته نامهٔ صبح صادق.

۴۶- رجال طوسی/ شیخ طوسی، مؤسسه النشر الاسلام، قم، ۱۴۱۵ ق.

۴۷ – روضهٔ کافی/ کلینی الرازی، دارالکتب الاسلامیه، چاپ چهارم، چاپخانه حیدری، تابستان ۱۳۶۲.

۴۸ – سایت خبری – تحلیلی بولتن ۱۳۸۶ ش.

۴۹ – شرح نهج البلاغه/ ابن ابی الحدید، نشر داراحیاءالتراث العربی، چاپ دوم، بیروت، ۱۳۸۷ ق.

۵۰ – شرح نهج البلاغه/ ابن ابی الحدید، چاپ مؤسسهٔ اسماعیلیان، قم.

۵۱ – صحیفهٔ نور/ انتشارات سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، ۱۳۶۲ ق.

۵۲- علمای مجاهد/ محمّد حسن رجبی، نشر مرکز اسناد انقلاب اسلامی.

۵۳ – عیون الحکم و المواعظ/ علی بن محمّد اللیثی، دارالحدیث، چاپ اوّل.

۵۴ – غررالحکم و دررالکلم/ عبد الواحد آمدی، ترجمه انصاری، چاپ تهران.

۵۵ – فتح الباری – شرح صحیح مسلم –/ العسقلانی، نشر دارالکتب العلمیه، بیروت.

۵۶ – فرهنگ ادبیات جهان/ دکتر حسن خزائل، نشر کلبه.

۵۷ – فرهنگ بزرگ سخن/ دکتر حسن انوری، انتشارات سخن، چاپ اول، تهران، ۱۳۸۱ ش.

۵۸ – فرهنگ جوان/ مهدی نیلی پور، نشر سلسبیل، چاپ اول، قم، ۱۳۸۶ ش.

۵۹ – فرهنگ موضوعی کلیات اقبال لاهوری/ قادر فاضلی، نشر فضیلت علم، چاپ اول، ۱۳۷۷ ش.

۶۰ – کافی/ شیخ کلینی، نشر دارالکتب الاسلامیه، چاپ دوّم، تهران، ۱۳۶۷ ش.

۶۱ – کلیات مثنوی / مولانا جلال الدین بلخی، انتشارات کتابفروشی اسلامی.

۶۲ – کنزل العمال/ علی متقی هندی، نشر مؤسسهٔ الرساله، بیروت، ۱۴۰۹ ق.

۶۳ – گلشن ابرار/ ج ۲، جمعی از پژوهشگران حوزه علمیه قم،

ص:۱۹۹

نشر معروف، چاپ دانش، قم، پاییز ۱۳۸۲.

۶۴ – لغت نامه دهخدا/ علی اکبر دهخدا، انتشارات دانشگاه تهران، چاپ اوّل، ۱۳۷۲ ش.

۶۵ – مجمع البحرین/ شیخ الطریحی، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، چاپ دوّم، ۱۴۰۸ ق.

۶۶ – مستدرک سفینه البحار/ شیخ علی نمازی شاهرودی، انتشارات جامعه مدرسین حوزۀ علمیۀ قم، ۱۴۱۹ ق.

۶۷ – مشکاه الأنوار/ علی بن حسن طبرسی، چاپ مؤسسه آل البیت علیهم السلام ، قم، ۱۴۲۳ ق.

۶۸ – معارف و معاریف/ سیّد مصطفی حسینی دشتی، چاپ دانش، نوبت دوّم، ۱۳۷۶ ش.

۶۹ – معانی الاخبار/ شیخ صدوق، انتشارات اسلامی، قم، چاپ سوّم، ۱۴۱۶ ق.

۷۰ – منتهی الامال/ حاج شیخ عباس قمی.

۷۱ – موسوعه زیارات المعصومین علیهم السلام ، مؤسسه امام الهادی علیه السلام ، چاپ اعتماد، قم، ۱۴۲۵ ق.

۷۲ – میزان الحکمه/ محمّد ری شهری، چاپ دارالحدیث، تنقیح دوّم، ۱۴۱۶ ق.

۷۳ – نوابغ علوم / احمد زرازوند، نشر کتاب فروشی معراجی، تهران.

ص:۲۰۰

۷۴ – نهج البلاغه/ شرح محمّد عبده، چاپ ذوی القربی، قم، ۱۳۸۴ ش.

۷۵ – وسائل الشیعه/ شیخ حر عاملی، تحقیق و نشر مؤسسه آل البیت علیهم السلام ، چاپ دوّم، قم، ۱۴۱۴ ق.

۷۶ – وعدهٔ دیدار/ نامهٔ حضرت امام خمینی قدس سره به حجه الاسلام سیّد احمد خمینی، مؤسسه نشر و تنظیم آثار امام خمینی قدس سره ، چاپ اول، ۱۳۷۴ ش.

ص:۲۰۱

ص:٢٠٢

فهرست کتاب

ص:۲۰۳

فهرست کتاب

ص:۲۰۴

فهرست کتاب

ص:۲۰۵

فهرست کتاب

ص:۲۰۶

فهرست کتاب

ص:۲۰۷

فهرست کتاب

ص:۲۰۸

درباره مرکز

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند ؟

سوره زمر/ ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ.ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)

۲.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی

۳.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...

۴.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو

۵.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه

۶.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱.عمل بر مبنای مجوز های قانونی

۲.ارتباط با مراکز هم سو

۳.پرهیز از موازی کاری

۴.صرفا ارائه محتوای علمی

۵.ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲.برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

۱.JAVA

۲.ANDROID

۳.EPUB

۴.CHM

۵.PDF

۶.HTML

۷.CHM

۸.GHB

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

۱.ANDROID

۲.IOS

۳.WINDOWS PHONE

۴.WINDOWS

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

درپایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک ۱۲۹/۳۴- طبقه اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۸۸۳۱۸۷۲۲ ـ ۰۲۱

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹